

Vipavski Glas

letnik XXII december 2007/št. 83

*Če je sreča kapljica,
če je ljubezen žarek sonca,
če je veselje smeh,
ti v prihajajočem letu
želim obilo vsega
za cel planet.*

*Še prej pa naj te dete,
ki v jasliah leži,
s svojo toplino
in mirom obdari.*

N.N.

Spoštovani bralci!

Veliko želja, veliko upanja, naj bo veliko zaupanja - vse je dobro, če pogledamo s prave strani - vam voščimo za bližajoče se božične praznike in novo leto 2008.

Čestitamo za 26. december - dan slovenske samostojnosti.

Uredniški odbor

Naslovnica

Blagoslov konj v Vipavi na god sv. Štefana

Fotografija: Oton Naglost

*Tvoja lučka gori
skupaj z mnogimi lučkami v tem času,
upanje in mir deli,
vsakomur, ki v temi stoji.*

*Nikdar ni odveč,
nikdar ni preveč
luči, ki na nebu svetijo
in v božičnem času radost delijo.*

Maja Ščuka

Drobne stvari vsakdanjika, razumevanje s svojimi najbližjimi, gledanje v prihodnost z optimizmom, zdravje in veselje v letu 2008 vam želi

*Boris Ličen,
predsednik KS Vipava*

*Kar je pri vrhu
odnese piš
Le vse globoko skrito
obdržiš*

*Ne išči mrzlično
ne begaj v snu
So povezave
So
Nekje na dnu*

(M. Kačič)

Spoštovane občanke, cenjeni občani!

Že spet smo tu, na prelomu časa.

Podajamo se na nove poti ali vztrajamo na starih, vsi pa hrepenimo po sreči. Iščemo jo v drugih ljudeh, kupujemo srečke, čakamo višjo plačo, vznemirjeno sledimo izžrebanim številkam lota, kupujemo zadnjo modo, hodimo na dopuste, potovanja... Sreča pa je vedno nekje v prihodnosti, večno iskanje.

Ni treba, da je tako, le ustaviti se moramo, srečati sami sebe in živeti zdaj.
Če ne živiš v Resnici, boš vedno v Iluziji.

Vesel božič in srečno novo leto 2008.

*mag. Ivan Princes, dr.vet.med.,
župan*

Sv. Socerb

Podružnična cerkev sv. Socerba

Verjetno je bila ta cerkev zgrajena leta 1642. 28. septembra 1642 jo je namreč z oltarjem vred posvetil ljubljanski škof Mihael Kummer de Kumberg. Dobrih sto let kasneje je bila cerkev podaljšana, kakor je moč sklepati po napisu na prekladi levega okna v njenem pročelju: I [7] P : N : C : P I. 4 3. Koga pomenijo te začetnice, ni znano.

Cerkev z obokanim prezbiterijem je imela strmo skrilnato streho iz sivega flišnega peščenjaka. Na pročelju je stala zidana zvončnica s tremi linami, kakršne še vidimo na bližnjih vrhovskih cerkvah. V sedemdesetih letih 19. stoletja jo je podrla burja, s propadajočo cerkvijo vred pa je bila obnovljena leta 1900. Kasneje je bila spet prepuščena nemili usodi in od leta 1947, ko se je vdrla streha, se v njej ni več maševalo.

Kako priti do podružnične cerkve sv. Socerba nad Podrago?

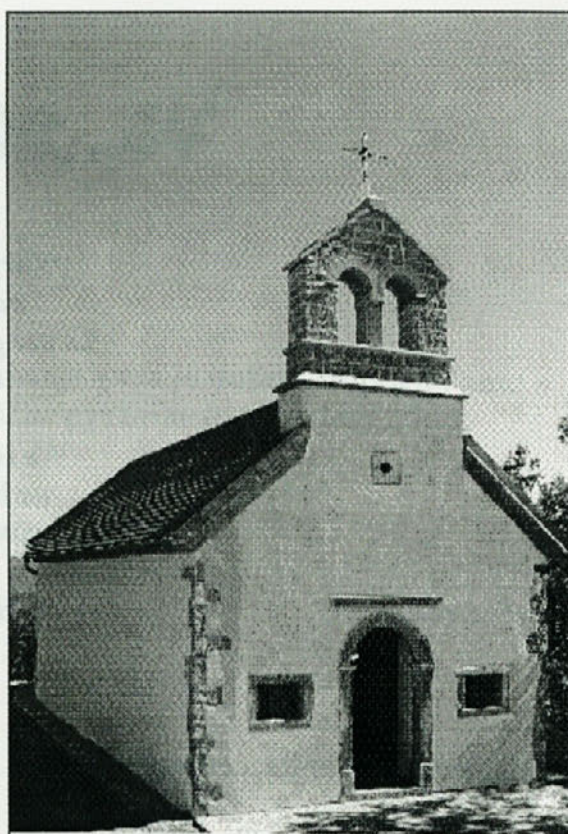

Peš

Priporočamo, da se ob 13.30 pridružite skupinam, ki se bodo iz Podrage na vrh podale peš. Čaka vas približno 1 uro zmerne hoje navkreber po kolovozni poti; vsekakor je potrebno imeti primerno obutev.

Z avtomobilom iz Vipavske doline

V Podnanosu se odcepi pot proti Vrabčani in Štjaku. Tik pred Vrabčano se priključite na vrhovsko cesto, ki vas na desno usmeri proti Štjaku. Po odcepu za Razgure, pri cerkvi sv. Ane, ki je na vaši levi, se peljete naprej še 200 m in zavijete desno na označeno gozdno pot, ki vodi proti sv. Socerbu. Parkirišče bo urejeno pet minut hođa do cerkve. Če vas mika krajši sprehod, dobra 2 km zložne poti, lahko pustite vozilo pri cerkvi sv. Ane. Prav do cerkve sv. Socerba naj bi se peljali le starejši, ki zelo težko hodijo.

Župnija Podraga

vabi k blagoslovni obnovljene cerkve

sv. SOCERBA NAD PODRAGO

Pobudo za ponovno obnovo cerkve je dal msgr. Anton Štrancar, župnik v Podnanosu, ki je po smrti prof. Otmarja Črnilogarja upravljal tudi Podrago. Msgr. Anton Štrancar je, poleg tega, da je bil dober veroučitelj, pedagog in pastoralist, v času župnikovanja v Podnanosu obnovil štiri cerkve, ki so bile v ruševinah: sv. Hieronima na Nanosu, sv. Miklava nad Gradiščem, sv. Trojico nad Orehovo in sv. Marijo Magdaleno v Otoščah. Zagnani g. Tone, ki letos obhaja biseno mašo, je začel tudi z obnovo sv. Socerba nad Podrago, saj je z mladimi očistil ruševine, in spodbudil

gradnjo dostavne poti . Njegovo delo so farani Podrage nadaljevali v času, ko sta župnijo upravljala g. Ivan Albreht in g. Bogdan Vidmar. Zadnjih pet let so farani Podrage sicer počasi, a temeljito in z veliko požrtvovalnotjo obnavljali cerkev, ki je bila v letu 2006 ponovno prekrita, v začetku leta 2007 je dobila omet, okna in vrata, zvon, tlak in oltar.

Sredstva za obnovo so prispevali: Ministrstvo za kulturo RS, Občina Vipava, dobrotniki, veliko pa so prispevali tudi pridni farani s svojim prostovoljnim delom.

Legenda o sv. Socerbu

God: 24 maj

Legenda pravi, da je bil sv. Socerb po rodu iz Trsta. Oče Eulogij in mati Klemencija sta bila kristjana. Sv. Socerb je bil mladenič izredno lepega videza, a še lepši v duši. Že kot otrok je živel zelo pobožno. Pri dvanajstih letih je zaslišal Božji glas, ki ga je vabil v samoto. Zapustil je starše in odšel iz mesta. Zatočišče je našel v naravni jami, v pečini, na vrhu katere je pozneje grof Petazzi dal zgraditi grad, ki je dobil ime po svetniku. Socerb je živel v tej jami eno leto in devet mesecev, ko mu je Božji glas naročil, naj se vrne v očetovo hišo. Pot mu je prekrizala ogromna

SV. SOCERB, PROSI ZA NAS!

kača, vendar jo je v hipu premagal z znamenjem svetega križa. Po mestu so se širile govornice o tem, kako je sv. Socerb premagal kačo. Ljudem je pomagal z ozdravitvami, nekemu dečku je izgnal hudiča. Bogati gospe Fulgenciji je ozdravil sina, zato je vsa njena družina sprejela krščansko vero. Gotove smrti je rešil zidarja Didima, na katerega se je porušil zid in se je zdelo, da mu ni več pomoči. Ob njegovih čudežih so se spreobrnilo mnogi. Srednjeveška legenda pravi, da je sv. Socerb pretrpel mučeniško smrt v času rimskega cesarja Numerijana 24. maja leta 283. V Trstu je bila takrat oblast poverjena Junilu, ki je izpolnjeval stroge cesarjeve zakone, s katerimi je preganjal Cerkev. Junil je ukazal svojemu namestniku Ataulfu, da privede sv. Socerba pred sodišče. Sv. Socerb je pred sodiščem zatrjeval, da čudeži niso v njegovi, ampak v Kristusovi moči. Junil je pobesnel in ga dal bičati. Med bičanjem je sv. Socerb molil, kar je Junila še bolj razjezilo, tako da je ukazal Socerba mučiti na najbolj zverinske načine: dal ga je na natezalnico,

polivali so ga z vrelin oljem, ga obešali, potopili v urin. Toda svetnik v svoji gorečnosti ni čutil bolečin, vrelo olje mu ni povzročilo opeklin, urin pa se je spremenil v prijetno dišeči balzam, ki je opajal vse prisotne, ki so začeli vzdikati: »Velika je moč krščanskega Boga!« Junil si je v besu grizel ustnice, zmanjkalo mu je novih idej za mučenje. Končno se je odločil, da lepega mladeniča obglavi.

Bogdan Vidmar

Kal, ki ga ni več

Na začetku vasi Slap je bil nekoč velik kal, kjer so vaščani napajali živino. Z vodo se je napolnil v dežju. Voda je pritekala iz vasi po majhni grapci na površju ob hišah. V njem je več kot pol vasi napajalo živino. Ostali vaščani pa so napajali v potoku imenovanem *Britenški* med vasjo Slap in Žorževem krajem. Kal so vsakih nekaj let v poletnem sušnem času očistili, ker je ob velikih nalivih voda prinesla s seboj veliko zemlje. Organizirali so akcijo, imenovano rabuta in z vozovi odpeljali vse blato. V zimskem času pa je zamrznil in to je bilo v veliko veselje otrok in mladine. Le pri kraju so malo ledu razbili, da se je živina lahko napojila. Manjšim otrokom so starši napravili

sanke, spodaj so pritrdili žico, da je bolj drselo. V rokah so držali kratke palice z žebli na spodnji strani, da so se lepše odrinili. Odrasla mladina pa je imela okovane čevlje, da je še bolj drselo po ledu. To je bilo zimsko veselje za vso vaško mladino, ki si tudi ponoči ni dala miru. Javna razsvetljava je dovolj razsvetlila ledeno ploščo, da se je lahko drsalo. Ko je nastopila otoplitev, se je led začel taliti. Takrat se je kakšen drsalec znašel v vodi, pa so ga prisotni takoj potegnili ven, utonil ni nihče, da bi se vedelo. Voda pa ni bila primerna za kopanje, zato se je poleti mladina hodila kopat v Močilnik.

Leta 1968 so v vas napeljali vodovod in v kalu niso več napajali živine. Kal ni bil več potreben, ampak v napoto. Iz njega se je le v nočnem času razlegal koncert

žab, bližnje hiše pa so bile že od nekdaj navajene komarjev in nočnega regljanja, ki jih ni motilo pri spanju.

Krajevna skupnost je sklenila, da se kal zasuje. Tedaj je bilo konec zimske idile, vse je šlo v pozabo, le starejši vaščani se še spominjajo zimskega veselja, ki so ga nekoč uživali. Sedaj je tam parkirišče in zgrajena je avtobusna čakalnica za šolarje.

Darinka Vidrih

PREDSTAVLJAMO VAM

RODBINSKI PEČAT

SVET JE BIL VELIK IN ODPRT

V zadnjem, četrtem nadaljevanju končujem pripoved *Rodbinski pečat*, s katero naj bi odgovorila na vprašanje, ali so sorodnice Franca Benčina, Silva Cunja in Hermina Mercina (vse tri rojene Vidrih) res enake, kot je izjavil Danilo Cunja, ali je moja mama čisto drugačna kot njena sestra Franca, kot je menila Vida Črnetova, poročena Semiz. Ali sem jim kaj podobna?

Pripoved zajema čas po letu 1967. Franca, Silva in Hermina so se postarale, iz prve bojne vrste življenjskih spopadov so stopile v ozadje. Franca je postala stara mama in nato *biznona*, Hermina babica in prababica, Silva *nona* ... Že dosti prej smo Danilo, Vladimir in na koncu še jaz nehali hoditi na Goče "na počitnice". "V naslednjih letih me niso zanimali ne Ajdovščina ne Goče. Svet je bil naenkrat velik in odprt." (*Rodbinski pečat* 3, Vipavski glas št. 82, str. 16)

Res je, svet je postajal pisan, razgiban in mnogoglasen. Država nas je še ogovarjala iz zvočnikov, ob državnih praznikih so po ulicah naših mest korakale godbe na pihala, vendar je bilo za mojo generacijo enoumje že mnogoglasno. Poslušali smo Avsenike ob četrtkih zvečer, enkrat letno Sanremo, pogosto radio Luksemburg. V Ajdovščino so prihajali cigani - vrteli so svoj *ringelšpil* in plošče Elvisa Presleya, Beatlova, Adriana Celentana ... V Zadržnem domu v Vipavi so Biseri, ansambel iz Vrhpolja, vsako nedeljo igrali za ples. Plesali smo na zmagovalne popevke iz Sanrema in z različnih pop lestvic. V glasbi smo sprejemali vse - domačo in tujo, resno in popularno, naše čtivo pa je bilo skrbno izbrano - v šoli smo naročali Cicibana in Pionirja ter knjižice iz zbirke Čebelica, Sinji galeb in Kondor. Z literarno plažo smo opravili doma in naskrivaj.

Poleg Ajdovščine sem poznala samo Vipavo, Goče in Trst, čeprav sem med počitnicami po 8. razredu osnovne šole tri tedne pomagala v kuhinji v Portorožu in tri leta kasneje kot natakara delala v Omišlju. Tako samoumevno, kot sem delala, da bi kaj zaslužila, sem dokončala gimnazijo in šla študirat. Študij na slavistiki in primerjalni književnosti mi je na široko odpiral vrata v

poznavanje besedne umetnosti. Njen svet lepote in pomena mi je bil blizu, saj sem zrasla ob branju. Doma nikoli nisem slišala, da je za knjige škoda časa ali denarja. Le kako, saj smo vsi člani družine brali celo med jedjo, tako da so nam knjige padale v mineštro. Na skupnem stranišču v Godinovi hiši so nam jezni sosede butali po vratih, naj že gremo enkrat ven.

Samoumevno je bilo, da tudi doma veliko postorim v smislu: "Imaš srečo, da lahko študiraš, midva nisva mogla." Tata in mama se nista ukvarjala z mojimi ocenami v šoli. Res sem morala veliko delati, onkraj dela pa sem imela zaupanje staršev in s tem svobodo. Kot večina Primorcev

Kuhinjski pomočnici Marija (Mercina) in Marija (Koren) v Portorožu

sem hodila iz Ljubljane domov vsak teden, poleti sem potovala. Ajdovcem, ki smo se šolali v Novi Gorici, je bil avtostop samoumeven. Med študijem sem ga samo podaljšala do Ljubljane in med počitnicami na zahod in jug Evrope - nekaj mesecev sem bila au pair v Parizu, naslednje leto alla pari v Rimu. Vmes sem se udeleževala *hausbalov* in študentskih demonstracij. Vse se je zgodilo tako hitro Z enako naglico sem se zaposlila, dokončala študij in imela dva otroke. Za Goče tedaj nisem imela časa.

Vse se je spremenilo po moji razvezi in zaposlitvi v Novi Gorici. Tedaj so se ponovno okrepile moje vezi z družino in rodbino. Velikokrat sem potrebovala pomoč pri varovanju bolnih otrok. Ker je tata tudi po upokojitvi ves čas delal, je v glavnem prihajala mama. Tata jo je navadno pospremil do avtobusa, včasih se je celo pripeljal z njo in ostal kakšno uro pri nas. Delal je (le tri dni manj kot) do zadnjega diha. Iz nočne službe "Na Lipi" v Podnanosu so ga z rešilcem odpeljali v bolnišnico v Šempeter na sedmo operacijo kile, zaradi katere je tri dni kasneje umrl. Najhujše življenjske preizkušnje je mama Hermina sprejemala tako mirno kot star bojevnik nove bitke. Prvi dan po pogrebu je molče vstala, skuhala kavo in odšla v trgovino - in vse drugo, s čimer jo je v 34-ih letih zakona razvajal mož Pavle. Vedno sem lahko računala nanjo, da mi bo pomagala pri otrocih in (čudno čudno) o vzgoji se nikoli nisva prepirali niti nisva stokali zaradi pomanjkanja denarja, čeprav sva nekaj let obe kar tenko piskali. Celo razvajala nas je. V mislih imam obleke, ki nam jih je šivala, pri tem razumela in uresničevala naše drzne zamisli ter izpolnjevala najbolj nenavadne želje.

K Silvi smo hodili obirat češnje, za svojo hišo v Barkovljah je imela nadvse rodovitno drevo, ob novem letu smo jim šli voščit z velikim pričakovanjem, kakšna darila bomo dobili. Za moji hčerki je Silva kupovala tako nepozabne igrače kot pred leti meni in Jelkinim otrokom.

Money, money: 4. c z razredničarko prof. Marijo Rus na trgatvi

Sadna drevesa so še vedno rodila tudi v Benčinovem gruntu. Do smrti tete France sem za vsako češnjo, hruško, češpo, breskev, jablano, figo, kostanj, kaki in skorš vedela, kdaj rodijo. Vse v stanovanjski hiši in v gospodarskih poslopih je bilo na istem mestu kot pred 12 leti, ko sem se začasno oddaljila od Goč, in navade tete France se niso niti malo spremenile. Ker me je v otroških letih tako priganjala k delu, mi je prešlo v navado, da pri njej nisem nikoli držala križem rok. Čudila sem se, ker je ob mojem delu znala pokazati veselje in hvaležnost, česar v otroštvu

nisem nikoli doživela. Tako kot некоč je poskušala "kaj naučiti" otroke, zato sta enkrat šli k njej na počitnice Jelkina Kristina in moja hčerka Hermina. Ojoj! Katastrofa in takojšnja vrnitev domov! Svet okoli moje enostarševske družine se mi je zdel urejen in smotrni tudi zaradi njih? moja mama Hermina, Silva in teta Franca so kot slonice v svoje zavetje sprejele moja mladička, jima nudile zaščito in varnost. Ob njih sem tudi sama znova postala otrok, z lahkim srcem sem sprejemala njihovo naklonjenost in darila. Vendar sem ob njih vse bolj občutila, kako boleče je staranje in da nas vse čaka smrt.

"STAROST JE GRDA"

Tako je vedno govorila moja mama, vendar sem jo razumela šele, ko sem doživljala njihovo staranje. Franca je zime večinoma preživljala v Trstu, pomlad pa jo je pripeljala nazaj na Goče. V zapletenih odnosih z Gočani je dosegla, da je imela vedno vse obdelano. Hišo ji je enkrat tedensko prihajala čistiti zdaj ena zdaj druga deklica iz vasi. Odnos med njo in sestro Hermino se na starost ni spremenil. Pogosto sta se prepirali zaradi česarkoli, če je bilo potrebno, pa skrbeli druga za drugo. Tako je Franca sredi viharnega zimskega vremena obtičala v Ajdovščini, ker je zbolela za gripo, za njo pa še jaz in obe moji hčerki. Bilo je že po tatovi smrti, in (že) babica Hermina, edina *zdravka* med nami, nas je oskrbovala. Nagajali smo ji, da se nam končno oddoljuje za nego med vsemi svojimi boleznimi. Dvakrat sem teto Franco za nekaj dni odpeljala k sebi v Novo Gorico. Nikoli ne bom pozabila, kako težko se je povzpela v 3. nadstropje in kako nemirno ji je utripalo srce. Takrat sem ji prvič odkrito rekla, naj razmisli o svoji selitvi v dom upokoencev, in enako rekla tudi njeni hčerki Silvi, ki je takrat že težko hodila. Teta Franca mi je rekla, da bo morda šla, mama Hermina pa me je takoj posvarila, naj se ne vmešavam v stvari, ki se me ne tičejo, sploh pa je Franca veliko bolj zdrava kot Silva in ona. Kako se je motila! Silva je bila prepričana, da mama ne bo nikoli pristala na selitev v dom, zato se je trudila, da bi bila kar največ časa v Trstu pri njej.

To je bilo v času, ko je bivanje v domu, žal, veljalo za veliko sramoto tako za ostarele kot za njihove sorodnike, zato je Franca ostala doma na Gočah. Na srečo ji je Marija Vidrih (Merjecna) vsak dan pripravila kaj toplega. Še zadnji dan svojega življenja je Franca živela tako kot vedno. Muke staranja in bolezni ljudje zelo različno prenašajo, nobeden pa ne gre v dom rad. Teta Franca mi je rekla, da bo morda šla, Silva je tako hudo zbolela, da sinova z družinama nista več mogla skrbeti zanjo in je zato krajši čas preživela v domu na Opčinah, ker pa se nikakor ni mogla sprijazniti s tamkajšnjim življenjem, sta zaposlila več negovalk, da so skrbele zanjo. Umrla je doma in bila na svojo željo pokopana na Gočah. V isti grob so kasneje iz Trsta prekopali tudi moža Riharda (u. 1974).

Moja mama gotovo ni nikoli mislila, da bo preživela obe, "ki sta prekipevali od zdravja in moči", kot je večkrat rekla o Franci in Silvi. V Dom upokoencev v Novi Gorici je bila sprejeta v starosti 80 let, po rahli kapi, potem ko je nekaj mesecev preživela pri meni. Proti koncu šolskega leta s sestanki in konferencami, ko me po cele dneve ni bilo doma ali pa nisem imela časa zanjo, ker sem popravljala šolske in kontrolne naloge, sem ji odkrito rekla, da bi za nas vse bilo bolje, če bi šla v dom. "Samo 200 m od našega bloka stoji, pri tebi bom vsak dan in vnučki te bosta obiskovali konec tedna, ko prideta iz Ljubljane. Veliko več boš imela od nas kot zdaj."

Mama je pristala na selitev, vendar ji je bilo zelo hudo. V Ajdovščini se je od prijateljic poslovila, kot da se ne bodo nikoli več videle. Dokler ni vzljubila svojih sostanovalk Irme in Julije, je bila prepričana, da je pred njo samo še smrt. Počasi je spoznavala, kaj v njenih letih pomenijo zdrava pamet in dober spomin, predvsem pa zmožnost hoje. Tako kot некоč v Godinovi hiši je bistro ocenila, koliko ljudi je v slabšem položaju kot ona, zato jim lahko pomaga, če ne gre drugače, pa vsaj s prijaznostjo. Začela se je zanimati za druge in se zavzemati zanje, delovna terapevtka Mojca Jejčič pa jo je spodbujala h kulturnemu udejstvanju.

Na fotografiji pred oglasno desko, na kateri so sporočila hvaležnih poslušalcev, dijakov gimnazije, stojijo recitatorji. Od leve Stana Faganeli, ki je naredila izbor in napisala vezno besedilo, Zvonko Gašparin, Leopold Bolčina, Štefan Vuga in Hermina Mercina. Veselilo me je, ko sem opazila, kako se je mami po njenem 80. letu obogatilo socialno in duhovno življenje, presenetilo pa me je, ko sem opazila, da sprejema zakramente.

O tem sva se veliko pogovarjali. Rada je govorila o svoji oživljeni veri in z zagonetnim smehljajem sprejemala moj agnosticizem. Njena vera je bila zemeljska in obrnjena k ljudem, ki so bili še bolj potrebni pomoči kot ona. Pomenila ji je zatekanje k Mariji in neskončno sočutje ter razumevanje Kristusove žrtve. Domnevam, da se ji je vera vračala zaradi tistih, ki so ji izkazovali dobroto - gospe Jožica, Cvetka, Mimica in gospod Mirko Gorjup iz Ajdovščine, gospa Avrelija iz

Kulturni praznik v Domu upokoencev

Nove Gorice in vsi drugi. Znala je izraziti veselje in izkazati hvaležnost svojim različnim obiskovalcem, zato jih je imela vedno več. "Študentki" Manja in Anja sta k njej prišli kot članici šolskega krožka, potem pa sta jo obiskovali več let, tudi po odhodu v Ljubljano. Ljudje so radi prihajali k njej tudi zato, ker je bila vedno prijazna in zgovorna, imela je urejeno sobo, polno spominkov, slik in cvetja. Bila je sicer vesela njihovih pozornosti in daril, veliko bolj pa jo je skrbelo, kaj jim bo podarila ona sama. Sredi oktobra je že začela razpravljati in "mi težiti" o novoletnem obdarovanju.

OD ISTEGA KRSTNEGA KAMNA

Vse tri so že umrle: Franca 1902-1987, Silva 1922-2005 in Hermina 1915-2006. Vsako the smrti je rodbina občutila kot skupno bolečino in si jo porazdelila. Pogrebi so bili pomemben trenutek povezovanja tudi takrat, ko so bili medsebojni odnosi že precej razrahljani. Po pogrebu se je rodbinska povezanost še nekaj časa ohranjala v pogovorih o življenju umrlih.

Veliko ljudi je že odšlo iz mojega življenja. Zavedam se, kakšno srečo sem imela, da sem živela med njimi, da sem ob njih spoznala, kako enkrat in poseben je vsak človek, neskončen v svojem bogastvu. Tesne rodbinske vezi pomenijo, da kot član rodbine že v otroških letih občutiš njene pridobitve in izgube, postajaš močnejši ter si boljše pripravljen na življenje.

Moje najzgodnejše srečanje s smrtjo je bil pogreb stare matere Marije Mercina, po kateri so me starši imenovali. Nobene žalosti se ne spominjam, samo hoje v pogrebnem sprevodu mimo hiše tete Lucije, ko sem vsa vesela nosila punčko, ki mi jo je iz Trsta prinesla Silva.

Da je smrt nekaj hudega, sem prvič začutila ob Danilotovi smrti. Umrl je leta 1955, star 30 let, jaz pa sem bila v svojem sedmem letu. Spominjam se, da smo zvečer stali pod klonico, ko je pripeljal mrliški avto, nato sem zaslišala ženski krik. Ne vem, katera je zakričala: mama Franca ali sestra Silva, morda teta Vera ali Hermina. Potem so odvili pokrov z lesene krste in ga odložili na mostovžu, "pocinkana truga" s steklenim okencem, da se je videl njegov obraz, pa je ostala zapečaten. Groza me je bilo, ko so o njem govorili, da je mlad in lep mrlič. Ne vem več, kdo me je dvignil, da bi ga pogledala, spominjam pa se, da sem kričala, brčala in držala oči tesno zaprte. Morda sem kdaj kaj slišala o tem ali vsaj slutila, kako tragično je bilo njegovo življenje. Rad bi postal pevec, vendar je na očetovo željo ostal doma. Po kapitulaciji Italije je komaj 18-leten odšel k partizanom in bil nekaj mesecev pred koncem vojne hudo ranjen. Po osvoboditvi je ostal v Ljubljani, bil komisar Invalidskega doma, ob tem napravil malo maturo in pel v Invalidskem pevskem zboru, tudi kot solist. Po premestitvi na Primorsko je nekaj let delal po različnih podjetjih (LIP v Logatcu in LIP v Ajdovščini), zaradi bolezni pa so ga upokojili. Zadnja leta je preživel doma na Gočah in po bolnišnicah.

O cerkvenem pogrebu partizana, skojevca in nato člana ZK so tudi kasneje veliko govorili, vendar nisem mogla razumeti Frančinih razlogov zanj niti besed moje mame, ko je govorila, da je ravnala prav, saj je Danilo pred smrtjo izgubil vse - tudi čast. Nespametno sem sklepal, da je bila izguba časti kakorkoli povezana z njegovim petjem na koru v Logu 15. avgusta (letnice mi mama ni povedala), ko se tam zbere cela Vipavska dolina, in to ni moglo uiti pogledom oblasti.

Ničesar nisem razumela, dokler nisem poznala celote.

Po mamini (Herminini) smrti sem v predalu z njenimi najpomembnejšimi dokumenti našla več Danilotovih listin, sodbo in ponavljajoče se pozive za nastop kazni zapora ter ob njih predloge bolnišnice za odlog zaporne kazni. Zadnji list je odločba o pomilostitvi, datirana dober mesec pred njegovo smrtjo. V utemeljitvi sodbe piše, da si je za pogostitev sodelavcev ob prenehanju službovanja zaradi invalidske upokojitve prisvojil denar invalidov. Danilo se je zagovarjal, da je tako naročil njegov nadrejeni, le-ta pa je tajil. Danilo ni priznal krivde in tudi plačati ni hotel, zato je bil obsojen na zaporno kazen.

Franca je bila tako odprtih rok, da niti goški berač Jože Orlov ni šel nikoli lačen mimo Benčinove hiše. Koliko ljudi je nahranila med NOB? Po vojni se tudi jaz spominjam Danilotovih sodelavcev pa občinarjev iz Vipave pa znancev iz partizanskih dni, ki jih je Franca Benčinova gostila, "kot bi sestradani pravkar prišli iz Trnovskega gozda". (Herminine besede) In edini sin iz takšne hiše naj bi invalidom ukradel denar za vino?! Obtožba ni bila samo krivična, bila je poniževalna, ker je bila tako neskončno neumna. Sprašujem se, kako se je lahko kaj takega zgodilo. Ali so se kot lovski psi spravili nad ranjeno žival? Pravičniki in heroji nove dobe ...

"Ljubezen zvesto najti - kratke sanje ..." (F. Prešeren) Danilo z dekletom

Nikogar ni več med živimi, ki bi mi lahko povedal, ali sta mama Franca in oče Ivan vedela za ta pregon. Skoraj gotovo ne. Prepričana pa sem, da sta vse izvedeli Silva in Hermina: prvi je Danilo popolnoma zaupal, k Hermini pa se je v stiskah zatekala Silva. ? Zdaj vem tudi jaz. Kadarkoli se spomnim na svojega bratranca, mi pridejo solze v oči! Če te kdaj pozabim, Danilo, naj bom kaznovana, kot zaslužim!

Podrobno, vendar brez bolečine, mi je ostal v spominu pogreb Ivana Benčina leta 1960. S civilnim obredom je Franca izkazala spoštovanje do nazorov svojega moža. Niti njegova sestra Vera ji pri tem ni oporekala. To je bil prvi civilni pogreb, ki sem mu prisostvovala. Zaradi zastav, govorov in streljanja vojakov JLA se mi je zdel podoben komemoracijam za padlimi ob prvem novembru.

Ko je umrl moj tata, sem prvič občutila globoki mir smrti. Kot je bilo leta 1982 v navadi, je dva dni ležal v mrliški vežici na pokopališču v Ajdovščini. Večino časa sem bila ob njem in se pogovarjala z ljudmi, ki so ga prihajali kropit. Bilo mi je, kot da šele zdaj spoznavam njegovo življenje.

Prvi civilni pogreb na Gočah - Ivanova odlikovanja nosi vaščan Franc Jerončič, Danilotov prijatelj.

Mama je med svojimi hudimi boleznimi velikokrat povedala, kako ravnati ob njeni smrti, tata pa je bil do tega brezbrizen, velikokrat se je celo šalil in omenjal gnojni kup, kamor ga lahko vržemo, saj ne bo nič vedel, nič čutil. Mami pa ni bilo vseeno. Takoj po njegovi smrti me je poslala k ajdovskemu župniku, g. Ivanu Albrehtu, naj zaprosim za cerkveni pogreb. – "Vsa tatova žlahta je pobožna, rekli bodo, da smo ga zakopali kot kakšno žival, če bo pogreb civilen." Čeprav tedaj članica ZK sem šla brez ugovarjanja, saj sva bila s tatom navajena izpolnjevati vse njene želje in ukaze. Gospod župnik ni poznal nobenega člana naše družine, zato me je spraševal, kakšen človek je bil tata, zapisal si je potrebne podatke in opravil obred.

Do smrti in pogreba tete France sem menila, da gre pri odločitvi za civilni ali cerkveni pogreb za uskladitev zadnjih želja rajnika/pokojnika z običaji skupnosti, v kateri je živel. Pogreb je največkrat zadnji javni dogodek v človekovi zgodbi. Skupnost se strne in ga spremlja tja, "kjer trohljivost vse verige zgrudi". (France Prešeren) Če le-ta ni jasno izrazil svoje želje, lahko njegovi najbližji samo ugibamo, saj ne moremo pogledati tako globoko v človekovo srce, da bi vedeli, kakšen je njegov odnos do zadnjih vprašanj - do smrti in vere.

Potem ko je župnik na Gočah gospod Zadnik odklonil, da teto Franco cerkveno pokoplje, in sicer zato, "ker je svojega moža pokopala civilno", sem se osupla začela spraševati, ali je pravično, da jo po 27 letih (za toliko je preživela svojega moža) kaznuje za dejanje, s katerim je samo izkazala svoje spoštovanje moževih nazorov, kasneje pa na različne načine, tudi finančno, pokazala svoje spoštovanje do cerkve. Kako stroga je takšna oblast! Ali je bil možev civilni pogreb zločin, za katerega ni opravičila, ali je bila župnikova odklonitev poduk svobodomiselnim sorodnikom in Gočanom? Takrat sem videla, kako tesne so, kljub vsemu, vezi v vaški skupnosti. Čeprav je bil pogreb civilen, so se ga udeležili številni Gočani, tudi zelo verni.

Silva, ki je po končani 2. svetovni vojni ostala v Trstu, se ni nikoli srečala s takimi vprašanji in problemi. Menim, da so bili v Jugoslaviji posledica slabih odnosov med državo in cerkvijo. Na pogrebu Ivana in France sta dve obliki oblasti dokazovali svojo moč.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ

Ali so sorodnice Franca, Hermina in Silva bile enake (Danilo Cunja) ali se med seboj povsem razlikujejo (Hermina Mercina) ali je Hermina povsem drugačna kot njena sestra Franca (Vera Semiz)?

Med pisanjem sem se spomnila številnih dogodkov in podrobnosti. Zdaj vem, kako enkratna je bila vsaka od njih, vendar sem prepričana, da so si bile zelo podobne v naslednjem: Če bi mogle prebrati, kar sem napisala, bi to sprožilo neskončne razprave med njimi, potem pa bi se vse tri jezile name. Za teto Franco bi bilo premalo ostro, podjetnici Silvi bi se verjetno zdelo, da sem za takšen rezultat porabila preveč časa, mama pa bi mi očitala, da nisem jasno povedala resnice, ki je ena sama in mi jo je ona sto in stokrat povedala, jaz pa nisem razumela.

In še moje vprašanje in odgovor: Ali sem kaj podobna Vidrihovim Franciški, Hermini in Silvi? – "Bodi vesela, da si vsa tatova," mi je velikokrat rekla mama. – "Na srečo si tako pametna in zdrava kot on."

Mama, upam, da nisem samo njegov odlitek. Rada bi bila podobna vam ženskam – sočutna, delovna, brez strahu pred življenjem, s toplim srcem in krvava pod kožo, tesno povezana s svojimi ... Pa saj je bil tudi tata tak.

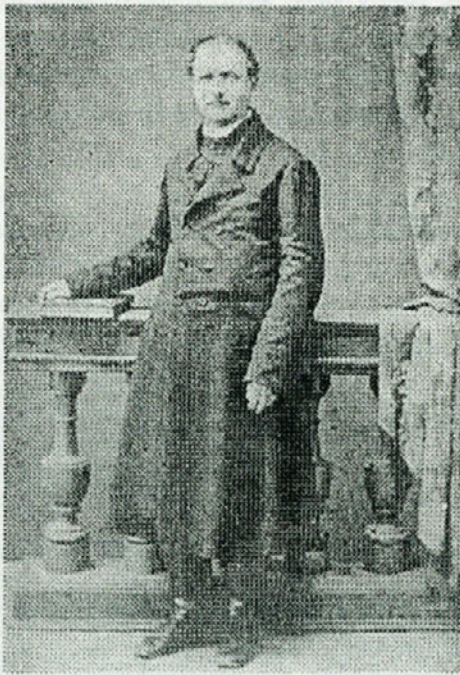

Herminine pravnukinje Mija in Lala z Emo v naročju l. 2004

Marija Mercina

VIPAVSKI ROJAK ŠTEFAN KOCIANČIČ¹

»Kociančič je bil mož neutrudnega študija, obsežnega znanja, poliglot, zgodovinar, biblični strokovnjak, pesnik, prevajalec, ljubitelj knjig, predvsem pa kreposten in pobožen mož, notranje in zunanje urejen, bolj odmaknjen javnosti kakor svetovljan, vedno iskren v ravnanju do ljudi, odločen in vztrajen branitelj vere, bolj občudovalec zlatih lepih časov in kritičen do sodobnosti, vedno ponosen na svoj slovenski izvor, sicer pošten, pomirljiv, obziren in odprt do vseh ne glede na rasno, narodnost, versko in jezikovno pripadnost.« Tako je leta 1984 ob priliki mednarodnega posveta o Štefanu Kociančiču zapisal duhovnik Franc Kralj (1984: 30). S temi besedami je označil širino delovanja enega od osrednjih osebnosti slovenskega narodnega in kulturnega življenja na Goriškem v 19. stoletju.

Štefan Kociančič (1818 - 1883)

25. decembra leta 1818 se je rodil še en »Mrhar«, kot so takrat ljudje iz bližnjih krajev imenovali Vipavce zato, ker se je nekdam samo v Vipavi klalo živino, v bližnjih vaseh pa ne. To so bili časi, ko so ljudje jedli meso le ob velikih cerkvenih praznikih, skozi leto pa so se veselili, če je kakšen košček kože zašel v sicer pusti ričet. Štefan Kociančič v enem od svojih zapisov omeni, da je bil rojen v številčno družino: »Kje so zdaj tisti srečni časi, ko smo pri kosilu in pri večerji okoli mize sedeli in iz

sklede zajemali, kar nas je bilo v hiši, ded in baba, oče in mati in nas sedmero otrok, osmi je bil študent in ga ni bilo doma«. Kociančič se spominja hiše z vrtom, poljem in vinogradi, kjer je odraščal, ter žalosti ob dejstvu, da so si kasneje celotno posest zaradi zadolženosti razdelili upniki. Družina se je zato razselila po Goriški. Skromnost kmečkega okolja je Kociančiča spremljala vse do tedaj, ko je kot trinajstletnik prišel v goriške šole. »To je bil čas, ko na Ipavskem še ni bilo nobenega osla; to je, da me prav umete, nobenega štirinogatega osla, ker oslov, ki imajo po dve nogi, ni manjkalo nikoli tudi pri nas, kakor povsod« (Kociančič 2002: 21-26).

Iz številnih Kociančičevih besedil je razvidno, da je imel nostalgичen odnos do časa, ki ga je preživel v Vipavi², še bolj pa se je ta odnos poglobljal, ko je prišel v Gorico. Preteklost, na katero se je vedno znova oziral in jo primerjal s tedanjim časom, je tudi pozneje v življenju spremljala njegovega konservativnega, vendar raziskovalnega duha, ki je skromnega učenjaka pripeljal do razumevanja več kot tridesetih svetovnih jezikov. Že v srednji šoli se je začel zanimati za semitske jezike, ki jih je kot samouk spoznaval vse svoje življenje. Kot gimnazijec je velikokrat zašel k bratu, vikarju na Bukovem. Tam je med knjigami našel hebrejsko slovnico in se začel z vnemo učiti hebrejščine. V gimnazijskih letih je bil domači učitelj pri okrožnem glavarju Gleispachu v Gorici. Prav pri njem je spoznal tedaj enega najpomembnejših kulturnih in narodnih buditeljev na Goriškem, Valentina Staniča. Ta ga je navdušil za slovenščino (Rijavec 1982: 82). Študij je nadaljeval v goriškem semenišču, kjer je vzorno uredil knjižnico in njeni zbirki dodal številne knjige v slovenskem jeziku. Leta 1841 je bil posvečen v duhovnika, od leta 1842 do 1846 je služboval v Ločniku. Na pragu furlanskega sveta se je поблиžje seznanil s furlansko kulturo in mentaliteto ter jo kot prvi prek publicistike približal slovenskemu prostoru. Nato je bival v Gorici, kjer je kot semeniški profesor predaval zgodovino semitskih jezikov in zgodovino Svetega pisma, ki ga je razlagal in prevajal po hebrejskem

izvirniku. Kot profesor je med študenti užival velik ugled, njegova predavanja so bila zaradi zanimivega podajanja snovi dobro obiskana. Plodno pot profesorja je spremljala pot učenjaka samouka, ki je veliko časa namenil preučevanju starih orientalskih jezikov. Seveda pri tem ni zanemarjal drugih jezikov, potrebno je poudariti, da je poznal kar 31 jezikov, od tega 15 bolje, 16 slabše. Med vsemi mu je bila najljubša hebrejščina, v kateri je pisal tudi pesmi. Povsem domači so mu bili slovenščina, nemščina, italijanščina, furlanščina, latinščina in grščina. Uspešen je bil pri razbiranju angleških, španskih, portugalskih, romunskih, turških, perzijskih, koptskih, arabskih, sirskih, armenskih, turških, madžarskih in drugih, tudi slovanskih tekstov, vključno s staro cerkveno slovanščino, ki jo je hotel vpeljati v semenišče z ozirom na študente s kvarnerskih otokov. Posebej se je zanimal za katalonsko-provansalski, vališki in ladinski jezik. Poskusil je tudi sanskrt. Skromen, a marljiv vipavski poliglot je za seboj pustil obsežen in žal še ne povsem obdelan opus. Večji del njegove zapuščine hrani Semeniška knjižnica v Gorici. S številnimi publikacijami, ki jih je napisal, prevajal ali zgolj opozarjal nanje, je skušal postaviti slovenščino ob bok jezikom, ki so tedaj odzvanjali po Goriški. Narodni preporod je spodbujal z javno rabo slovenščine. Nase je opozoril tudi kot bibliotekar semeniške knjižnice, v kateri je preživel številne proste ure vse do 9. aprila 1883, ko je umrl še ne star 65 let.³

Nedvomno so imeli duhovniki⁴ v predmarčni dobi pomembno vlogo, saj so opravljali prve korake slovenskega kulturnega osveščanja tudi na Goriškem. Osrednje bogoslovno semenišče, ustanovljeno leta 1818, je bilo edina visoka šola v tedanjem Avstrijskem primorju. Revolucionarni dogodki iz leta 1848, ko so v avstrijski monarhiji odpravili še zadnje ostanke fevdalizma in porajali nova nacionalna gibanja, so odmevali tudi v goriškem prostoru. V Gorici sta se tedaj prebujali dve ključni politični in kulturni javnosti: italijanska in slovenska. Leto 1848 je prineslo tudi t. i. »Magno carto« goriškega italijanstva, ki je preroško nakazala problem, ki se je manifestiral skozi drugo polovico 19. in začetek 20. stoletja vse do druge svetovne vojne, ki je Gorico iztrgala njenemu zaledju. Jezikoslovec, tedaj devetnajstletni

Graziadio Isaia Ascoli, tudi učenec Štefana Kociančiča, je v manifestu »*Gorizia italiana tollerante, concorde*«⁵ odločno začrtal razmejitev med mestom in podeželjem, češ da je Gorica italijansko mesto, ki pa mora upoštevati pravice Slovencev in Nemcev, ki tu žive. Slovenci pa naj si v zaledju poiščejo kraj, kjer si lahko zgradijo lasten center.⁶

Leto, v katerem smo tudi Slovenci dobili prvi politični program, je spodbudilo Kociančiča, da je postal član *Slavjanskega bralnega društva*, prve organizirane slovenske skupine v Gorici. Na razvoj Goriške dežele in samega mesta je vplivalo po letu 1860 uvedeno parlamentarno življenje, ki je vneslo velike spremembe tako na deželni kot na državni ravni. Goriška je dobila deželni zbor in deželni odbor, s tem pa samoupravo na deželni ravni. In kljub temu, da je bila večina poslancev na začetku Italijanov, parlamentarno življenje in politična dejavnost med Slovenci na Goriškem nista zaostajali za drugimi slovenskimi deželami. Čitalnice so nastajale mnogo hitreje kot v drugih deželah. Med letoma 1862 in 1869 se zvrstijo v Tolminu, Gorici, Ajdovščini, Lokavcu, Rihemberku, Solkanu, Skopem, Kanalu, Cerknem in Standrežu. Od tu je le še korak do množičnih političnih zborovanj, taborov, ki so vabili množice k političnemu aktivizmu. Štefan Kociančič se ni vmešaval v hrupne boje, ki so vznemirjali in preobračali tedanje politično in družbeno življenje Goriške. Kot narodni buditelj je bil tesneje povezan z versko gorečnostjo in skrbjo za slovenski jezik. Ponos na slovenski izvor pa globoko vernemu človeku ni odvezal iskrenosti v ravnanju z ljudmi drugih verskih, narodnostnih ali jezikovnih kultur, ki so sobivale v Gorici sredi 19. stoletja.

Štefan Kociančič je tedaj že stopal po poteh glavnega organizatorja slovenskega narodnega gibanja in kulturnega življenja na Goriškem, Valentina Staniča, človeka, ki je že na prehodu v 19. stoletje iskal stike s kulturno bogatejšim slovenskim središčem in osebnostmi, ki so vplivale na njegov razvoj. Tudi Štefan Kociančič je imel stike z Andrejem Einspillerjem, Janezom Bleiweisom in Antonom Martinom Slomškom, tedaj vodilnimi osebnostmi narodnega preporoda. Vidnejše osebnosti iz cerkvenih krogov

oziroma na Goriškem v okviru semenišča, so bile zaslužne, da je Gorica širila vlogo slovenskega upravnega in kulturnega središča. Nenazadnje je rezultat teh prizadevanj uspeh iz leta 1847, ko je predstojnik stolnega kapitlja podprl uvedbo slovenskega jezika in slovstva kot učnega predmeta na goriški državni gimnaziji.

Gorica je Štefana Kociančiča zaznamovala, saj je vse do smrti bival v njej, jo opazoval ter opisoval v številnih delih. Predvsem ga je zanimalo mesto kot stičišče različnih kultur, šeg, običajev, navad, mentalitet in jezikov, kar je skrbno beležil v svojih domoznanskih prispevkih. »V Gorici so v rabi štiri jeziki,⁷ sploh pa govorijo največ furlanščino, čeprav bi utegnili biti v Gorici od vseh narodnosti največ Slovencev.⁸ Ker je Gorica bližje Italiji, se njeno prebivalstvo bolj nagiba k italijanskim kot nemškim šegam. Seveda pa je njihova zvestoba Avstriji neomajna in Goričani so bili sovražno nastrojeni proti nemirnim Furlanom in Italijanom« (Marušič 1985: 269).

Z leti, ki jih je Kociančič preživel kot semeniški profesor in bibliotekar, so se množile tudi druge funkcije. Kmalu po letu 1841 je postal urednik slovenskih pastirskih pisem. Poleg včlanitve v Slavljansko bralno društvo in prevzema semeniške knjižnice v letu 1851, je bil izvoljen za člana Goriške kmečke družbe. Postal je sodelavec in častni član Društva za jugoslovansko zgodovino iz Zagreba. V letu 1857 je bil imenovan za prosinodalnega izpraševalca, 1872 je postal škofov svetovalec, 1876 častni kanonik metropolitanskega kapitlja v Gorici, 1878 nadškofijski poverjenik za izpite teoloških študijev in poverjenik za 7. in 8. gimnazijski razred šole frančiškanskega samostana na Kostanjevici. Le dva meseca pred smrtjo je postal rektor goriškega semenišča (Podreka 2000: 28).

Med letoma 1851 in 1862 je redno objavljala članke v slovenskem cerkvenem listu *Zgodnja danica*, kjer je bralstvo seznanjal z dogajanjem na Goriškem. Njegova publicistična dejavnost ni bila pomembna samo znotraj slovenskega periodičnega tiska; omenimo njegove objave v tedaj pomembnih periodikah *Slovenski bčeli*, *Glasu*, *Soči*, *Besedniku*, *Šolskemu prijatelju*, *Ljubljanskem zvonu*, poleg že omenjene

Zgodnje danice. V zagrebškem Arhivu za povestnico jugoslavensku (izhajal med letoma 1851–1875) je objavil občiren članek v več delih z naslovom *Zgodovinske drobtinice po Goriškem nabrane v letu 1853*. Po letu 1854 je opustil domoznanstvo ter se posvetil prevajanju in proučevanju vzhodnih jezikov. Veliko znanstvenikov je prišlo v Gorico, da bi obiskalo skromnega poliglota. Kociančič je imel stike s profesorjem rabinskega prava v Padovi in številnimi hebrejskimi pesniki, med katerimi je veljal za poznavalca hebrejščine in enega izmed redkih nejudovskih izbrancev. Imel je stike tudi s številnimi misionarji v Afriki in Ameriki, kar je razvidno iz prevodov pisem, ki jih je večkrat objavil kot prispevek v katerem od periodičnih tiskov. Od leta 1868 je pisal o cerkvenih dogodkih na Goriškem za tržaški škofijski list. Leta 1875 je začel objavljati v goriškem *Folium periodicum archidioceos Goritiensis*, kjer je v sedemdesetih in osemdesetih letih 19. stoletja opisal zgodovino številnih župnij in kaplanij⁹ goriške nadškofije ter opozarjal na probleme cerkvene zgodovine v deželi. S tem pa je Kociančič postavil temelje sodobnemu domoznanstvu Goriške.

Dela Štefana Kociančiča segajo na področje teologije, jezikoslovja, leposlovja, zgodovine, publicistike, domoznanstva, leksikografije, knjižničarstva in pedagogike, če upoštevamo zgolj številne učbenike, katerih avtor je bil. Njegova bibliografija je številčna, kar je razvidno iz njegove še ne v celoti obdelane zapuščine. Med njegovimi še neobjavljenimi rokopisi najdemo turško-nemški, etiopsko-latinski, slovensko-nemški slovar in številna druga jezikovna in teološka dela. Do leta 1854 se je v zelo širokem smislu posvečal domoznanstvu in zgodovinskim študijam, čeprav so mu nekateri zgodovinarji (Grafenauer 1960: 222–223) očitali nekritičnost in diletantstvo, tudi podleganje avtohtonistični teoriji. Kljub temu velja Kociančič za enega izmed prvih piscev zgodovine Slovencev, ki so jo v 70. in 80. letih nadaljevali izšolani zgodovinarji.¹⁰

Edino večje raziskovalno delo¹¹ o njem je izšlo leta 1984 v italijanskem jeziku kot rezultat mednarodnega posveta o življenju in delu Štefana Kociančiča. Knjiga z naslovom *Stefano Kociančič (1818–1883): un ecclesiastico al*

servizio della cultura fra Sloveni e Friulani vsebuje številne poglobljene študije številnih pomembnih raziskovalcev življenja in dela tega vipavskega genija, ki je morda širši javnosti

nekoliko manj poznan tudi zavoljo lastne skromnosti in delovanja v senci bolj poznanega duhovnika in narodnega buditelja Valentina Staniča.

*Petra Kolenc,
univ. dipl. bibl. in abs. zgodovine,
Nova Gorica*

Opombe:

¹ Besedilo je nekoliko predelan in skrajšan članek *Delovanje Štefana Kociančiča v Gorici in njegove publicistične objave o Goriški v Zgodnji danici (1851-1862)*, ki je izšel v *Kroniki* (2007) 55/2 posvečeni zgodovini Goriške.

² Vipava, ki je bila upravno na Kranjskem, je do 1830 pripadala goriški nadškofiji.

³ Kociančič je umrl zaradi možganske kapi, ki ga je zadela v semeniški knjižnici v Gorici.

⁴ Peter Budin, Matej Hladnik, Matevž Pirc, Štefan Kociančič, Valentin Stanič.

⁵ Italijanska Gorica, složna in strpna.

⁶ Nacionalna nestrpnost, ki je izražena v tem manifestu, nakazuje prvo slutnjo o potrebi po izgradnji novega, slovenskega središča.

⁷ Slovenski, italijanski, nemški in furlanski jezik (op. a).

⁸ Podatek ni točen, kot lahko razberemo iz grafa 1, ki prikazuje, da je bilo večinsko prebivalstvo v mestu italijansko. Prebivalstvo Goriške pa je bilo v večini slovensko. Res pa je, da so v mestu govorili posebno goriško mestno narečje t. i. »goricianščino«, ki je vsebovala elemente furlanskega, italijanskega in slovenskega jezika. Stari Goričani tako govorijo še danes.

⁹ Capriva, Kanal, Romans, Šempas, Šempeter, Fiumicello, Prvačina, Ločnik, Gradiška, Sv. Lucija, Cillesse, Batuje, Oglej, Nemški Rut itd.

¹⁰ Simon Rutar, Franc Kos.

¹¹ Poleg obsežnega diplomskega dela z naslovom *Uno studioso Sloveno nella Gorizia dell'ottocento: la figura e l'opera di Štefan Kociančič*, ki jo je leta 1997 na videmski univerzi zagovarjal Davide Tasca in v kateri je osvetlil osebnost Štefana Kociančiča predvsem z vidika jezikoslovja.

LITERATURA:

Gorica in njena grofija (ur. Sergio Tavano in Branko Marušič). Gorica : Goriška pokrajina, 2002.

Grafenauer, Bogo. 1960. *Struktura in tehnika zgodovinske vede*, Ljubljana : Univerzitetna založba.

Kociančič, Štefan. 2002. Nekdaj in zdaj. V: *Goriški spomini* (ur. Branko Marušič). Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 15–32.

Kociančič, Štefan. 2002. Vse se spreminja – vse mine. V: *Goriški spomini* (ur. Branko Marušič). Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 33–36.

Kralj, Franc. 1984. La personalit  ecclesiastica. V: *Stefano Kociančič (1818–1883): un ecclesiastico al servizio della cultura fra Sloveni e Friulani*. 1984. Goriza : Istituto di Storia sociale e religiosa, 21–30.

Marušič, Branko. 1985. Goriška Furlanija v delih Štefana Kociančiča. V: *Primorski čas pretekli*. Koper, 266–279.

Marušič, Branko. 1979. Prvi slovenski goriški tednik Domovina. *Zbornik Goriške knjižnice Franceta Bevka: ob njeni tridesetletnici*. Nova Gorica : Goriška knjižnica Franceta Bevka, 117–128.

Marušič, Branko. 2001. *Skozi preteklost Goriške: ob tisočletnici prve omembe Gorice in Solkana ter ob tisočletnici zametka Goriške*. Nova Gorica : Mestna občina.

Podgornik, Franc. 1883. Štefan Kociančič II. V: *Ljubljanski zvon*, 398–401.

Podreka, Mitja. 2000. *Semeniška knjižnica v Gorici : diplomska naloga*. Ljubljana : Filozofska fakulteta.

Premk, Francka. 1997. Štefan Kociančič, pozabljeni slovenski genij? *Revija SRP/96: svoboda, resnica, pogum*, 82–89.

Rijavec, Mirko. 1982. Kociančič, Štefan. V: *Primorski slovenski biografski leksikon*, 8 sn. Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 1982. Geslo: *Kociančič, Štefan*, str. 82.

Stefano Kociančič (1818–1883): un ecclesiastico al servizio della cultura fra Sloveni e Friulani. 1984. Goriza : Istituto di Storia Sociale e Religiosa.

Rutar, Simon. 1883. Štefan Kociančič I. V: *Ljubljanski zvon*, 331–335.

Tasca, Davide. 1997. *Uno studioso Sloveno nella Gorizia dell'ottocento : la figura e l'opera di Štefan Kociančič*. Udine, (doktorska dizertacija).

Tavano, Luigi. 2002. Gorica, središče nove nadškofije. V: *Gorizia 1001–2002 : Sloveni v Gorici = Gli Sloveni di Gorizia* (ur. Branko Marušič...et al). Gorica : SLORI, 228–251.

Ob koncu leta 2007

Gospodarske družbe ob koncu leta opravljajo inventure, da lahko ugotovijo, kako so poslovale v iztekajočem se letu. V Krajevni skupnosti Vipava lahko z zadovoljstvom potegnemo črto pod letom 2007. Aktivno in gospodarno delo daje dobre rezultate in Vipava dobiva lepšo in prijaznejšo podobo. Vipavske hiše dobivajo lepo zunanost, parki, pločniki se postopoma urejajo. Prireditve so dobro obiskane in tudi toliko, kot jih je bilo letos, jih najbrž še ni bilo. Turistični obisk se nam strmo povečuje, naši izšolani vodiči turistom razkazujejo znamenitosti in lepote Vipave. Priznati moramo, da je bila ustanovitev TRG-a dobra odločitev Občine. Nekateri projekti KS Vipava se bodo podaljšali v prihodnje leto: elektrifikacija ceste proti Zemonu, ureditev poti na Stari grad, novogradnja mrliške vežice ... Nadaljevali bomo z izdajanjem štirih številčk Vipavskega glasa, občina pa s poletnimi prireditvami: Imago Slovenije - Izvir voda in glas srca.

Za božično - novoletne praznike bomo tudi letos pred farno cerkvijo postavili božično drevo. Na Trgu Pavla Rušta si boste letos prvič ogledali jaslice na prostem. Naprošam vas, da poveste svojim otrokom, naj spoštujejo vloženi trud in tudi finančna sredstva, ker edino tako bodo jaslice prihodnje leto še večje in lepše. Tudi hiško bomo pustili, da se bodo otroci lahko igrali v njej, če bo ostala taka, kot je sedaj.

Prihod novega leta bomo lahko skupaj dočakali v Kulturnem domu v Vipavi z ansamblom Zlati časi in prijetno zabavo. Prijave zbiramo v Cajni Vipava in Cvetličarni Jasmin v Fama centru v Vipavi.

Da vsi skupaj delamo dobro in se trudimo za lepšo Vipavo, pa je lep dokaz "priznanje" Turistične zveze Slovenije, ki sem ga z veliko častjo in ponosom prevzel na vsedržavni prireditvi v Žalcu. Med več kot sto kraji v kategoriji manjših mest smo dosegli odlično tretje mesto. Pometimo pred svojim pragom, posadimo rože na svoja okna in balkone, počistimo okolico svoje hiše, KS in Občina bomo poskrbeli za ostalo in mislim, da kmalu lahko posežemo po prvem mestu.

Če bomo malo manj kritizirali in raje malo več sami postorili, nam bo vsem veliko lepše.

Lepe misli, prijazni odnosi in vse lepo naj nas spremlja v prihajajočem letu.

Boris Ličen

IZ NAŠE OBČINE

IZ OBČINE VIPAVA

Spremembe v občinskem svetu

V oktobru sta Sonja Božič Pudgar in Sonja Lukin podali odstopni izjavi in odstopili z mesta podžupanj občine Vipava. Prva je pri tem poudarila, da (v nasprotju z različnimi ugibanji) odstopa iz osebnih razlogov, druga pa je kot razlog navedla, da jo moti, da je pri svojem delu podžupanje in prizadevanjih ter predlogih za boljše delovanje občine naletela na nerazumevanje župana. Kot drugi razlog je navedla poklicno preobremenjenost in morebitno navzkrižje interesov z njenim poklicnim delom.

Občina Vipava je zaradi njunih odstopov vsekakor osiromašena za dve delovni pomočnici in svetovalki ter v odnosu do drugih ustanov uspešni sogovornici na področju družbenih zadev in gospodarstva. Župan Ivan Princes novih podžupanov še ni imenoval.

Sonja Božič Pudgar je hkrati podala odstopno izjavo tudi kot članica občinskega sveta. Občinska volilna komisija je ugotovila, da je njen mandat za preostanek mandatne dobe prešel na drugega člana istoimenske liste. Novi član Občinskega sveta občine Vipava je tako postal Simon Rodman iz Vipave, Kociančičeva ulica 19.

Spremembe v občinski upravi

Delovno mesto svetovalca župana za gospodarske zadeve, okolje in prostor je konec novembra zaradi upokojitve zapustil g. Pavel Perhavec.

Nasledil ga je g. Božo Lavrenčič, dipl. inženir strojništva, iz Vrhopolja, ki je bil za to delovno mesto izbran po izvedenem javnem razpisu.

G. Perhavec je skoraj od začetka ustanovitve občine Vipava soustvarjal njen razvoj in gospodarsko politiko, poleg tekočih del pa vodil še vrsto najzahtevnejših investicij v občini in zanje pridobival sredstva tako na državnih kot tudi na razpisih Evropske unije. V občinski upravi upamo, da bo svoje znanje in bogate delovne izkušnje še pripravljen deliti z nami, novemu sodelavcu pa izrekamo dobrodošlico in mu želimo, da bi se uspešno spopadal z obsežnim delovnim področjem.

Predkupna pravica občine

Občinski svet občine Vipava je sprejel odlok, na podlagi katerega lahko občina Vipava uveljavlja predkupno pravico na nepremičninah na celotnem poselitvenem območju občine in na nepremičninah izven območja poselitve, kjer so obstoječi ali predvideni infrastrukturni objekti in omrežja. Odlok je sprejet v skladu z zakonom o urejanju prostora.

Po odloku bo moral vsak prodajalec nepremičnine najprej ponuditi nepremičnino občini in nato pridobiti potrdilo, da ta na prodajani nepremičnini ne uveljavlja predkupne pravice.

Če občina ne bo uveljavljala predkupne pravice, bo lahko prodajalec prodal nepremičnino drugi osebi, vendar le pod enakimi ali zase ugodnejšimi pogoji kot jih je ponudil občini.

Predkupne pravice občina ne more uveljavljati za samostojne objekte v etažni lastnini, izključena pa je tudi v nekaterih drugih primerih, ki jih določa zakon.

Proračun za leto 2008

Občinski svet občine Vipava je na seji konec novembra sprejel Odlok o proračunu občine Vipava za leto 2008. Sprejeti proračun zagotavlja nemoteno financiranje tekočih obveznosti in investicij in začetek novih že takoj na začetku novega leta.

V bilanci prihodkov in odhodkov proračuna Občine Vipava je predvidenih skupaj 6.009.642 EUR prihodkov in 7.121.382 EUR odhodkov. Umeritev proračuna je v deležu 61% naravnana investicijsko, ostalo pa so nujnosti, ki jih mora zagotavljati občina.

Večina investicij v občini je opisana v **Načrtu razvojnih programov 2008-2011**, kot sledi:

1. Elektrifikacija planote Nanos

S postavitvijo glavne trase visokonapetostnega daljnovoda do Abrama ter prvih priključkov se je postavil temelj za nadaljevanje elektrifikacije planote. Elektrifikacija se je nadaljevala tudi v letu 2007.

2. Grad Lože

V letu 2008 zaradi nedogovorjenega lastništva ni predvidenih investicij v grad Lože.

Klub temu se bo nadaljevalo z aktivnostmi za ureditev lastništva gradu Lože in s tem zagotovilo primerne prostore za razne kulturne dejavnosti.

3. Kamp Gradiška tura

Občina je v letu 2007 pridobila gradbeno dovoljenje za izvedbo kampa Gradiška tura. Potekale so vse priprave za prijavo projekta za evropska sredstva. Glede na spremembo pravil s tem projektom nismo mogli kandidirati na evropski razpis, ker ima v svoji sestavi tudi športne objekte. Investicija se bo zaradi vsega navedenega začela izvajati v letu 2008.

Kamp bo vsekakor največja turistična pridobitev v občini. Glede na dosedanje povpraševanje je interes zanj zelo velik. To velja tako za avtodome kot za šotorišče. Še poseben poudarek naj bi bil na razvijanju športnega plezanja.

Za izgradnjo kampa se bo poskušalo pridobiti tudi državna sredstva.

4. Obnova gradu Lanthieri

Glede na to, da je podpisana pogodba o nameri za urejanje programov Politehnike v gradu Lanthieri, se izvajajo dela za pridobitev PGD dokumentov oz. gradbenega dovoljenja. Gradbeno dovoljenje oz. projekti so pogoj za vse nadaljnje postopke, ki se bodo odvijali v prihodnje. Investicijo za obnovitvena dela gradu Lanthieri smo prijaviili za sofinanciranje s strani Ministrstva za kulturo. Investicija je bila uvrščena v državno sofinanciranje za leti 2006 in 2007. Z investicijo smo začeli oktobra 2006, in jo dokončali avgusta 2007. Vrednost opravljenih investicijskih del znaša 325.000 EUR

Z Ministrstvom za kulturo potekajo razgovori za nadaljevanje obnove gradu Lanthieri in glede pridobivanja sredstev EU skladov v finančni perspektivi 2007-2013.

5. Ureditev pokopališča in mrliške vežice Slap

Projekt bo vodila KS Slap. Občina ji bo v letu 2008 sofinancirala nakup zemljišča za širitev pokopališča. Ostala komunalna dela, napeljava javne razsvetljave bo s pomočjo občinskih sredstev in prostovoljnim delom organizirala KS Slap.

6. Izgradnja mrliške vežice Podraga

Tudi KS Podraga bo vodila projekt sama. V letu 2007 so bile izdelane idejne zasnove. Občina bo sofinancirala stroške projektne dokumentacije. Za poravnavo obveznosti gradbenih del in material načrtuje KS porabo sredstev telefonije, prispevke krajanov in pridobljena državna sredstva za regionalni razvoj.

7. Mrliška vežica Vipava

Projekt se bo izvajal preko občine v sodelovanju in s sofinanciranjem KS Vipava. V letu 2008 je predvidena pridobitev projektne dokumentacije.

8. Širitev pokopališča Podnanos

V KS Podnanos že nekaj let načrtujejo odkup zemljišča (problem dedovanja) za širitev pokopališča in gradnjo sodobnejše mrliške vežice. Iz občinskih sredstev se bo v letu 2008 sofinanciralo projektno dokumentacijo mrliške vežice.

9. Obnova kulturne dvorane Podnanos

V letu 2006 je pričela KS Podnanos z občinskimi sredstvi z obnovo dvorane (urejanjem prostorov za Mladinski klub in kletnih prostorov – temeljev). V letu 2007 je bil zgrajen prizidek (groba gradbena dela). V letu 2008 se bo nadaljevalo s finalnimi deli (okna, vrata, instalacije, tlaki prizidka in dvorane ter ureditvijo sanitarij, ki jih dvorana ni imela).

10. Kanalizacija in čistilna naprava Manče

Predvidena je izgradnja kanalizacijskega omrežja in čistilne naprave v naselju Manče, za kar je tudi že izdelan idejni projekt, o poteku trase cevovodov pa so bila predhodno opravljena usklajevanja s KS Manče. V proračunu bi bilo, po ponudbeni oceni projektanta, potrebno za dokončanje in spremembo projektne dokumentacije zagotoviti približno 7.500 EUR, kar je predvideno v letu 2009.

11. Športno igrišče Manče

Že v letu 2006 so imeli v KS Manče namen kupiti zemljišče za športno igrišče, vendar kljub zagotovljenim sredstvom v občinskem proračunu, nakupa niso izpeljali. V letu 2007 so bila predvidena sredstva za financiranje projektne dokumentacije iz občinskega proračuna. V letu 2008 se načrtuje izpeljati zamenjavo zemljišča za izgradnjo igrišča, kar izkazujemo v občinskem proračunu s prodajo dela poti in nakupom primerne zemljišča. Občina bo zagotavljala tudi sredstva za projektno dokumentacijo.

12. Ureditev parkirišča na Gočah

Projekt bo vodila KS Goče. V letu 2007 je Občina Vipava odkupila zemljišče. V letu 2008 se bo z občinskimi sredstvi financiralo nabavo potrebnega materiala. Predvideno je prostovoljno delo krajanov.

13. Športno igrišče Goče

V letu 2008 so predvidena sredstva občine za nakup zemljišča. Projekt bo vodila KS Goče.

14. 20 KV daljnovod odcep Gradišče s TP /20/0.4KV je bil v letu 2007 zaključen.

15. Vodovod Slap

Investicijo vodovod Slap smo v letu 2003 zaradi pridobitve finančnih sredstev prijavi Ministrstvu za okolje in prostor. Glede na razpisne pogoje je bila investicija uvrščena v plan sofinanciranja MOP v letu 2007. Z izvedbo investicije smo začeli septembra 2006 in jo zaključili v oktobru 2007 v skupni vrednosti 250.000 EUR. Zaradi odprave reklamacij in dodatnih del se bo 10 % zadržanih sredstev izplačalo izvajalcu del v letu 2008.

16. Ureditev kanalizacije in vodooskrba po ulicah Vipave (Laurinova, Milana Bajca, Pod gradom in Na Hribu) je bila zaključena v letu 2007.

17. Vrtec Vipava

Občina je glede na razpis MŠŠ v septembru 2004 prijavi investicijo. Investicija je bila uvrščena v državno sofinanciranje za leto 2006, 2007 in 2008. Zaradi navedenega dejstva smo takoj začeli z vsemi potrebnimi postopki glede ureditve zemljiško knjižnih stanj in pridobitve gradbenega dovoljenja, ki je bilo izdano septembra 2006. Z investicijo smo začeli v oktobru 2006. Dela na gradbišču normalno potekajo po terminskem planu. Vselitev otrok v otroški vrtec Vipava predvidevamo 3. januarja 2008. Investicijski program je Občinski Svet Občine Vipava sprejel julija 2006. Vrednost investicije znaša 1.972.488 EUR. V letu 2008 moramo zagotoviti še sredstva za opremo in poravnavo 10 % zadržanih sredstev ter dodatna dela.

18. Zunanja in komunalna ureditev v okolici Vrta Vipava

Ker Občina po svojih, s Statutom določenih, izvornih nalogah upravlja, gradi in vzdržuje lokalne javne ceste, površine za pešce in kolesarje, javne parkirne prostore, parke, trge in druge javne površine, mora Občina zaradi javnega interesa v kompleksu Južne vojašnice zagotoviti zunanjo in komunalno ureditev v okolici Vrta Vipava.

Prav zaradi izvornih nalog Občine, sofinanciranje zunanje komunalne ureditve ni v domeni razpisa Ministrstva za šolstvo in šport, na katerega smo v septembru 2004 prijavi investicijo Vrtec Vipava, mora Občina sama zagotoviti sredstva v predvideni višini 251.139 EUR, da se tako z zaprtjem investicije omogoči varno in funkcionalno uporabo površin in infrastrukture končnim uporabnikom.

19. Podružnična šola Vrhpolje, vrtec in telovadnica

V letu 2006 smo dobili sklep MŠŠ za sofinanciranje investicije v rekonstrukcijo in dozidavo PŠ in vrta Vrhpolje s telovadnico. S pogodbo o soinvestitorstvu je MŠŠ prispevalo v letu 2006 208.646 EUR, v letu 2007 214.822 EUR ter v letu 2008 29.490 EUR.

Sama investicija se je začela oktobra 2006, fizična izgradnja s pridobitvijo uporabnega dovoljenja se je končala konec avgusta 2007. Ker še ni usklajena zadnja situacija, se bo investicija finančno zaprla v letu 2008.

20. Parkirišče ob blokkih na Cesti 18. aprila v Vipavi - Projekt je bil zaključen konec leta 2006. V letu 2008 se bo uredilo še javno razsvetljava.

21. Ureditev javne razsvetljave mimo vojašnice Vipava v smeri proti Zemonu

Javna razsvetljava od vojašnice mimo stadiona proti Zemonu je zaradi dotrajanosti popolnoma uničena. Po mnenju strokovnjakov je saniranje obstoječih kablov in kandelabrov neučinkovito. Pripravljen je bil nov projekt, ki predvideva popolno prenovu električne napeljave ter uporabo sodobnih svetil. Investicija se je začela izvajati v letu 2007, končala se bo v letu 2008.

22. Podružnična šola Goče

Zaradi investicij v podružnično šolo Vrhpolje in vrtec Vipava v letu 2008 ni predvidenih sredstev za podružnično šolo Goče.

23. Obnova gradu Lanthieri - 1. faza- obnova temeljev in restavriranje je bilo zaključeno

Nadaljevalo se bo s restavriranjem gradu Lanthieri. Glede na to, da je podpisana pogodba o nameri za urejanje programov Politehnik v gradu, se izvajajo dela za pridobitev projektov za pridobitev gradbenega

dovoljenja. Gradbeno dovoljenje, oziroma projekti, so pogoj za vse nadaljnje postopke, ki se bodo odvijali v prihodnje. Investicijo za obnovitvena dela gradu Lanthieri smo prijavili za sofinanciranje s strani Ministrstva za kulturo. Uvrščena je bila v državno financiranje za leti 2006 in 2007. Z investicijo smo začeli oktobra 2006 in jo dokončali avgusta 2007. Vrednost opravljenih investicijskih del znaša 325 tisoč EUR.

Z Ministrstvom za kulturo potekajo razgovori za nadaljevanje obnove in glede pridobivanja sredstev evropskih skladov v finančni perspektivi 2007-2013.

24. Kanalizacija in čistilna naprava Podnanos

Komunalna čistilna naprava je namenjena za dispozicijo in čiščenje fekalno-sanitarnih odplak odpadnih voda iz vasi Podnanos in okoliških zaselkov Orehovice, Hrašč, Podbrega, Poreč, Podboršta in Dobrave. Projekt PGD predvideva izgradnjo biološke čistilne naprave za 1200 PE.

Na območju sicer ni prisotnih industrijskih obratov, ki bi lahko producirali industrijske tehnološke odplake, so pa prisotne male kmetije s hlevi za govejo živino, zaradi česar je pričakovati, poleg komunalnih odplak, tudi produkcijo neprečiščenih ali delno očiščenih gnojničnih odplak, ki se producirajo v hlevih z živino, zaradi katerih je bilo pri načrtovanju ČN upoštevano tudi dodatno čiščenje gnojničnih odplak.

Ker celotno območje nima urejenega kanalizacijskega omrežja in ustrezne ČN za čiščenje komunalnih odplak, se sedaj vse odplake posredno preko neustreznih greznic ali neposredno brez mehanskega predčiščenja uvajajo v bližnja osnovna odvodnika območja, Močilnik in Pasji rep, zaradi česar sta oba osnovna odvodnika globoko v četrtem kvalitetnem razredu oziroma v poletnem sušnem obdobju, ko je vodostaj v potokih izredno nizek, postaneta komunalna odvodnika, zato se iz njiju, posebno v poletnem obdobju, širi močno neprijeten vonj.

Z investicijo nameravamo komunalne odpadne vode preko kanalizacije odvesti na čistilno napravo in ocenjujemo, da se bodo z izgradnjo ČN za 1200 PE neprijetne vonjave vzdolž potoka predvsem skozi naselja občutno zmanjšale, kar, z vidika obremenitev in sprememb okolja, pomeni izboljšanje stanja zraka glede na obstoječe stanje vzdolž potokov in v naseljih.

Ker Občina Vipava sama finančno ni sposobna zapreti konstrukcije financiranja, računamo, da bo investicija uvrščena v financiranje projektov s strani EU. Zaradi komunalne ureditve Čistilne naprave Podnanos za elektro in vodovodni priključek objekta, je bilo na Projekt d. d. Nova Gorica, naslovljeno naročilo za izdelavo dopolnitve Gradbenega dovoljenja, št.: 35106-22/2002-16.

25. Izdelava OLN za proizvodne, obrtne in storitvene cone V1, V2 in V3-projekt zaključen

Občinski lokacijski načrt smo začeli pripravljati aprila 2005, postopek pa zaključili s sprejetjem Odloka o Občinskem lokacijskem načrtu za proizvodne, obrtne in storitvene cone V1, V2 in V3 Vipava, v čistopisu, vključujoč vse popravke in dopolnitve ter ga oktobra 2007 objavili v Ur. l. RS. Z izvedbo le-tega smo omogočili nadaljevanje izgradnje obrtnih con v neposredni bližini priključkov na HC Vipava-Selo.

26. Obnova občinskih lokalnih cest

V naslednjih letih predvidevamo izvesti rekonstrukcijo oziroma preplastitev občinskih lokalnih cest, ki so v najslabšem stanju. V letu 2007 predvidevamo ureditev LC 458 430 Vipava-Vrhpolje-Zavetniki-Grešnica-R-I-207 na relaciji Vipava-Vrhpolje (2.015m) in cesto Vipava - Gradišče, za kar imamo podpisano gradbeno pogodbo. Sredstva za poravnavo obveznosti se prenašajo v leto 2008.

27. Kanalizacija in čistilna naprava Slap

Na javnem naročilu izbrani izdelovalec projektne dokumentacije je pripravil načrte, ki so bili razgrnjeni in predstavljeni KS Slap. Trenutno so v postopku usklajevanja s pripombami, željami in možnostmi ter fiziološkimi zahtevami. Dokončanje projektov pričakujemo do junija 2008.

28. Ureditev ulic po Vipavi (Projekt - Kanalizacija in vodovod po Ulici Vojana Reharja, Glavnem trgu, Ulici 18. aprila in Gradnikovi ulici in delu Vojkove ulice)

Začeto nadaljujemo z urejanjem ulic po Vipavi, ker ločujemo kanalizacijski sistem na fekalno in meteorno kanalizacijo, zamenjavo vodovodov ter ureditev zgornjega ustroja ulice.

Investicija je razdeljena na faze in sicer:

1. faza investicije: Izvajanje del ureditev ulic poteka v letu 2007 za del Vojkove ulice z navezavo na Glavni trg, Cesto 18. aprila, Ulico Gradnikove brigade, Glavni trg in se bo nadaljevalo v letu 2008 za Ulica Vojana Reharja s Kreljevo ulico.

2. faza investicije zajema ureditev ulic: preostali del Vojkove ulice in Tabor. Izvedbo del se zaradi specifičnosti izvedbe predvideva v letih 2008 in 2009.

29. Biološka čistilna naprava Vipava

Odkup BČN Vipava je bil izvršen februarja 2005, o čemer je bil Občinski svet Občine Vipava obveščen in sprejel Sklep o odkupu BČN Vipava. V razpravah na Občinskem svetu je bilo poudarjeno, da bo potrebno zmogljivosti BČN, zaradi priključevanja naselij in industrije na kanalizacijsko omrežje ter same širitve Vipave (OLN), razširiti iz obstoječih 10.000 PE na 15.000 PE. Investicija se financira iz občinskega proračuna in amortizacije čistilne naprave. Vsi podrobnejši finančni podatki so podani v obrazcih NRP (stran 46 specificira širitev, stran 48 in 49 pa pogodbeno odplačilo po letih).

30. Komunalna oprema obrtnih con V1, V2 V3

Občina Vipava je v letu 2007 kandidirala za evropska sredstva za obrtne cone V1, V2 in V3. S kandidaturo je bila uspešna. Za sam projekt izvedbe, ki obsega pridobitev projektne dokumentacije ter samo izvedbo je bilo odobrenih 812.275,60 EUR. Sredstva se bodo koristila v letu 2008 ter 2009. S službo vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko je že podpisana pogodba.

Obrtne cone V1, V2 in V3 obsegajo skupaj 8.77 ha. Z ureditvijo komunalne infrastrukture bodo vse površine primerne za proizvodnjo, obrt in storitve. Z ureditvijo navedenih con bodo podani pogoji za večji gospodarski razvoj občine Vipava.

31. Zgradba KS Vrhpolje 47

V letu 2008 je predvideno nadaljevanje adaptacije stavbe krajevne skupnosti, ki se bo sofinanciralo s sredstvi kupnine prodane stavbe Vrhpolje 33.

32. Sanacija mostu in poti Manče je predvidena v letu 2009.

33. Ureditev javne razsvetljave

Za osvetlitev naselij Lože, Vrhpolje, Slap, Podnanos z okolico ter parkirišča na Frnaži planiramo sredstva v višini 40.000 EUR.

34. Parkirišče med S. vojašnico in magistralko

Krajevna skupnost Vipava se je dogovorila z lastnikom zemljišča (Demšar), da je dovolil po njegovem zemljišču širitev ceste in izgradnjo podpornega zidu. Lastnik je pripravljen tudi celotno zemljišče prodati, saj je KS Vipava že pred leti predlagala ureditev parkirišča zaradi bližine pokopališča in cerkve.

35. Oddelek knjižnice Vipava

Zaradi sodobnejšega načina iskanja knjig je potrebno vse knjižnice opremiti z računalnikom, ki ga uporabljajo bralci. Vso opremo sofinancira Ministrstvo za kulturo, zato so prosili za 2.000 EUR zagotovljenih sredstev iz občinskega proračuna za računalniško opremo v Vipavi in Podnanosu.

Delovanje oddelka Lavričeve knjižnice v Vipavi je utesnjeno, zato so predlagali preselitev v prostore dosedanjega vrtca. Tam naj bi uredili tudi prostore za oddelek glasbene šole. V letu 2008 planiramo sredstva za izdelavo projektne dokumentacije.

36. Pločnik na Lozicah med cerkvijo in križiščem proti Podgriču

Pred nekaj leti so krajanje Lozic pričeli z gradnjo pločnika zaradi vse večjega prometa, neosvetljenosti ceste in varnosti pešcev od cerkve do križišča za Podgrič v dolžini 450 m. Postavili bi tudi cevi za javno razsvetljava in uredili elektrifikacijo pokopališča. Občina Vipava načrtuje sofinanciranje investicijskih del v višini 5.000 EUR.

37. Asfaltiranje lokalne ceste skozi Lože

Krajevna skupnost Lože predlaga preplastitev in razširitev ceste od križišča Lože-Slap do konca vasi, LC 458 470 Most Močilnik - Lože - Manče na relaciji Lože (Jamški) - Manče (1.500m), saj današnja širina poti ne ustreza današnjim potrebam.

V prvi fazi se načrtuje zamenjava asfalta od avtobusne postaje do šole v Ložah.

38. Ureditev šole v Ložah

KS Lože predlaga kot najnujnejši projekt v letu 2008 popravilo stare osnovne šole in ureditev okolice za praznovanje njene 100-letnice. Istočasno bi dokončali nogometno igrišče.

V šoli je potrebno popraviti severno stran in zidove v notranjih prostorih, zamenjati notranja vrata in ograjo pred šolo ter postaviti drogove z razsvetljavo in zaščitno mrežo.

Iz občinskega proračuna so predvidena sredstva v višini 10.000 EUR.

39. Obnova asfaltnih poti v Podragi

Krajevna skupnost Podraga načrtuje v letu 2009 pričetek obnove asfaltnih poti v vasi.

40. Obnova strehe na kulturnem domu Podraga

Zaradi zamakanja je nujno večje popravilo strehe na kulturnem domu v Podragi, ki se predvideva financirati s sredstvi iz občinskega proračuna.

41. Nadgradnja gasilskega vozila Podnanos

V letu 2007 je bila plačana nabava kamiona za gašenje gozdnih požarov iz občinskega proračuna. Odobreno je sofinanciranje MORSa. Ocenjena predračunska vrednost nadgradnje je okrog 90.000 EUR, ki naj bi se sofinancirala s sredstvi Občine Vipava in MORS-a v letu 2008.

42. Oprema civilne zaščite

V občinskem proračunu je potrebno zagotoviti sredstva za opremljanje enot in služb za ZIR (zaščito in reševanje) ter nabavo opreme, potrebne za primer posamezne nesreče (osebna zaščitna oprema operativnih gasilcev, reševalna oprema in orodje, oprema enot prve pomoči in drugih enot, protipoplavne pregrade, električni generatorji, potopne črpalke in druga oprema.

43. Oprema gasilskih društev

Za poravnavo obveznosti so predvideni naslednji transferi gasilskim društvom:

-PGD Vipava 4.172,93 EUR za odplačilo kredita najetega ob popravilu strehe,

-PGD Vipava 6.259,39 EUR za odplačilo kredita najetega za plačilo gasilskega vozila,

-PGD Vrhpolje 4.783,84 EUR za odplačilo leasing obveznosti nabavljenega vozila.

44. Oprema gasilskih društev (taksa)

MORS nam vsak mesec nakazuje požarno takso, ki je namenski denar za nabavo gasilsko reševalne in druge opreme. Na osnovi dogovora med društvi se vsak mesec prenakaže vsakemu društvu tretjina prejetih sredstev.

45. Obnova prostorov občinske uprave

Zaradi potrebnih novih zaposlitev je potrebno urediti tudi dodatne poslovne prostore in jih opremiti.

46. Zdravstveni dom – obnova kurilnih naprav

V Zdravstveni postaji Vipava načrtuje Zdravstveni dom Ajdovščina v letu 2008 zaradi dotrajanosti kurilnih naprav na kurilno olje preureditev ogrevanja na zemeljski plin. Za izvedbo bi po oceni potrebovali okrog 30.000 EUR. Župan predlaga sofinanciranje v višini 10.000 EUR.

47. Obnova sakralnih objektov – cerkva

Vsako leto zagotavljamo sredstva za obnovo sakralnih objektov, ki se razdelijo za obnovo cerkva na območju občine v skladu z dogovorom med župnijami.

48. Sofinanciranje sanacije deponije

Za sanacijo deponije Dolga Poljana je namenjenih 96.000 EUR, od tega 75.000 EUR iz ekoloških taks. Sredstva ekološke takse so strogo namenska in se lahko porabijo samo za investicije v soglasju z Ministrstvom za okolje in prostor.

49. Zbiralnice za ločeno zbiranje odpadkov

Na osnovi plana KSD zagotavljamo transferna sredstva za izgradnjo ekoloških otokov na območju naše občine. Gradnja se izvaja tudi s sredstvi amortizacije KSD.

50. Objekt Podskala - poračun vlaganj

V letu 2001 je bila sklenjena zakupna pogodba za objekt Podskala. Objekt je bilo potrebno urediti. Dogovorjeno je bilo, da se najemnina pobota z ocenjenimi vložki zakupnika.

51. Pešpot Bela

Že nekaj let se krajevna skupnost Vrhpolje in Razvojna agencija Rod prijavljata na razpis za sofinanciranje projekta ureditve pešpoti ob Beli, zato se v proračunu zagotavlja sredstva za sofinanciranje projekta.

52. Državne pomoči

Po navodilih Ministrstva za finance moramo pripraviti načrt razvojnih programov za vsako pomoč, ki jo zagotavljamo iz sredstev občinskega proračuna na osnovi objavljenega razpisa.

V letu 2008 načrtujemo:

- subvencioniranje obrestne mere za kmetijske kredite v višini 25.000 EUR,
- subvencioniranje obrestne mere podjetnikom preko Obrtne zbornice v višini 12.500 EUR in
- subvencioniranje obrestne mere najetih stanovanjskih kreditov v višini 16.000 EUR.

53. Zunanja in komunalna ureditev v okolici Vrtca Vipava

Ker Občina po svojih, s Statutom določenih, izvirnih nalogah upravlja, gradi in vzdržuje lokalne javne ceste, površine za pešce in kolesarje, javne parkirne prostore, parke, trge in druge javne površine, mora Občina zaradi javnega interesa v kompleksu Južne vojašnice, zagotoviti zunanjo in komunalno ureditev v okolici Vrtca Vipava.

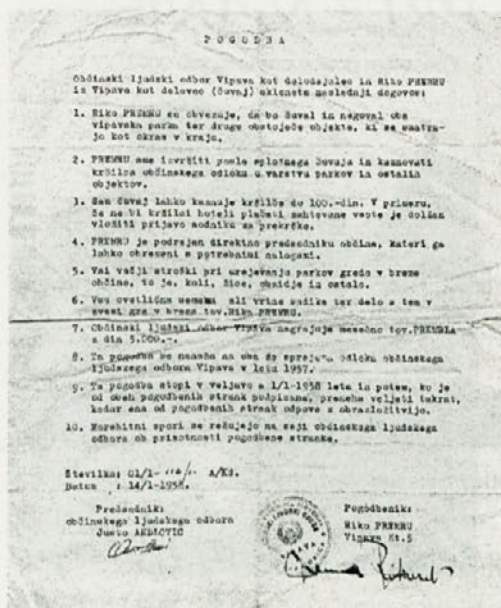
Prav zaradi izvirnih nalog Občine, sofinanciranje zunanje komunalne ureditve ni v domeni razpisa Ministrstva za šolstvo in šport, na katerega smo v septembru 2004, prijavi investicijo Vrtec Vipava, mora Občina sama zagotoviti sredstva v predvideni višini 251.179 EUR, da se tako z zaprtjem investicije omogoči varno in funkcionalno uporabo površin in infrastrukture končnim uporabnikom.

54. Sofinanciranje Centra za starejše občane

Občina omogoča prijavo na razpis za pridobitev koncesije za opravljanje storitev institucionalnega varstva v domu za starejše. Predlaga se poravnava stroškov študije o izvedljivosti projekta. V kolikor bo podeljena koncesija, bo občina prenesla na Zavod za izgradnjo centra za starejše občane zemljišče na parc.št. 1713/1 k.o. Vipava v velikosti 6.000 m² v ocenjeni vrednosti 384.000 EUR, kar bo predstavljalo solastniški delež v Centru za starejše.

*Za občinsko upravo pripravila
Vida Babič*

Redarstvo v Vipavi

Leta 1957 je bila sestavljena in podpisana pogodba o opravljanju redaske službe v Vipavi. Pogodbo je podpisal takratni Občinski ljudski odbor Vipava kot delodajalec in gospod Riko Premrn kot redar (čuvaj). Stopila je v veljavo 1.1.1958. Iz originalne pogodbe lahko preberemo, kakšne so bile zadolžitve in nadzor, predvsem nad parki.

Tudi danes, po petdesetih letih, ta nadzor ostaja, glavna naloga občinskega redarja pa je nadzor nad umirjenim in mirujočim prometom. S prihodnjim letom se pooblastila občinskih redarjev zelo širijo, zato vas opozarjam, da bodite pozorni tudi, ko boste odhajali v druge kraje.

Prvo leto svojega dela lahko ocenim kot dobro v pozitivnem smislu, saj prometni in parkirni red dokaj dobro spoštujete. Še enkrat pa opozarjam, da

spoštujete predvsem invalidske poti in invalidska parkirna mesta, avtobusna postajališča, prehode za pešce, pločnike ter prometnost vozišč. Na modrih conah postavite parkirno uro.

Zakon točno določa, da zoper globo redarja ni možna zahteva za sodno varstvo, temveč le ugovor na sami občinski upravi.

Jeze posameznikov na moje delo ne razumem, saj kaznujem le kršitelje in še te sem polnih 6 mesecev samo opozarjal.

Problem parkiranja ostaja Glavni trg, vendar se bo v letu 2008 tudi to uredilo s soglasjem ali s kaznijo, druge rešitve ni.

Boris Ličen

Vipava je dobila priznanje

Turistična zveza Slovenije je pod pokroviteljstvom Ministrstva za gospodarstvo RS in Ministrstva za okolje in prostor RS je s ciljem izboljšati kakovost življenja prebivalcev Slovenije in turistov, prispevati k trajnostnemu razvoju v urejenem in zdravem okolju, poskrbeti za večjo turistično privlačnost naših mest in vasi, za učinkovitejšo promocijo države in turizma ter prispevati k razvoju turistične in ekološke zavesti ljudi, organizirala tudi v letu 2007 tradicionalno tekmovanje v urejenosti slovenskih krajev znano pod sloganom

Moja dežela – lepa in gostoljubna.

Udeleženci tekmovanja so vsi kraji – naselja v Republiki Sloveniji, ki tekmujejo med seboj za pridobitev priznanja. Urejenost krajev ocenjujejo posebne komisije, ki jih imenujejo organizatorji tekmovanj, nosilci turistične ponudbe in sredstva informiranja. S komisijami na terenu preko anket ali drugih oblik ocenjujejo urejenost krajev in zbirajo mnenja domačih in tujih turistov ter domačinov o kraju in upoštevajo:

urejenost glavnih urbanih elementov/ambientov,

urejenost objektov različnih dejavnosti,

urejenost prometnih površin in objektov,

urejenost in varovanje naravnih elementov v naselju,

urejenost gojenih zelenih površin ter ocvetličanje,

urejenost objektov kulturne dediščine in kulturnih dejavnosti,

urejenost objektov turistične infrastrukture,

urejenost objektov komunalne infrastrukture,

urejenost kraja za funkcionalno ovirane osebe, zaščita naravnih vrednot in njihova promocija

in celotni vtis o kraju.

Za uspešno organizacijo tekmovanja so na državni ravni kraji razdeljeni v skupine:

večja mesta, srednja mesta, manjša mesta,

izrazito turistični kraji, turistični kraji,

izletniški kraji, hribovski kraji in drugi kraji.

Poleg krajev so se v tekmovanje vključili tudi vrtci, šole, bencinski servisi, vojašnice in zdravilišča.

Poskusili smo in na tekmovanje prijavili Vipavo v skupini "drugi kraji". Prijav v vseh skupinah je bilo kar nekaj sto. Seveda nas je poleti obiskala tudi komisija, ki se je v Turističnem informacijskem centru mudila kar nekaj časa in si nabirala informacije.

Na tekmovanju ob tako veliki konkurenci je Vipava zbrala dovolj točk, da je v skupini "drugi kraji" pridobila tretje mesto.

Upamo, do bo to priznanje še pripomoglo k razvoju turizma, ki se v Vipavi hitro prebujata.

VIPAVA - ČESTITAMO!

*Center za razvoj podeželja TRG, Vipava
Zapisal: Jožko Člekovič*

Obvestilo

Obveščamo vas, da se bo 14. januarja 2008 v Vipavi pričel Začetni tečaj za sommiliere, ki ga organizira Društvo sommilierov Slovenije. Tečaj za sommiliere bo v Vipavi prvič, zato je izredna prilika, da ta tečaj opravite v domačem kraju.

Dodatne informacije in prijavnice lahko dobite v Centru za razvoj podeželja TRG Vipava.

* * *

Ob 35-letnici smrti Ivana Ščeka

Glasbena šola Koper je priredila koncert, posvečen 35. obletnici smrti skladatelja, glasbenega pedagoga, vzgojitelja in dirigenta Ivana Ščeka, enega soustanoviteljev Društva prijateljev glasbe v Kopru in Društva glasbenih pedagogov Primorske. Na koncertu so se z interpretacijami skladateljevih del predstavili učenci Glasbene šole Koper, dijaki Umetniške gimnazije Koper in pevci Akademskega pevskega zbora Univerze na Primorskem. Prof. Miran Hasl je v svojem slavnostnem govoru ob tej priložnosti dejal:

Spoštovani !

25-letnico smrti Ivana Ščeka so Vipavci obeležili s postavitvijo spominske plošče na njegovo rojstno hišo. Nekaj takrat izrečenih misli bom nocoj ponovil in kakšno tudi dodal.

Ivan Šček (1925 - 1972)

Življenjska pot Ivana Ščeka je dobila spricho ljubezni do glasbe dodatne razsežnosti. Že v zgodnji mladosti ga je pritegnila v svoj svet. Začel je v Šempetru pri Gorici, nadaljeval na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani, se zaposlil v Kopru in ob delu končal visokošolski študij ter 3. stopnjo na Akademiji za glasbo.

Ravnatelj GŠ Koper Vladimirju Lovcu (šola je bila v zadnjem nadstropju sedanje Knjižnice Srečka Vilharja na Brolu) sta se sredi petdesetih let prejšnjega stoletja priključila še dva: Ivan Šček ter Miran Hasl kot zunanji sodelavec.

Ivan je postal glasbeni pedagog in vzgojitelj. 18 let se je razdal ter uspešno vzgajal mlade na GŠ in tudi na Gimnaziji v Kopru. Redki so bili tisti - to smo večkrat ugotovili - ki bi znali navduševati mladega človeka za glasbo tako kot je znal to on. Njegova čuteča umetniška duša jim je znala približati lepoto zaigrane ali zapete melodije.

V razredu in na koncertih je nastopal tudi kot odličen komentator.

Pa še - bil je med snovalci Društva prijateljev glasbe, ki slavi letos že 40-letnico uspešnega delovanja. Na prvem koncertu je nastopil TRIO LORENZ - violinist Tomaž pa je del te glasbene družine. Ivan je sodeloval tudi na koncertih ob ustanovitvi Društva glasbenih pedagogov Primorske v Piranu. Zaradi pomanjkanja učnih moči je učil naše učence občasno na vseh treh obalnih glasbenih šolah. Ob tem pa še komponiral, študiral in diplomiral.

Skladatelj in dirigent

Decembra 1955. leta je Gledališče Slovenskega Primorja v Kopru uprizorilo njegovo - istega leta napisano - pravljico igrano Princeska in pastirček. V orkestru - pod njegovo dirigentsko palico - smo poleg učencev sodelovali tudi profesorji šole.

Na koncertu ob 10-letnici Glasbene šole so pod njegovim vodstvom izvedli delo pod naslovom Deset pesmi. Ob vsakoletnem Dnevu Učiteljišča so kakšno od njih slišali tudi starši dijakov te šole.

Njegov Skladateljski opus obsega skladbe posvetne in religiozne vsebine; za otroške, ženske in mešane zборе; pa še solospesve, komorna dela, zbirke skladb za različna glasbila - namenjena predvsem našim učencem - simfonična dela ter različne priredbe. Skupaj čez sto del! Če ostanem na "lokalni" ravni so jih izvajali tudi Godalni orkester šole, Obalni komorni orkester ter mnogi zbori.

Dovolite mi tu še osebno "spominsko" zabeležko. Njegovo Suito za violončelo in klavir sva s kolegico Lipoglavškovo v začetku šestdesetih let posnela na trak za Radio v Kopru in Mariboru. Note z Ivanovim posvetilom so na Glasbeni šoli.

V slovenski cerkveni glasbi, ki ji je zapustil lepo število mašnih spevov in pesmi, je Ivan znan pod imenom ŠTEFAN KOVAČ; po patronu cerkve v Vipavi, sv. Štefanu, ter po poklicu svojega očeta - kovača.

Od 1966. leta pa do prerane smrti je vodil Stolni mešani zbor v Kopru. Ta je dosegel zelo visoko kakovostno raven. Januarja 1972 mu je ob zadnjem slovesu zapel v Kopru in Vipavi. Na njegovem grobu je spomenik, delo Toneta Kralja. Koncem decembra bodo v Trstu v njegov spomin izdali CD ploščo ter notno zbirko, v kateri bo božična maša ter več božičnih pesmi.

Pa še na eno Ivanovo veliko ljubezen naj spomnim - ljubezen do domačega kraja in družine - do soproge Marice; hčerki Alenki in sinu Matjažu je v zibko položil zasnove, da sta postala uspešna - kaj uspešna - zelo zelo uspešna glasbenika. In še prava redkost - celotna družina je bila na Glasbeni šoli. Kako srečen bi bil Ivan ob vnukinji in treh vnukih.

Na izjemno lepo urejeni razstavi na Glasbeni šoli so o življenju in delu Ivana Ščeka, o njegovi glasbeni ustvarjalnosti in poustvarjalnosti tudi zapisi iz kar treh diplomskih nalog.

Njegovi sodelavci, profesorji obalnih glasbenih šol, njegovi učenci, vsi mi, ki smo skupaj z Ivanom - kar nas je še ostalo - glasbeno vzgajali mladi rod ter mnogi primorski glasbeni učitelji, se tudi ob 35-letnici spominjamo tega velikega moža.

Ivan Šček, profesor in magister glasbe, dirigent, primorski in slovenski skladatelj, vzgojitelj, kolega in prijatelj, je živel s človeškimi, kulturnimi in umetniškimi vrednotami obogateno življenje.

Hvala!

Miran Hasl

Slovesno ob 50-letnici zaključka nižje gimnazije Vipava

V soboto, 6. oktobra smo se dijaki 4. letnika nižje gimnazije Vipava zbrali v razredu stare šolske stavbe v Vipavi, ki smo jo zapustili v juniju leta 1957 in odšli na vse strani neba. Zbralo se nas je 29 sošolcev od blizu in daleč, dva sta prišla celo iz Švice. Razred je bil slovesno okrašen, za kar je poskrbelo Društvo Razmetano podstrešje iz Vipave. Zelo prisrčno je bilo srečanje z našo nekdanjo razredničarko go. Viko Radojević, ravnateljico go. Nado Hoenigman in go. Vero Poniž, ki nas je učila zgodovino in zemljepis. Po veseli dobrodošlici pevskega zborčka OŠ Draga Bajca in izmenjavi mladostnih spominov smo se odpeljali do cerkve sv. Kozma in Damijana v Podbrju pri Podnanosu, kjer je naš dijak gospod Niko Štrancar, župnik v Zagorju pri Pivki, daroval sv. mašo za pokojne učitelje in dijake. Zgodovino tega lepega starega svetišča in našega kulturnega spomenika nam je po maši predstavil prof. Jurij Rosa. Pod večer smo se veselo razpoloženi podali na Slap na domačijo Majerija, kjer so nam za pozdrav zapeli in zaigrali člani KD Karla Štreklja iz Komna, na kar je sledila skupna večerja.

Ko smo se pripravljali na ta zlati šolski jubilej, se je rodila ideja, da bi izdali pisane spomine v taki ali drugačni obliki. Ideja je počasi dozorevala in pisanje se je širilo tako, da je sčasoma nastala prava knjiga z naslovom Zbornik o šolstvu v Vipavi s podnaslovom Stoji učilna zidana. Lep ovitek ali zunanjo podobo je knjigi oblikoval naš nekdanji učitelj risanja in akademski slikar g. Pavel Medvešček in tako sklenil krog dijakov in učiteljev, ki so ustvarjali ta zbornik. Knjigo nam je lektorirala ga. Breda Butinar, na računalniku pa jo je oblikoval Tomaž Furlan.

Kdo smo bili dijaki 4. letnika nižje gimnazije Vipava

Na kratko bi rekli, da smo bili zbrani z vseh vetrov Primorske. Med nami so bili dijaki, ki so stanovali v dijaškem domu v Vipavi, kjer je sedaj zdravstveni dom. Tu so bili učenci, vojne sirote iz raznih krajev Primorske, ki so izgubili v vojni enega od staršev. Imeli smo tudi pridne dijake iz malega semenišča Vipava, rekli smo jim kar semeniščniki. Takrat je zvezna vlada izdala uredbo, ki je določala, da morajo vsi otroci do petnajstega leta starosti obiskovati državno šolo. Zato so dijaki prvih štirih razredov malega semenišča obiskovali državno šolo nižjo gimnazijo v Vipavi. V razredu je bila še skupina vozačev, to so bili dijaki, ki so se iz okoliških vasi vozili v Vipavo. Tudi po starosti smo se razlikovali, tako je bilo med nami do tri leta starostne razlike. Razred je bil živahen in nikoli nam ni bilo dolg čas. V razredu nas je bilo 38. Naša razredničarka je bila gospa Vika Radojević, ki nam je posvečala veliko pozornosti in se je z nami zelo trudila.

Izhajali smo pretežno iz kmečkih družin in pomagali staršem pri delu na polju in doma. V otroštvu smo še pobirali koloradskega hrošča in gojili sviloprejko. Poznali smo še lesene vile in pluge. Sedaj pa že sedimo pred računalniki in iščemo po internetu.

Nižja gimnazija Vipava je delovala od leta 1950 do 1957. To je bil čas še vedno zaznamovan z velikim pomanjkanjem. Naše otroštvo so spremljale težke zgodbe vojnih dogodkov, ki so nam jih pripovedovali naši starši, tete, strici. Poslušali smo iz prve roke živa pričevanja o trpljenju v zaporih,

Po 50 letih spet na šolskih stopnicah 6. oktobra 2007

Nekdanji dijaki in profesorji 4. letnika nižje gimnazije Vipava 1956/57 v učilnici na Stari šoli v Vipavi 6. oktobra 2007.

italijanskega državljanstva. Pri naših letnicah rojstva je zapisano, da smo rojeni v »E.F. / IXX, XX, XXI...«, kar pomeni, da smo rojeni v devetnajstem, dvajsetem, enaindvajsetem letu fašizma. Leta 1922 je namreč prišel v Italijo na oblast fašizem in od tedaj dalje so šteli zaporedje let fašistične vladavine. Jugoslovanski državljani smo postali šele z mirovno pogodbo z Italijo 15.9.1947 in veselo dočakali samostojno Slovenijo v letu 1991, za kar so se borili tudi naši predniki.

Po zaključku nižje gimnazije v Vipavi so sledila leta učenja po drugih krajih Slovenije. Skoraj smo izgubili stike med seboj, zaključili šolanje, se zaposlili, si ustvarili družine in, če smo imeli srečo, se tudi upokojili. Veliko naših dijakov je zaključilo višje in visoke šole in dobilo primerno zaposlitev. Spričevalo o zaključku nižje gimnazije je takrat veljalo kot odlična osnova za nadaljnji študij, pa tudi za zaposlitev v pisarnah. Odpirala so se nova delovna mesta v tovarnah, občinskih in raznih drugih upravnih službah in drugod. Živelimo v času, ki nam je nudil stalne zaposlitve, stečajev podjetji in plačanega čakanja na zavodih za zaposlovanje nismo poznali. Na delo smo prihajali zelo različno, nekateri še peš, drugi z vlaki in avtobusi, takrat najbolj bogati s kakšnim starim motorjem ali vespo.

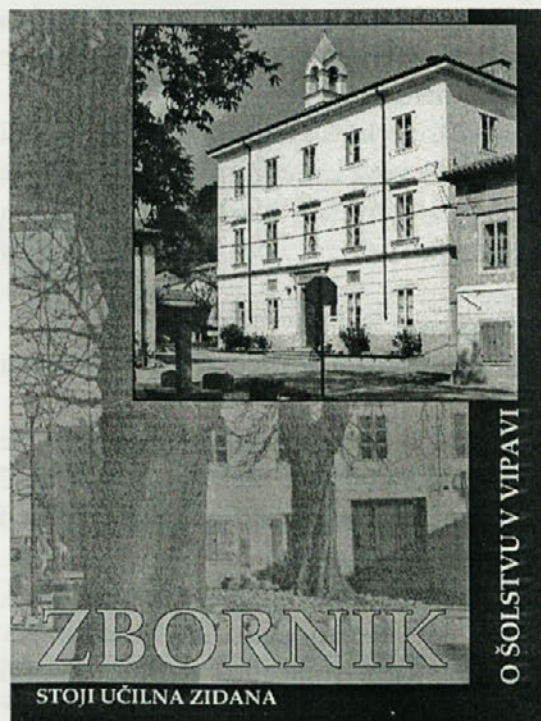
Ob 25. obletnici zaključka nižje gimnazije smo se prvič srečali in se na novo prepoznavali. Od tedaj dalje smo se videli redno vsakih pet let. Med nami so bili tudi naši učitelji. In tako je bilo letos v Vipavi 6. oktobra naše »zlato srečanje«, od kar smo leta 1957 prejeli zaključna spričevala in odšli na vse strani neba.

Na srečanju smo se spomnili tudi naših preminulih sošolcev Ivana Jakopiča, Marije Raspor, Vilka Petrovčiča, Marjete Pižent, Estere Hrovatin, Jožeta Bucika in Cveta Komica. Zanje je bila ta dan darovana tudi sveta maša. Čeprav so umrli, živijo med nami v lepih spominih na šolska leta, kajti sošolci in prijatelji iz mladostnih dni potujejo s teboj vse tvoje dni, do tvojega lastnega odhoda.

Magda Rodman

Zbornik o šolstvu v Vipavi

Ne le rujnega vinca in zlatih plodov, Vipavcem je prinesla jesen tudi drugačen sad, bogato duhovno hrano, v podobi nove knjige, zanimivega zbornika o šolstvu v Vipavi. Pa tudi ta plod ni zrasel brez trdega dela njegovih avtorjev, še zlasti ne brez njihove ljubezni, ki se čuti že, ko knjigo vzamemo v roke, še posebej pa ob prebiranju vsebine. Na ličnem ovitku, delu akademskega slikarja Pavla

Medveščka, se razteza neizrazita stara fotografija šole, ki v nas vzbudi spomine. Na njegovi prednji strani je nekoliko manjši, izstopajoč sodoben posnetek te stavbe, kot bi nas vabil, naj vstopimo, naj knjigo odpremo. Na hrbtni strani je izpostavljen detajl z znamenitimi vhodnimi vrati. Glede na umestitev pa lahko razumemo ta vrata kot izhod, kot nostalgichen spomin na trenutek, ko se je z odhodom iz šole končalo neko obdobje posameznikovega življenja.

Zbornik, s podnaslovom Stoji učilna zidana, obsega 158 strani. Vsebina je smiselno razvrščena v več sklopov, vsakega pa opredeljujejo domiselno izbrane misli, verzi, zabeleženi na začetku posameznega sklopa. Čisto na začetku nas ogreje radoživa oda, ki jo je davnega leta 1913 trgu Vipavi namenil rojak Radoslav Silvester.

Kako je zbornik nastal in čemu je namenjen, razkrivajo besede njegove urednice Magde Rodman: »Zamislili smo si ga dijaki zadnjega

razreda nižje gimnazije Vipava, ki smo leta 1957 odhajali iz vipavske šole«. Iz želje zapisati nekaj o lastnem šolanju, je nato zrasel zbornik z veliko širšo vsebino. Za to obogatitev gredo zasluge uredniškemu odboru, v katerem so poleg glavne urednice še Nada Hoenigman, Evgen Ferjančič, Katarina Markič in Franc Raspor. Levji delež pa gre nedvomno Magdi Rodman, saj je poleg vsega uredniškega usklajevanja napisala tudi dobršen del prispevkov v zborniku. Tako je v prvem sklopu z naslovom Iz zgodovine predstavila preteklost vipavske šole od njenih začetkov pa do konca druge svetovne vojne. V njej lastnem nazornem in bogatem izrazju je ovekovečila preteklost šole s pomočjo virov, ki jih navaja tako, da je besedilo lepo razumljivo za vsakega bralca in v bistvu neoporečno za zahtevnejše kritike. Izredno domiselno je uporabila ohranjeno staro vipavsko šolsko kroniko, iz nje je izbrala odlomke, s katerimi je bralcu razgrnila živo podobo dogajanja v obravnavanem obdobju. Medtem ko se je o šoli in vrtcu pod Italijo v glavnem oprla na ustne vire in spomine, je za obdobje med vojno uporabila že objavljena dela. V prvem sklopu naj opozorimo še na zapis Vere Poniž o vipavskem dekanu Juriju Grabrijanu in njegovem gorečem kulturnem in prosvetnem delu v 19. stol. med Vipavci.

Zapise o razvoju osnovne šole po drugi svetovni vojni ter ustanovitvi in življenju na nižji gimnaziji od leta 1950 do njene ukinitve leta 1957, je prispevala nekdanja ravnateljica obeh šol Nada Hoenigman. S potrpežljivostjo in veliko vnemo je prebirala šolske kronike in drugo arhivsko gradivo v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, da bi izluščila bistvena in zanimiva dogajanja ter jih predstavila bralcem.

Prav poseben sklop, čeravno z enim samim prispevkom v njem, je namenjen predstavitvi jubilarov, dijakov 4. letnika nižje gimnazije. Magda Rodman nam v njem razodene skupne značilnosti njihovih usod, pove nam, da se od 25. obletnice naprej srečujejo vsakih pet let. Ob letošnjem petdesetem- zlatem jubileju se s pieteto spominjajo tudi nekaterih že pokojnih sošolcev.

Povezanost s svojimi nekdanjimi učitelji so njihovi dijaki, letošnji jubilarji, v zborniku potrdili tudi z vsebinskim sklopom, v katerem so učiteljem namenili posebno mesto za objavo spominov. Vabilu k sodelovanju so se odzvali: Vera Malenšek - Poniž, Vika Radojević, Mija Kapelj Božič, Nada Hoeningman, Marjan Štefančič, Stana Faganeli, Pavel Medvešček in Franc Kralj. Prebiranje njihovih zapisov je izredno prijetno, spoznamo veliko dejstev, okoliščin in izkušenj, ki nam jih ne bi mogel obelodaniti noben arhivski ali časopisni vir. Podobno lahko rečemo tudi za sklop, v katerem so objavljena spominska pričevanja dijakov, letošnjih jubilarjev. Te pa so prispevali: Evgen Ferjančič, Boža Furlan Ferjančič, Albert Hrovatin, Pavla Batagelj Birska, Magda Bajc Rodman, Mirko Fabčič, Marija Furlan Makuc, Jadranka Krapež Trošt, Janko Kosmač, Danica Krapež Rehar, Niko Štrancar, Dora Bizjak Vovk, Jolanda Žvokelj Slokar, Vivijana Fijavž Pogačar, Katarina Trošt Markič, Marjan Bučinel in Franc Raspor. Ne gre le za spominske, ampak tudi literarne prispevke, med drugim pesmi Danice Rehar in Marjana Bučinela.

Avtorji zbornika so poskrbeli tudi za seznam vseh dijakov, ki so obiskovali oziroma zaključili šolanje na nižji gimnaziji v Vipavi od leta 1951 do 1957, bili so z vseh koncev Primorske, nekaj je bilo domačinov, nekaj okoličanov, nekateri - vojne sirote, so stanovali v dijaškem domu. Nižjo gimnazijo so obiskovali tudi semeniščniki, ki so bili gojenci njim namenjenega dijaškega doma v stavbi vipavskega semenišča.

Zbornik bogatijo in krasijo tudi številne fotografije in dokumenti.

Delo je bilo za izdajatelje velik zalogaj, saj so se ga lotili v samozaložbi. Potrebno je bilo poiskati sponzorje, da so zamisel pripeljali do rezultata.

Zbornik je prinesel veliko novega o preteklosti šole v Vipavi, o njenih učiteljih in učencih, še zdaleč pa ni zapisano vse in pričakovati je, da se bo kdo lotil tudi obdelave obdobja po letu 1957 in z uporabo spominskih zapisov in arhivskih virov onstran meje nadgradil podobo šole pod Italijo, ki jo je v svojem diplomskem delu že nekoliko osvetlila Ana Kobal.

Poudariti in pohvaliti je treba posebnost pričujočega zbornika. Danes sicer nastaja veliko publikacij, ki obravnavajo zgodovino posamezne šole, vendar večinoma s pobudo in podporo kakšne ustanove. Ta zbornik pa so pripravili, izdali in založili nekdanji učenci sami in njegovo vsebino razširili tako, da lahko s ponosom pokažejo domači javnosti pomembno zgodovinopisno delo.

Knjigi želimo vso srečo na pot do src njenih bralcev.

Vlasta Tul

Življenjska pot Rafka Premrla

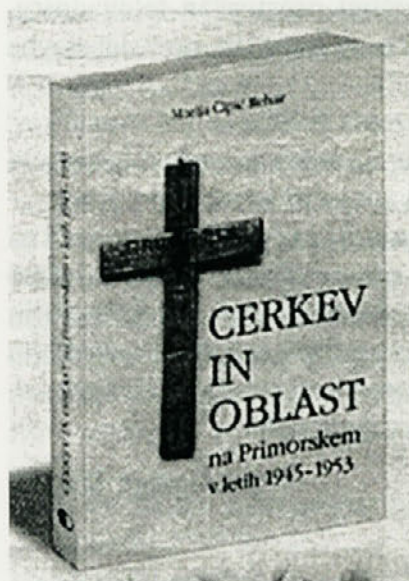
Letošnji knjižni izbor Goriške Mohorjeve družbe Naše korenine nas je razveselil z novo knjigo o našem rojaku Rafku Premrlu, duhovniku in profesorju, ki je bil rojen v Vipavi 1906 in umrl 1983 v Gorici. V knjigi bomo spoznali njegovo življenjsko pot skozi trnje in cvetje. Gospod Rafko Premrl je zaradi svoje značajske drže in poguma za vedno prisoten v zgodovinskem spominu Primorske in Slovenije. Ta zapornik iz Dachaua počiva v družinskem grobu Premrllovih na vipavskem pokopališču pod nagrobnikom, ki je delo Toneta Kralja.

Predstavitve knjige Življenjska pot Rafka Premrla bo v Vipavi v petek, 11. januarja 2008 ob 19. uri v stari šoli v prostoru društva Razmetano podstrešje.

Tudi to so naše korenine. Krajanje Vipave zato toplo vabimo na predstavitve knjige.

Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945 - 1953

Naša domačinka, zgodovinarica mag. Marija Čipič Rehar, nas je prijetno presenetila s knjigo Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945 - 1953, s katero nam odkriva vrzel v našem vedenju o razmerah na Primorskem neposredno po drugi svetovni vojni. Komunistična oblast je najbolj prizadela duhovnike, ki so jih aretirale, zasliševale in jih potem zaprle za nekaj let. Tam so prisilno delali in prestajali kazen v samicah. Tudi to je naša zgodovina, čeprav žalostna.

Krajani Vipave iskreno čestitamo avtorici za opravljeno delo in pogum, ki je bil gotovo potreben za dokončanje zahtevne strokovne naloge.

Tudi ta knjiga bo predstavljena v Vipavi na Stari šoli v soboto, dne 19. januarja 2008 ob 19. uri v prostoru Društva Razmetano podstrešje.

Pridite v čim večjem številu, da bomo našo Marijo opogumili za še kakšno novo knjižno izdajo.

Magda Rodman

* * *

Šola v Vrhpolju

Kot je že vsem znano, je v lanskem šolskem letu potekala temeljita obnova stare šolske lepoticke sredi Vrhpolja. Stara stavba je služila svojemu namenu več kot sto let. A oblike in vsebine dela v šoli so se v teh sto letih tako spremenile, da ni bila več primerna za dejavnost, zaradi katere je bila sezidana.

O obnovi stavbe se je govorilo celo desetletje. Odlučeno se je vsakršno večjo investicijo in inšpektorji so morali marsikdaj pogledati skozi prste, da se je pouk v njej lahko nadaljeval. Lani se je obnova šole le začela. Učenci so z 2.10.2006 pričeli s poukom v matični šoli v Vipavi, medtem pa je v

Vrhpolju potekala obnova. V manj kot enem letu se je pouk vrnil v vas in v četrtek, 11.10.2007 je vse skupaj dobilo svoj vrhunec, ko je v prisostvovanju ministra dr. Milana Zvera in našega župana mag. Ivana Princeca potekala slavnostna prireditev ob otvoritvi novih šolskih prostorov. V programu v šolski telovadnici so sodelovali vsi krajanje: godba, zbor in vsa društva iz Vrhpolja, največji delež pa so le imeli otroci. Z vso sproščenostjo so se predstavili, predstavili svoj domači kraj in so se v

narečju pogovarjali o stari šolski stavbi ter povedali, kaj dela šola v nedeljo. Po enournem programu je sledilo rezanje traku in blagoslov šole, ki ga je opravil tamkajšnji župnik Jožko Berce. Druženje se je nadaljevalo v šolski jedilnici, kjer je bila pripravljena pogostitev za vse, ter v ostalih prostorih, ki so bili pripravljene za ogled. Obiskovalcev je prišlo veliko več, kot je bilo pričakovati, saj so nekateri prireditvi sledili kar skozi velika okna telovadnice.

Nova šolska stavba je taka, kot jo je načrtoval domači arhitekt Marko Lavrenčič, obnovo pa je vodilo podjetje Primorje. Poleg treh osnovnih učilnic so za šolski del sedaj na voljo še večnamenska učilnica, kabinet, zbornica, jedilnica, dve igralnici s pripadajočimi prostori in telovadnica. Obnovljeno pročelje je skoraj enako tistemu, ki ga je načrtoval dekan Grabrijan, novi del stavbe pa se prav lepo ujema ali prilega s to osnovo.

Letos je pri pouku v Vrhpolju 36 otrok v treh oddelkih od 1. do 5. razreda devetletke, ter 13 malčkov. V šoli potekajo tudi individualne ure učencev glasbene šole, nekaj ur na teden so v njej mladostniki iz godbe, pričakujemo pa tudi, da bo v popoldanskem in večernem času zaživela telovadnica.

Sama se še prilagajam novim pogojem dela. Seveda boste rekli, da se je lažje prilagoditi iz starega na novo kot obratno, toda obe selitvi (iz stavbe in vanjo) ter prilagajanje šolskega dela, ki je neprekinjeno teklo ves čas, je od zaposlenih in učencev zahtevalo veliko mero potrpežljivosti, iznajdljivosti in delavnosti. Zahvaljujemo se vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uresničitvi sanj o novi stavbi, in vsem, ki ste pripomogli k slovesni otvoritvi. Za vse, ki si tisti dan niste mogli ogledati šolskih prostorov, pa velja vabilo, da si lahko stavbo ogledate tudi sedaj, ko je otvoritev že za nami.

Nadja Rodman Koradin

100 let Mlekarnе Vipava

Ob visokem jubileju so odprli novo polnilno linijo

Mlekarna Vipava je ob svojem visokem jubileju – 100-letnici – odprla novo polnilno linijo za jogurte in deserte. Sodoben stroj, vreden nakaj manj kot dva milijona evrov, ima naslednje prednosti: z zmoglivejšimi nadzornimi inštrumenti bo izključil morebitne napake človeškega značaja in s

prepoznavnim načinom pakiranja krepil podobo ter prepoznavnost izdelkov Yoviland (tovrstna tehnologija je prva pri nas, ki omogoča pakiranje več lončkov skupaj, dveh in štirih, ter obenem oblikuje, napolni in lončke tudi zapakira). Poleg izboljšanja kakovosti nova linija omogoča tudi bolj varne izdelke, saj se embalaža pred polnjenjem sterilizira fizikalno s toploto. „Mlekarna se je ves čas svojega delovanja tehnološko posodabljala in tako na trgu zagotavljala konkurenčne izdelke iz domačega mleka, domačega okolja,“ je na prireditvi ob 100-letnici 12. novembra poudaril direktor družbe

Ob 100-letnici Mlekarnе Vipava sta minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc in direktor družbe Vipava 1894, kamor sodi tudi Mlekarna Vipava, odprla novo polnilno linijo za jogurte in deserte in si jo z gosti ogledala.

Vipava 1894, kamor sodi tudi Mlekarna Vipava, mag. Jurij Premrl. Dodal je, da je mlekarna sicer v stotih letih doživljala številne spremembe, velikokrat se je preimenovala, deloma tudi organizacijsko preoblikovala, vedno pa je uresničevala svoj osnovni namen: pospeševala in spodbujala je mlekarstvo v svojem okolju, gradila zadružne prostore, nabavljala stroje za izdelavo mlečnih izdelkov in skrbela za prodajo teh izdelkov. Novo polnilno linijo za mlečne izdelke je z direktorjem odprl minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc. Ob tej priložnosti je Mlekarni Vipava zaželel „zdrave in ekonomsko trdne investicije tudi v prihodnje“.

Od skromnih začetkov do največje mlekarnе na Primorskem

Korenine Mlekarnе Vipava segajo v leto 1907, ko so v takratnem Št. Vidu (danes Podnanos) ustanovili Mlekarsko zadrugo. Ženske so namreč že takrat nosile mleko prodajat v Trst, kar je

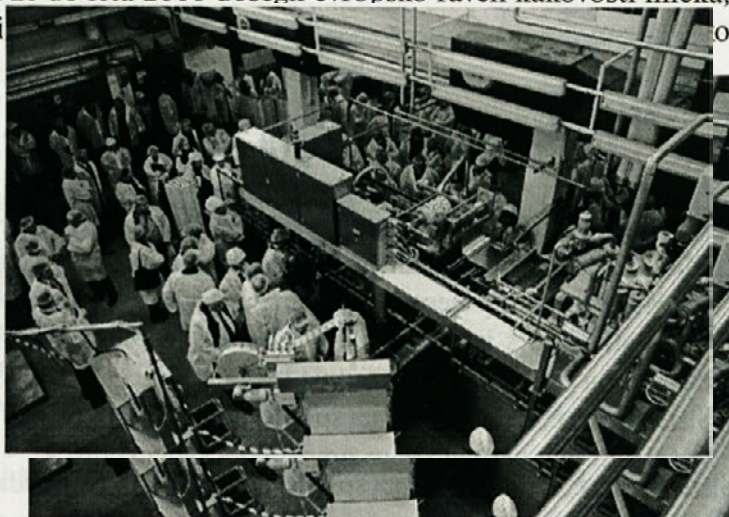
bilo seveda zelo naporno, zato so naši predniki izkoristili to priložnost in strnili moči. Začetki so bili skromni – na dan so zbrali 130 litrov mleka, že pred 1. svetovno vojno pa kar 18.000 litrov mleka, kar je Mlekarno uvrstilo med največje in najpomembnejše mlekarnice na Primorskem. Za primerjavo: danes sprejmejo dnevno med 40 in 50 tisoč litrov mleka. Mlekarna je preživela težke fašistične čase in med 2. svetovno vojno le za tri leta prenehala z delovanjem.

Pomembni prelomnici sta bili dve: prva v šestdesetih letih, ko so se združevale kmetijske organizacije in se je tudi Mlekarna Podnanos pripojila Kmetijski zadrugi Vipava, ki je imela pod svojim okriljem še Vinsko klet Vipava in Kmetijsko gospodarstvo Lože. Leta 1982 pa se je Mlekarna preselila iz Podnanosa v Vipavo. Zgradili so povsem novo poslopje na novi lokaciji. Številni krajani so to selitev doživeli precej boleče, čeprav je Mlekarna ostala v istem lokalnem okolju in tudi gospodarsko gonilo ter del življenja domačinov. Še naprej se je uspešno tehnološko razvijala in bogatila svojo ponudbo mlečnih izdelkov Yoviland. Zdaj Mlekarna Vipava na leto odkupi približno 15 milijonov litrov mleka, ki ga večino predela v mlečne izdelke.

Kako zagotavljati kakovost mlečnih izdelkov in z njimi prodreti na trgu?

Na prireditvi ob 100-letnici Mlekarnice je bilo tudi strokovno omizje, na katerem so sodelovali trije profesorji z Biotehniške fakultete iz Ljubljane. Dr. Slavica Golc Teger je predstavila razvoj kakovosti mleka. Poudarila je, da smo v Sloveniji že do leta 2000 dosegli evropsko raven kakovosti mleka, kar je le pet let potem, ko smo poostriili 100.000 mikroorganizmov na mililiter.

„To je veliko manj, kot smo jih imeli še v začetku 90-ih let, zato smo lahko ponosni na res hitro rast kakovosti mleka pri nas, ki jo še vedno ohranjamo,“ je poudarila strokovnjakinja. V razpravi je o varnosti živil spregovoril dr. Peter Raspor in izpostavil, da se s tem področjem ukvarjajo predvsem proizvodnja in ustrezne službe, v to razmišljanje pa bi morali zajeti tudi potrošnika. „Trend je, da v filozofijo razmišljanja o dobri varnosti živil zajamemo tudi potrošnika, prisluhnemo njegovemu odzivu, ga izobražujemo in nasploh celostno vključimo,“ je sklenil profesor. Agrarni ekonomist dr. Luka Juvančič je na omizju pretresal o trženju mlečnih izdelkov. Izpostavil je, da bi morale mlekarnice za večji prodor svojih izdelkov na trgu iskati višjo dodano vrednost – razviti prepoznavne blagovne znamke, ki jim ljudje zaupajo, kar je sicer dolgotrajen proces, ter se pogumno posvetiti inovativnosti: „Zdi se, da ima večina proizvajalcev nekako podobno ponudbo izdelkov in da ni nihče pripravljen veliko tvegati. Mlekarna Vipava je že pred leti pogumno začela s proizvodnjo trdega Nanoškega sira, čeprav so bili takrat v Sloveniji navzoči predvsem poltrdi siri. Prav tako je ponudila malo drugačno skuto, kakršno smo vajeni tradicionalno. To je inovativnost – nekakšen odmik od ustaljenih poti. Seveda je pri trženju izdelkov poleg inovativne vsebine in okusa pomembna tudi zanimiva in všečna embalaža. Z novimi izdelki v novi podobi je Mlekarna Vipava naredila tudi ta korak,“ je sklenil dr. Luka Juvančič.

„Trend je, da v filozofijo razmišljanja o dobri varnosti živil zajamemo tudi potrošnika, prisluhnemo njegovemu odzivu, ga izobražujemo in nasploh celostno vključimo,“ je sklenil profesor. Agrarni ekonomist dr. Luka Juvančič je na omizju pretresal o trženju mlečnih izdelkov. Izpostavil je, da bi morale mlekarnice za večji prodor svojih izdelkov na trgu iskati višjo dodano vrednost – razviti prepoznavne blagovne znamke, ki jim ljudje zaupajo, kar je sicer dolgotrajen proces, ter se pogumno posvetiti inovativnosti: „Zdi se, da ima večina proizvajalcev nekako podobno ponudbo izdelkov in da ni nihče pripravljen veliko tvegati. Mlekarna Vipava je že pred leti pogumno začela s proizvodnjo trdega Nanoškega sira, čeprav so bili takrat v Sloveniji navzoči predvsem poltrdi siri. Prav tako je ponudila malo drugačno skuto, kakršno smo vajeni tradicionalno. To je inovativnost – nekakšen odmik od ustaljenih poti. Seveda je pri trženju izdelkov poleg inovativne vsebine in okusa pomembna tudi zanimiva in všečna embalaža. Z novimi izdelki v novi podobi je Mlekarna Vipava naredila tudi ta korak,“ je sklenil dr. Luka Juvančič.

Za stoti rojstni dan je Yoviland dobil novo „preobleko“

Številni mlečni izdelki Yoviland so prav ob stoletnici Mlekarnice Vipava dobili novo »obleko oziroma podobo« – nove lončke. Zdaj so še bolj barviti, imajo prijaznejšo obliko, prepoznavno črko Y in ...

več jih je skupaj. Vse to omogoča njihova nova polnilna linija. Zdaj bodo na trgovskih policah kmalu njihovi dvojčki in četverčki. Številni njihovi izdelki imajo dopolnjen in obogaten okus, drugi so povsem novi izdelki, denimo mlečni izdelki za otroke YOYO (sadna skutka, sadni jogurt in puding), ki so obogateni s kalcijem. Nasploh so ob visokem jubileju v Mlekarni Vipava posrkbeli za pestro izbiro še tako zahtevnih »sladokuscev«.

Zanimivosti

* Med prvimi odjemalci mleka Mlekarni Vipava (takrat je bila še v Podnanosu) je bila že leta 1908 Mlekarska zveza v Ljubljani, v naslednjih letih pa tudi razne prodajalne mleka in slaščičarne v Trstu. Nasploh je bil Trst vse do časa po 2. svetovni vojni največji odjemalec Mlekarni. Po 2. svetovni vojni je imela prednost preskrba domačih potrošnih središč. Sledila je preusmeritev na slovensko obalo in Reko.

* Dobavitelji surovine danes

Že več let v Mlekarni Vipava odkupujejo mleko od stalnih dobaviteljev – teh je približno 10 (nekaj zadrug, v katerih oddaja mleko približno 250 kmetov, in posameznih večjih kmetov). Prav tako je konstantna količina odkupa (povprečno 15,5 milijonov litrov na leto). Dobro sodelovanje in korekten odnos z dobavitelji je zagotovilo, da je surovina domača, kakovostna, kar je dober temelj, da so kakovostni tudi njihovi izdelki.

*Dominika Prijatelj,
odnosi z javnostmi, Vipava 1894*

Glede igralništva je v Sloveniji veliko sprenevedanja

G. Matej Lahovnik v Sobotni prilogi Dela v štiri strani dolgem pogovoru (20. oktober 2007) kot eden izmed štirih sogovornikov med drugim pravi: »V povezavi z igralništvom je v Sloveniji veliko sprenevedanja«. Povsem se strinjam z njegovo trditvijo. Čeprav spoštujem prepričanje g. Lahovnika, se ne strinjam s kontekstom, v katerem izreče to sicer resnično trditev. Kot očitek jo namreč naslovi na nasprotnike izgradnje megaigralnice.

Sprašujem se, kdo se v resnici spreneveda? Se res spreneveda Koordinacija za omejevanje igralništva (KOI), ki je v peticiji jasno predstavila svoja stališča? Se morda spreneveda 15.000 podpisnikov peticije »Slovenija je mlada država tisočernih možnosti. Ne zakockajmo jih!«? Se spreneveda trojica sicer še neuradno prvouvrščenih iz prvega kroga predsedniških volitev, ki v javnih nastopih nasprotujejo širitvi igralništva?

Sam vidim sprenevedanje povsem drugje kot g. Lahovnik!

Prvič: Ali se ne sprenevedajo vsi tisti, ki poudarjajo škodljivost igralnih salonov, »pri katerih gre le za to, da si nekaj zasebnikov polni žepe«, kot trdi g. Lahovnik. Če to drži, se spreneveda predlagatelj osnutka zakona o igralništvu, ki sicer znižuje število možnih koncesij za igralne salone s 45 na 40, medtem, ko je trenutno podeljenih 36 koncesij. To pa pomeni, da bo v prihodnosti v Sloveniji možno zgraditi še 4 igralne salone. Vlada bi se morala, če je končno le spoznala, da so igralni saloni škodljivi, najprej zavzeti, da bi število koncesij s 45 znižala vsaj na 36, in bi tako preprečila nadaljnjo širitev zla, ki ga igralni saloni prinašajo, potem pa izdelati še strategijo, kako jih v doglednem času zapreti vse do zadnjega. Postavlja se tudi vprašanje, kdaj bo na zagovor poklicana vlada in poslanci, ki so leta 2003 sprejeli zakon, ki je omogočil razširitev te škodljive oblike igralništva po vsej državi?

Drugič: Veliko je sprenevedanje vseh, ki trdijo, da nasprotniki megaigralnice, kratimo pravico do zabave tistim, ki si tega želijo. G. Hugo Zagoršek ugotavlja, da v Sloveniji za igre na srečo na prebivalca porabimo več denarja kot je povprečje v Evropski uniji. Kdor hoče svoj denar nesti v igralnice, to

lahko stori že sedaj. A ko že govorimo o kratenju pravic - mar tako razmišljanje ne krati nasprotnikom širitve igralništva pravice, da ločimo med zdravo in škodljivo zabavo. Nihče od nas ne nasprotuje telovadnicam, igriščem, toplicam, športnorekreacijskim centrom in centrom za zdravje, toda ali to pomeni, da moramo podpirati tudi različne oblike hazarda? Bomo morda že jutri deležni očitkov, da ljudem kratimo pravico do zabave, če bomo nasprotovali širitvi bordelov ali pa uvedbi koncesij za legalno prodajo za zdaj še prepovedanih drog? Zabava je očitno lahko zelo raztegljiv pojem.

Tretjič: Ali se ne spreneveda tudi g. Mirko Brulc, ki v tem pogovoru trdi, da ima za sabo vso Goriško in je Nova Gorica prav zaradi igralnic deležna »nekakšnega nadstandarda«, pri tem pa izpostavi brezplačen avtobus in dodatne psihologe in pedagoge. Je to vse oziroma najpomembnejše, kar lahko našteje? Na letošnjem družboslovnem večeru v Novi Gorici so bila mnenja Novogoričanov precej drugačna. Žal g. Brulca ni bilo tam, da bi poslušal tudi zelo hude očitke na svoj račun.

Četrtič: Ali se ne spreneveda g. Niko Trošt, ki poleg trditve, da igralništvo ni Marijina družba, glede pomislekov o problematiki tuje delovne sile, ki bi prišla k nam, rad odgovarja, da Slovenci ne smemo biti ksenofobi. Menim, da nisem ksenofob, toda kljub temu si postavljam vprašanja o socialnih posledicah, ki bi ga tako priseljevanje delovne sile imelo.

Petič: Ali se ne sprenevedajo vsi tisti, ki vedno znova poudarjajo, da gre pri graditvi megaigralnice za lokalni problem, o katerem naj odloča lokalna skupnost? Mar sprememba zakonodaje o igrah na srečo in sprememba davčne zakonodaje v zvezi z igrami na srečo ne zadeva vseh državljanov RS? Mar predlog novega zakona o igrah na srečo ne omogoča treh koncesij C, torej treh megaigralnic, ki verjetno ne bodo vse stale na Goriškem? Mar v sklad za kurativno in preventivno dejavnost (zdravljenje patoloških igralcev, pomoč problematičnim igralcem, preventivna predavanja v šolah ...) ne bomo iz državnega proračuna plačevali vsi državljani?

Zlahka bi dodal še šesto, sedmo, ... deseto vprašanje o tovrstnem sprenevedanju, a bi s tem gotovo presegel dovoljenih 3840 znakov.

Bogdan Vidmar

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

IZ ŠGV

IZ ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE

Šolsko leto je že v polnem teku, komaj ga še dohajamo, saj se ogromno dogaja - na šolskem in obšolskem področju.

28. 9. 2007 smo se v avditoriju ŠGV slovesno poslovili od lanskim maturantov. Ravnatelj jim je podelil priznanja in knjigo v spomin na lepa srednješolska leta.

Kljub temu, da se množijo testi in šolske naloge, so naši dijaki vseeno zelo aktivni tudi na drugih področjih.

Udeležujejo se različnih tekmovanj in pomagajo pri njihovi izvedbi ...

Na 18. državnem tekmovanju iz razvedrilne matematike konec septembra je Katarina Čermelj, 3. c osvojila prvo mesto, Jakob Valič iz 3.b 8. mesto in Tine Tomc iz 3. c 9. mesto.

Na šolskem tekmovanju iz znanja o sladkorni bolezni je 18 dijakov in dijakinj prejelo bronasto priznanje, na državnem tekmovanju pa sta Patricija Ušaj in Irena Čavdek prejeli zlato priznanje, Marjana Lapajne pa srebrno priznanje.

Zlati maturanti ŠGV 2007.

Naši dijaki so 16. 10. 2007 v telovadnici ŠGV odigrali tudi prijateljsko tekmo v nogometu z bivšimi dijaki ŠGV.

27. 10. 2007 so se 3 fantje in 2 dekleti pod vodstvom prof. Erika Simoniča udeležili Ljubljanskega maratona.

10. 11. 2007 pa je v Ljubljani potekalo tudi državno tekmovanje iz logike, na katerem so zlata priznanja prejeli 4 dijaki: Luka Kobal, Andreja Bratovš, Jakob Valič, Katarina Čermelj; srebrno priznanje so prejeli 3 dijaki, in sicer Klemen Červ, Tilen Marc, Dominik Šurc; bronasto pa dva dijaka: Veronika Malik, Tine Tomc.

17. 11. 2007 so v telovadnici ŠGV potekale športne igre otrok s posebnimi potrebami, ki jih je organiziral Center za usposabljanje invalidnih otrok Janko Premrl Vojko iz Vipave, pri organizaciji pa so pomagali tudi naši dijaki in dijakinje.

... ali pa pomagajo "le" z vzpodbudnim vzklikanjem, ko se dijaki in dijakinje športno udeležujejo ...

ŠGV gostila malonogometiške

V torek, 27. 11. 2007, se je v športni dvorani Škofijske gimnazije Vipava odvil malonogometni turnir za dijakinje srednjih šol goriške regije. Naše nogometiške so v konkurenci štirih ekip zasedle zadnje, četrto mesto. Kot zmagovalke so s turnirja odšle igralke Gimnazije Jurija Vege iz Idrije, sledili sta jim ekipi Gimnazije Vena Piona iz Ajdovščine ter Ekonomske gimnazije iz Nove Gorice.

Moštva so prikazala na trenutke dokaj všečno igro. Manjkala je predvsem povezanost v igri, ki pa naposled niti ni bila potrebna, saj so akterke vseh štirih moštev skrbele za napetost v nasprotnikovem taboru z nenadnimi akcijami in skozi napake svojih nasprotnic.

Kot smo že omenili, so se najbolje izkazale idrijske gimnazijke, ki so si z dobro predstavo priborile vseh devet točk. Kljub prizadevanju preostalih treh ekip, da bi z lepo igro prebile njihovo obrambo, pa so Idrijčanke s hitrimi protinapadi rezultat vselej ohranile sebi v prid.

Za dobro vzdušje v dvorani so poskrbeli kar dijaki Škofijske gimnazije, ki so z bučnim aplavzom pospremili marsikatero akcijo tako svojih kot tudi nasprotnih igralk. Čeprav so dijakinje Škofijske gimnazije na turnirju priigrale le točko, pa so z borbeno igro in željo po uspehu pokazale, da lahko v prihodnjih tekmovanjih ostala moštva resno računajo tudi nanje.

Vso srečo v novih preizkušnjah malonogometiškam ŠGV!

Tim, Luka in Matija

... obiskujejo gledališke in filmske predstave in glasbene prireditve ...

V četrtek, 27. septembra, smo si najmanj zaspani dijaki v Gorici ogledali opero Madame Butterfly. Polurna zamuda (note so obtičale v prometu) nam ni pokvarila razpoloženja, ampak smo z zanimanjem prisluhnili »Japončkom«, ki so nam krajšali čas s petjem (mislim, do 3-krat ene in iste pesmi ☺). Zgodba je bila zanimiva in lepo odpeta. Osebnostno so mi bili zelo všeč kostumi, saj so bili tipični za japonsko okolje, še zanimivejša pa se mi je zdela ženska hoja. Hodile so hitro in s kratkimi koraki, kar je za nas nenavadno. Vse to so bili razlogi, da kljub temu, da so v razumljivi italijanščini pele samo moške osebe, nismo zaspali ☺. In ... Čeprav smo se vrnil kasneje, kot je bilo predvideno, ni nihče godrnjal in naslednje jutro smo se vsi pravočasno zbudili ☺.

Urška, 4. a

Henrik Ibsen: Strahovi

Pred nekaj več kot mesecem dni smo si 'Škofijci' v ljubljanski Drami ogledali prvo letošnjo predstavo v sklopu gledališkega abonmaja, Ibsnove Strahove, režiserja Eduarda Milerja. V glavnih vlogah sta nas navdušila Silva Čušin, dobitnica letošnjega Borštnikovega prstana, kot gospa Alvingova, in Marko Mandić v vlogi njenega sina.

V eni noči, po Osvaldovi vrnitvi, se gospe Alvingovi prikažejo vsi strahovi, ki so posledica moževе pokvarjenosti in razuzdanega življenja. Zavetišče za otroke zagori, sin prizna materi, da je neozdravljivo bolan, na dan pride resnica o Osvaldovi sestri, ki bi ga, če bi bilo kako drugače, utegnila celo rešiti, in na koncu, ko Sonce prihaja izza obzorja, materina odločitev, ki je hkrati kruta in usmiljena.

V drami je Ibsen kritiziral ideale tedanje meščanske družbe in pokazal, da ni vse tako lepo, kot se zdi. Gospa Alvingova, zaljubljena v tamkajšnjega župnika, je vrsto let trpela zaradi moža pa tudi zaradi vere, ki ji je govorila, da mora potrpeti in prenašati vse moževе grehe, ker je to njena dolžnost, doma pa jo je zadrževal tudi strah pred javnim mnenjem. Ko pa je mož umrl, se ji je ponudila priložnost, da naredi kaj dobrega z njegovim denarjem, toda ta je bil umazan in zavetišče je neko noč pogorelo. V isti noči jo je čakalo še eno vprašanje 'dolžnosti': pomagati sinu in ga odrešiti življenja, ali ga pustiti živeti in trpeti? Je otrok res kriv za grehe svojih staršev? Kakšni strahovi pa bdijo nad nami?

J. B. P. Molière: Tartuffe

Najbolj slovito Molièrovo igro v režiji Dušana Jovanovića smo si maturanti ogledali 22. novembra v izvedbi igralcev ljubljanske Drame. Z igro so nas prevzeli glas razuma in drznosti Polona Juh kot Dorina, Jernej Šugman kot Orgon, Igor Samobor v vlogi Tartuffa in ostali. Tartuffe je danes tako rekoč splošno ime za svetohlinstvo. Toda ni svetohlinstvo tema, o kateri smo četrtošolci razpravljali takoj po predstavi in še nekaj dni potem.

Jovanović je komediji dal modernejšo preobleko in tako še bolj izpostavil vprašanja današnje družbe, podobno kot je vprašanja tedanje družbe pred nekaj manj kot štiristo leti poudarjal tudi Molière. Najbolj smo se razgovorili o vprašanju kritike družbe, posebej Cerkve, in o dilemi, kateri od moških - vsak zaradi svojih dejanj, seveda - je negativec, Tartuffe ali Orgon oz. zakaj je bil Orgon tako zaslepljen? So bila posredi globlja čustva? Kaj je Orgon pravzaprav čutil do Tartuffa? Menili smo, da je režiser s svojo postavitvijo igre poskušal prikazati neko globljo, še bolj zaslepljeno ljubezen Orgona do Tartuffa in celo nekakšen 'užitek', ki ga je stari meščan doživljal pri razkrivanju svetohlinčevе prave narave. Zakaj pa je drugače tako dolgo opazoval, kako je Tartuffe dvoril njegovi ženi? Zakaj se ni že prej pokazal? Mogoče je pa le potreboval ogromno časa, da je spoznal in si priznal, da se je zmotil in narobe presodil.

Razmišljali smo tudi o tem, koliko kritike Cerkve je v tej modernejši komediji in koliko pravljice. Strinjali smo se, da je bila igra v mejah okusa in spoštovanja do Cerkve, je pa izpostavila najbolj pereče probleme, ki jih v današnjem času doživlja katoliška skupnost, od pedofilije do grabežljivosti cerkvenih dostojanstvenikov. Kar pa se pravljичnega konca tiče (v originalu vso zadevo razreši kralj), ga je tokrat režiser le še poudaril s pravljичno pripovedjo na koncu, ki pa se je morda zdela neumestna glede na realne probleme in karakterje. Vseeno pa ta "drobni spodrseljaj" ni zasenčil izvrstne igre z ogromno ostrega in živega humorja.

Dijaki 4. a

... predstavljajo našo šolo ...

12. 10. 2007 sta Helena Uršič in Matej Šarf (4. a) na VAL-u 202 govorila o ŠGV; barve ŠGV pa je na drugi redni seji parlamenta Dijaške organizacije Slovenije prvič zastopal tudi dijak s ŠGV-ja, in sicer Aljaž Šemrov, 3.b. Razpravljali so o Zakonu o financiranju vzgoje in izobraževanja.

... aktivno sooblikujejo praznik v dijaškem domu:

Zadnjo nedeljo v novembru zaznamuje praznik Kristusa kralja, ki zaključuje celotno cerkveno leto, v Dijaškem domu pa je to tudi hišni praznik. V popoldanskih urah smo praznovanje začeli v

prostorih dijaškega doma, kjer smo dijaki, deljeni v pet vzgojnih skupin, pripravili manjšo razstavo, starši pa so imeli priložnost pogovora s profesorji, vzgojitelji in ostalimi delavci šole. Ob 18.30 smo se vsi skupaj odpravili k svečani sveti maši v župnijsko cerkev v Vipavi. Somaševali so duhovniki, ki so zaposleni na Škofijski gimnaziji Vipava, pridružil pa se jim je tudi škof Jurij Bizjak. V svoji pridigi je poudaril trdno povezavo med deli Cerkve, v kateri smo kot »Kristusova kost in meso.«

Podobno smo povezani tudi v naši domski skupnosti. Po maši smo druženje zaključili z bogato pogostitvijo, ob kateri smo sedanji in nekdanji dijaki, vzgojitelji, starši in profesorji pozabili na vsakdanje vloge in sproščeno poklepetali.

... in se udeležujejo duhovnih vikendov ...

2.a v objemu gora ...

Komaj smo dočakali 3. oktober ... Zakaj? Ta dan smo namreč odšli na duhovni vikend v Log pod Mangartom. Že prvi trenutek po naporni vožnji smo se počutili bolje in se nadihali svežega gorskega zraka. Polni pričakovanja smo se vselili v dom in se po večerni molitvi s polnimi želodčki odpravili spat.

Nov dan, nova doživetja. Tako nas je vsak dan čakalo novo razmišljanje in skupno razglabljanje o naši preteklosti, prihodnosti in prelomnicah v življenju. Mislim, da smo si precej zaupali in se med seboj povezali. Prostege časa je bilo dovolj. Veliko nas je šlo na sprehod do Koritnice. Lepe trenutke smo tudi ohranili, saj smo napravili številne fotografije. Zabavno je bilo tudi delo kuharic. Ja ... res smo morale žrtvovati del prostega časa, ampak tudi v kuhinji se je dogajalo marsikaj zanimivega. Poleg tega nismo bile nikoli lačne☺.

Vsak dan smo imeli tudi sveto mašo - zadnji dan pa je bila ta namenjena tudi našim staršem. Najzabavnejši je bil večerni del dneva, ko smo pripravili svoj program, ob katerem smo se zelo nasmejali in zagotovo lahko čisto vsak reče, da je užival.

Zadnji dan smo se pogovarjali o naših doživetjih in izrazili svoje mnenje - ugotovili smo, da smo preživeli res nepozaben vikend. Edina stvar, ki bi jo spremenili: VIKEND BI PODALJŠALI. ☺

Duhovni vikend - 4. a

V četrtek, 4. 10. 2007, smo se dijaki in dijakinje 4. a rahlo zaspani, a dobre volje, usedli na avtobus in se odpeljali v smeri Mirenski grad. Tako se je začel naš duhovni vikend! Imeli smo rahle probleme z usklajenostjo, za vsako stvar smo se namreč zbirali pol ure J. Drug drugemu smo se potrudili zaupati svoje potrebe, strahove in želje za naše življenje, seveda pa smo prisluhnili tudi g. Bogdanu in ga podprli v boju proti igralništvu in presvetlemu nebu.

Da ne bi sedeli samo v hiši, smo se v petek zjutraj odpravili na krajši (3-urni!) pohod na Cerje. Skoraj celo pot navzgor smo »jamrali«, a smo se vendarle skoraj vsi tako ali drugače privlekli do vrha. Pot nazaj je bila enostavnejša, saj so bili mimo vozeči šoferji usmiljeni do ubogih dijakov ŠGV-ja J.

Gledali smo tudi zelo zanimiv film o današnji družbi in stvareh, ki se dogajajo na različnih koncih sveta. Seveda smo imeli tudi krajši pogovor o filmu, v katerem smo si izmenjali vtise.

Prosti čas smo nekateri preživeli v skupnem pogovoru, ostali pa v mladinski sobi ob igranju biljarda. V petek zvečer smo šli k Nataliji na praznovanje rojstnega dne. Najedli smo se za nekaj dni nazaj in naprej. In peli smo. Našega Samota in Natalijo imamo res radi, še posebej ko vzame Samo v roke kitaro in skupaj zapojeta ☺.

Kljub vsem lepim stvarjem pa smo dijaki, ko se prebijemo do 4. letnika, že precej utrujeni in težko zdržimo dan več ob intenzivnem mišljenju. To in pa razne dejavnosti so prispevale svoje k dejstvu, da je do konca ostalo le 14 kondicijsko pripravljenih dijakov.

Do konca 4. letnika in do opravljene mature pa bomo zagotovo ostali vsi.

Urška

... ter nestrpno pričakujejo, kaj jim bo prinesel Miklavž ...

Kot vsako leto doslej, smo tudi letos četrti letniki organizirali miklavževanje. To je prireditev, kjer se dogaja marsikaj zanimivega, temelji pa na konceptu oponašanja profesorjev. Letošnje miklavževanje se je odvijalo v smislu podeljevanja kipcev, ki smo jih poimenovali po našem

ravnatelju Vladimirju Anželu kar Vladoti. Izbrali smo 9 nominacij za različne kategorije in pod vsako so bili nominirani trije profesorji. Tisti, ki je prejel kipec, je prišel na oder, si z ostalo publiko ogledal del svojega filma, zaradi katerega je zmagal, ter se na koncu še vsem zahvalil. Seveda pa to niso bili pravi profesorji, temveč dijaki, ki so jih zelo dobro oponašali. Uporabljali so razne fraze, geste, ki so za posameznega profesorja značilne. Tako je bila prireditev res zabavna, kar je potrdila s svojim navdušenjem in veliko smejanja tudi publika.

Ker pa je navada, da se v prireditvi vključi tudi nižje letnike in prave profesorje, smo jim naročili, naj naredijo kratko reklamo, glasbeno ali plesno točko. Reči moram, da so vsi pozitivno presenetili s svojo izvirnostjo in domišljijo. Še posebej pa profesorji, ki so pripravili reklamo za ŠGV.

Na koncu nas je obiskal seveda tudi sv. Miklavž. Dobil je namreč Vladota za življenjsko delo, ki si ga je brez dvoma zaslužil. V svojem govoru je pozdravil naše prijatelje iz CUIO Janka Premrla Vojka in tudi omenil, koliko smo dijaki četrtnih letnikov s pomočjo cele šole zbrali dobrodelnih prispevkov. Že nekaj let je navada, da dijaki in zaposleni denar, ki bi ga namenili medsebojnemu obdarovanju, namenimo za dobrodelne namene. Letos se je nabralo približno 1200 €, kar smo namenili družini v stiski.

Upam, da se bo tradicija miklavževanja ohranila še mnogo let, saj z njo pomagamo ljudem v stiski, poleg tega pa se tako ob organizaciji kot ob sami prireditvi izredno zabavamo. Ker taka prireditev zahteva res veliko truda, bi se na koncu rada zahvalila še vsem sodelujočim!

Tina Blažko, 4.a

Zbrala in uredila Irena Krapš Vodopivec

Na naši šoli se vedno kaj dogaja

V letošnji jeseni smo se veselili toplega sonca, prijazne trenutke smo doživljali ob različnih dejavnostih naših učencev.

Prvi oktobrski teden smo s člani sveta staršev in sveta šole obravnavali letni delovni načrt. Kaj dosti sprememb ne uvajamo, izboljšujemo naše programe; trudimo se nadgraditi vzgojno-izobraževalno delo. Pri tem smo deležni in nam je v pomoč podpora staršev, sveta šole in ustanovitelja. V sodelujočem okolju se lahko posvetimo kvalitetni vzgoji in izobraževanju in nam ni treba izgubljati energije za reševanje konfliktov. Ko razmišljam o tem, ne morem mimo pojma moči. Kdaj si jo nekdo želi pridobiti, uporabiti, zakaj biti najmočnejši? Zakaj se mnogokrat *moč* stopnjuje v *pre-moč* na nasprotni strani povzroči *ne-moč*.

Na šolskem polju ni prostora za premoč in nemoč. S premočnimi sredstvi polje res temeljito preorjemo, spremenimo, a žlahtna podlaga za vzklitje novega semenja se sprime, zlepi, otrdi. In nežno seme težko vzkali. Na šolskem polju ni nasprotnikov, saj vsi želimo mladim, ki so nam zaupani, omogočiti poti do lastne osebnosti in bogatih znanj; do modrosti in do sreče.

Z dnevi dejavnosti smo učencem približali filmsko glasbo, naravne in zgodovinske lepote Posočja, gozdnato pobočje Nanosa, sodobno oblikovano pohoštvo, bogastvo etnografskega muzeja...

Prvo polovico oktobra je najbolj zaznamovala otvoritev obnovljene in dograjene šolske stavbe v Vrhpolju. Z nami sta bila šolski minister doktor Milan Zver in poslanka Eva Irgl, predvsem pa so bili z nami vsi Vrhpoljci in Dupeljci. Godba je poskrbela za slovesno vzdušje, otroci za otroško igrivost, krajani pa so dokazali, da je šola del kraja in jo želijo ohraniti. Stavba je lepa in dobro zgrajena. Nisem arhitekt in težko opredelim, kaj mi je posebej všeč: zlitje starega klasičnega z modernim, svetloba in barvitost, uporabnost, čudovit razgled na vinograde.. najbolj všeč mi je ubrana celovitost, ki se začne pri vsakem detajlu in se kot harmonija zlije s celotno okolico in podobo vasi. Ni hladna, tuja stavba, ampak častitljivo prenovljena vrhpoljska šola.

V drugi polovici oktobra smo imeli še športne in naravoslovne dni, petošolci so šli v Novo Gorico na dneve zaščite. Varnosti otrok je namenjena dejavnost Jumicar. Že več let zapored sponzorji in Občina Vipava omogočajo našim učencem, da v sklopu te dejavnosti ponovijo in praktično uporabijo svoje znanje o prometu. Letos smo imeli srečo, saj se je vreme po deževni noči in oblačnem jutru zvedrilo in je bila vožnja z avtomobilčki po igrišču pravo veselje.

Igrali smo prvo tekmo šolske košarkaške lige v tem šolskem letu in mlade igralce moram pohvaliti za odlično igro.

Pred jesenskimi počitnicami je v Vipavi potekal dan ne-odvisen si. Film se je učencev dotaknil, upam, da tudi razgovor – predvsem pa misel, da so dolžnosti in pravice neločljivo povezane. In upam, da jim bodo slike, pogovori, časopis, doživetja tega dne smerokazi na poti do svobodne, neodvisne odraslosti.

Dan šole smo praznovali pozno in nekoliko drugače kot doslej. O svojih doživetjih in uspehih je učencem pripovedoval in jih prikazal alpinist Dejan Koren. Šolstvo v Vipavi so učencem zanimivo predstavili gospe Nada Hoenigman, Magda Rodman in gospod Ludvik Curk. Težko razumemo, da so črnilniki in pionirji za današnje šolarje le besede iz preteklosti, da ne vedo, kakšni so pivniki...Popoldne so nam zapeli otroški in mladinski pevski zbori, tamburaši pa so zaigrali tako smelo in ubrano, da bi jih kar poslušali.

Pa kaj, ko: »...je danes samo spomin na včeraj in da je jutri le sen današnjega dne....naj vsaka doba zajame vse druge dobe, naj danes objame preteklost s spominom in bodočnost s hrepenenjem.«
(Kahlil Gibram)

*Alenka Nussdorfer Bizjak,
ravnateljica*

Zahvala

Center za usposabljanje invalidnih otrok
Janka Premrla Vojka
Vipava

...dobra dejanja se stoterokrat povrnejo in človeka napolnijo z bogastvom, ki se ne meri v denarju...

Spoštovani!

Zahvaljujem se Vam za vaše razumevanje pomoči potrebnih otrok s posebnimi potrebami, predvsem pa iskrena hvala za številna darovana sredstva za potrebe šolskih, terapevtskih ali prostočasnih aktivnosti, ki se v našem Centru odvijajo.

Z darovanimi sredstvi ste pripomogli, da so dnevi otrok v Centru lepši, zanimivejši in tudi prijaznejši.

Vaša darovana sredstva bomo namenili tistim otrokom in mladostnikom, ki pomoč najbolj potrebujejo.

Še enkrat iz srca hvala, hvala za vašo pripravljenost pomagati!

Vipava, 5. november 2007

*Ravnateljica
dr. Erna Žgur*

Svetovne igre Specialne olimpiade v Shanghaju

Letošnje Svetovne poletne igre Specialne olimpiade so se odvijale v Šanghaju na Kitajskem, od 28. 9. do 12. 10. 2007 pod geslom I know I can – Vem, da lahko.

Slovensko ekipo je sestavljajo 23 tekmovalcev, 10 trenerjev in 2 delegata. Pogoj za udeležbo tekmovalca na svetovnih igrah je čim večje število osvojenih točk na državnih tekmovanjih, kar

pomeni, da se mora tekmovalec redno in resno pripravljati in se udeleževati tekmovanj na vseh nivojih. Drugi pomemben kriterij je samostojnost in vedenje tekmovalca. V ekipo se je uspelo uvrstiti kar dvema tekmovalcema, ki trenirata v Centru JPV Vipava. Naš učenec Stjepan Petrović iz Postojne je nastopil v namiznem tenisu v tekmovanju posamezno osvojil zlato medaljo, v mešanih dvojicah pa četrto mesto. Zahvala za uspeh gre prav gotovo tudi požrtvovalni pomoči gospoda Jožeta Kebeta iz Vipave, ki je s Stjepanom redno treniral

Slovenska ekipa Specialne olimpiade v Shanghaju

in ga naučil veščin in trikov, ki so potrebni, da premagaš nasprotnika. Anja Pirjevec iz VDC Vipava je nastopila v plavanju 50 m prosto in v štafeti in osvojila dve srebrni medalji.

Kitajska se je izkazala kot dobra gostiteljica in izvrstna organizatorica. Vse od prihoda do konca iger so se številni prostovoljci trudili, da smo se gostje dobro počutili, bili informirani in nam olajšali prevoze do med seboj zelo oddaljenih tekmovališč in drugih prizorišč.

Skoraj 20-milijonsko mesto je tiste dni živelo s Specilano olimpiado, vsepovsod smo videvali maskoto San Mao- a (mitološkega pogumnega mladeniča), napise, plakate, oznake, svetlobne napise I know I can, in mnoga druga gesla, ki so izražala dobrodošlico, opogumljala športnike in ozaveščala domačine o naši prisotnosti.

Prve štiri dneve je ekipa preživela v tako imenovanem Host town programu. Veliko lepih trenutkov smo preživeli s prebivalci Shanghaja in spoznavali kulturo, običaje, hrano in družine.

Stipe s soigralko Stanko in medaljami

Otvoritev iger je bila atraktivna, dovršena, veličastna. Težko je opisati občutke, kadar si priča tako veličastnemu delu, lahko rečem samo, da sem vesela, da sem videla, slišala in doživela tako občudovanja vreden umetniški dogodek!

Na igrah je sodelovalo več kot 8.000 tekmovalcev iz 172 držav sveta, ki so se pomerili v 24 različnih športih. Tekmovanja so potekala za vsak šport na različnih koncih mesta in bila med seboj oddaljena tudi več kot 50 km; kar je predstavljalo kar nekaj logističnih zapletov, ki pa so jih organizatorji uspešno razreševali.

Slovenska ekipa je nastopila v sedmih športih. Kljub temu, da smo bivali na različnih lokacijah, smo se počutili povezane in ohranili pozitivno vzdušje. Slovenski športniki so skupno v Šanghaju osvojili 21 medalj (6 zlatih, 6 srebrnih in 9 bronastih).

San Mao, maskota iger.

Udeležbo na igrah so našemu Centru omogočili sponzorji, ki se jim na tem mestu zahvaljujemo:

- Zavarovalnica Triglav
- Nova KBM Ajdovščina
- Fructal Ajdovščina
- Agroind Vipava
- Občina Vipava
- Nova Ljubljanska banka Ajdovščina
- Mercator, Dunajska c. 107, Ljubljana, Bojana Leskovar

*Tanja Princes,
mentorica ŠŠD*

Enake možnosti za vse

Leto 2007 je Evropska unija razglasila za „Evropsko leto enakih možnosti za vse“. Če želimo načelo enakih možnosti uresničevati tudi na področju športa, si moramo prizadevati, da poskrbimo tudi za tiste, ki zaradi oviranosti ne morejo sodelovati v običajnih športnih programih. Z različnimi prilagoditvami, rednimi treningi, vztrajnostjo in dobro voljo lahko ovire zmanjšamo in omogočimo, da se tudi osebe z najtežjimi motnjami v duševnem in gibalnem razvoju uspešno udeležujejo športne vadbe in nastopajo na tekmovanjih.

Center JPV Vipava je bil 17. 11. 2007 organizator pomembnega športnega dogodka na področju športa invalidov, 5. državnih MATP iger. Pod okriljem Specialne olimpiade poteka program, ki mu pravimo MATP. Beseda, tako kot tudi program sam, izhaja iz ZDA, pomeni pa Motor Activities Training Program - program razvijanja motoričnih spretnosti. Namenjen je osebam, ki se zaradi številnih kombiniranih motenj zelo težko vključujejo v dejavnosti, kamor se vključujejo njihovi zdravi vrstniki. Še posebej je težko njihovo vključevanje v svet športa, kjer veljajo določena pravila in zmaga vedno tisti, ki je najhitrejši, najmočnejši, najbolj iznajdljiv. Dokazano je, da se tudi osebe z najtežjimi motnjami radi udeležujejo športnih aktivnosti in da je to mogoče, če jim ponudimo njim prilagojene programe.

Program MATP ponuja možnosti prilagoditev opreme, pravil, disciplin in tudi delno ali popolno pomoč trenerja pri izvedbi aktivnosti. Vrednotimo zgolj nivo, na katerem tekmovalci opravijo nalogo, tekmovalnih rezultatov posameznikov pa ne primerjamo. Treninge je potrebno skrbno načrtovati in spremljati napredek udeleženca. Zajema modificirane športne discipline na sedmih področjih: gibljivost, udarjanje, brcanje, ročnost, upravljanje z električnimi in ročnimi vozički ter vodne aktivnosti; slednje v Sloveniji izvajamo ločeno od ostalih.

Vipavski Center je bil v Sloveniji prvi, ki je pred sedmimi leti začel razvijati MATP program. Dejstvo, da se je le-ta tako hitro uveljavil in se prijel, dokazuje, da je bil potreben in koristen za veliko število oseb s posebnimi potrebami.

Na 5. državnih igrah je sodelovalo 116 tekmovalcev iz 24 ekip iz vse Slovenije. Tekmovalci so bili razdeljeni na dve starostni skupini, za katere smo pripravili starosti primerne naloge. Tekmovalci so bili večinoma dobro pripravljani na nastop, ki je bil zanje velik in zahteven preizkus. Vsi so pokazali veliko mero poguma in vztrajnosti, za kar so prejeli medalje. Mlajšim tekmovalcem sta jih podelili Anika Horvat in Damjana Golavšek, starejšim pa kolesarja Kristjan Koren in Valter Bonča.

Pri izvedbi tekmovanja so delavcem Centra JPV pomagali prostovoljci - študentje specialne in rehabilitacijske pedagogike iz Ljubljane. Tovrstno sodelovanje med Specialno olimpiado in Pedagoško fakulteto poteka že več let in je v veliko obojestransko korist.

Sočasno s tekmovalnim delom je v Centru potekal Zdravstveni program Specialne olimpiade. Izvajalo ga je triinšdeset zdravstvenih delavcev - prostovoljcev. Namen tega spremljajočega programa je

zbirati, analizirati in posredovati podatke o zdravstvenem stanju posameznikov, izboljšati obstoječe zdravstveno stanje posameznikov, nuditi svetovanje lokalnim zdravstvenim delavcem, izšolati strokovnjake, ki bi lahko tudi na lokalni ravni pomagali ustanovam (zavodom, šolam, vrtcem) ter razširiti znanje o ljudeh s posebnimi potrebami.

Upamo, da so se tekmovalci v Vipavi počutili uspešne, sprejete in občudovane in da jim bo tekmovalstvo v Vipavi ostalo v lepem spominu.

*Tanja Princes,
mentorica ŠŠD*

Glasiilo Studenček

28. septembra 2007 je v Kamniku potekalo 20. srečanje specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije. Na njem so med drugim podelili tudi priznanja Antona Skale za izjemne dosežke na področju dela z osebami s posebnimi potrebami. To najvišje priznanje je prejela gospa Tanja Princes, prof. defektologije iz Centra za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla-Vojka Vipava. Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije pa je podelilo tudi priznanja za najkvalitetnejše otroško oziroma mladinsko glasilo zavodov za usposabljanje republike Slovenije za leto 2007.

Med enaindvajsetimi prispelimi glasili je komisija izbrala šest glasil, med katerimi je priznanje prejelo glasilo *Studenček*, prav tako iz Centra JPV, ki se po oceni komisije, odlikuje na literarnem in likovnem področju. To je že osmo priznanje, ki ga je glasilo *Studenček* prejelo v zadnjih petnajstih letih.

Kot je poudarila podpredsednica komisije za izbor glasil pri Društvu specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, gospa Lili Hribar, je ustvarjanje glasil v zavodih za usposabljanje pomembno, saj v veliki meri pripomore k večjemu razvoju posameznika tako na rehabilitacijskem kot socialnem področju. Zato iskrene čestitke vsem gojencem Centra za ustvarjanje prispevkov, njihovim učiteljicam in mentorjem pa za pomoč pri oblikovanju glasila.

*Ivica Petrič,
specialna paedagoginja*

IZ OTROŠKEGA VRTCA

V vrtcu nas je obiskal Modri medvedek

Poznate Modrega medvedka? To je tisti medvedek, ki ga najdemo v Cicidoju. Ja, in prav tak nas je obiskal v vrtcu, velik, moder in zelo prijazen.

Modri medvedek nas je obiskal že četrto leto zapored. Obišče vse otroke, pri mlajših se je predstavil kot lutka. V skupinah s starejšimi otroki pa kot pravi Modri medvedek. Otroci so se ga sprva bali, po njegovem prijaznem pozdravu in pogovoru z njimi pa je strah minil. V začetku so se ga boječe dotikali, potem pa so ga božali in se z njim pogovarjali. V skupini *Muc* smo se pogovarjali o skrbi za zdravje in se igrali igro z vlogami – zdravnik. Modri medvedek jih je o tem spraševal in povedal, da ga boli noga. Deklica, ki se ga je sprva najbolj bala, mu

Otroke je razveselil Modri medvedek (foto: Vesna Robba)

je nogo povila z dolgim povojem. Preden je odšel, je že skoraj ozdravel. Skupaj smo še zaplesali na glasbo, ki jo je prinesel s seboj, in mu zapeli pesmico o medvedku. Z obiskom je razveselil še otroke v našem vrtcu, vsi so ga lepo sprejeli in z njim zaplesali in zapeli. Od nas je odšel z obljubo, da nas ponovno obiše. Vam zaupamo, kje? V novem vrtcu, seveda! Veselimo se že novega vrtca in Medvedkovega obiska.

*Sonja Žvanut,
vzgojiteljica*

IZ DRUŠTEV

Ženska liga prijateljstva

Za lepe trenutke v poznejših letih življenja moramo poskrbeti sami in o tem razmišljati že pred upokojitvijo. Kaj bomo počeli: varovali vnuke, se izobraževali na različnih tečajih, se preizkusili na likovnem ali pevskem področju, kam bomo potovali, si privoščili letovanje - ne smemo pozabiti na rekreacijo in primerne športne dejavnosti. Marsikdo šele v tem obdobju uresniči svoje hobije iz mladosti, ker takrat ni bilo časa ali pogojev za to.

Vipavski upokojenci smo precej aktivni na športnem področju. S športnih iger in turnirjev se vračamo z dobrimi rezultati.

Vipavke smo se resno lotile balinanja. Že drugo leto tekmuje v ženski ligi prijateljstva, v kateri je osem ekip, in sicer: Kobarid, Tolmin, Kanal, Solkan, Medana, Prvačina, Vrtojba in Vipava. Razdalje med kraji niso majhne, a ker imamodobre šoferke, tudi to zmoremo. Lani smo osvojile peto mesto, letos četrto, morda se naslednje leto povzpnejo še višje ...? Tekmovalkam - nam veliko pomeni medsebojno prijateljstvo, izmenjava mnenj in izkušenj, vendar ko smo v igri, je ves čas prisoten tekmovalni duh.

Ob zaključku tekmovalne sezone ena izmed ekip pripravi srečanje, namen katerega pa ni samo podelitev pokalov, temveč tudi predstavitev kraja in priprava kulturno - zabavnega programa s pogostitvijo. Letos je bila na vrsti Vipava. Zbrale smo se na Glavnem trgu. Skozi zgodovino mesta in turističnih zanimivosti nas je popeljal naš kolega Viko Curk. Po dveh urah hoje in z novimi vtisi smo srečanje nadaljevale v gasilskem domu. Ko so balinarke zaslišale glasbo, so v dvorano kar priplesale. Nič več niso tarnale o bolečinah v kolenih, kolkih in križu.

Vse prisotne je pozdravila in izrekla dobrodošlico naša referentka za šport Sonja Marc. O delovanju DU Vipava je spregovorila predsednica Vida Bajec in v zanimivi, pesniški obliki predstavila Vipavo nekoč in danes avtorja Stanislava Bačarja.

Po večerji je bilo spet živahno. Med premorom sta nastopila naša "igralca" Vida in Viko s skečem Sošolca tako spontano in prepričljivo, da so poslušalke prekinjale njun dialog s smehom in ploskanjem.

Sledil je bolj svečani del. Vodja Lige prijateljstva Kazimira Simčič iz Kanala ke razglasila rezultate in podelila pokale. Seznanila nas je z novimi pravili tekmovanja in nam zaželela veliko uspeha v novi sezoni.

Zaključni del srečanja so spet popestrili glasbe, petje in ples. Vzdušje je bilo enkratno. Za slovo je Vida prebrala *Pismo sinu* s humorno vsebino. (Morda je prišlo iz Butal?)

Razšle smo se nasmejane in dobre volje - z željo, da bi bilo še veliko takih doživetij; misli pa so nam že uhajale naprej, ko se bomo zopet srečevale na tekmovalnih stezah.

*Ana Velagič,
DU Vipava*

Ali ste vedeli?

Prve jaslice je postavil sv. Frančišek Asiški, ki je leta 1223 kakšnih petnajst dni pred božičem poklical prijatelja Giovannija Velita in mu (po zapisih Tomaža iz Celana) rekel: "Pripravi, kar ti rečem: hotel bi predstaviti Dete, rojeno v Betlehemu, in na neki način s telesnimi očmi videti neudobnost, v kateri se je nahajal, zaradi pomanjkanja stvari, ki so potrebne novorojencu, kako je bil položen v jasli in kako je ležal na slami med volom in oslom."

Leta 1644 so se prvič pojavile jaslice tudi na Slovenskem, in sicer v jezuitski cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. Jaslice so hitro postale priljubljene pri ljudeh in pričeli so jih postavljati tudi doma. Danes lahko jaslice srečamo že skoraj v vsakem domu, vsaki cerkvi, ponekod celo v izložbenih oknih trgovin in prodajaln. Vedno več pa je tudi prireditev s postavitvijo živih jaslic. Izdelovanje jaslic je bilo zelo priljubljeno med slovenskim prebivalstvom. Jaslice so mojstri izdelovali iz lesa, gline, v zadnjem času tudi iz medu, piškotov, kruha, porcelana.

Ugrabljeni Božiček

(Zimska pravljica)

Bila je mrzla, mirna noč. V svoji sobi sem stala ob oknu in gledala, kako lesketajoče se snežinke padajo na tla. Ura je bila polnoč in navdušena nad zimsko lepoto sem se odpravila spat. Takoj, ko sem utonila v spanec, so se prikradle sanje.

Bila sem zunaj in ležala v snegu ter gledala modro nebo. Sama sem bila dovolj stara, da nisem verjela v Božička in druge čarovnije. Kar naenkrat pa so se tla pod mojo težo zdrobila in pristala sem na trdnih tleh, okoli mene je bila le tema. Opazila sem, da sem padla v luknjo. Ugotovila sem, da je luknja rov. Povsod so bili kapniki in netopirji. Nato sem zaslišala glasen jok. Ušesa so me vodila k žalostnemu škratu. Komaj sem verjela svojim očem. Škrat se mi je zasmilil in stopila sem k njemu. Ko me je zagledal, je poskočil in tekel, kot da bi mu gorelo pod nogami. Tekla sem za njim, veliko bolj hitro se je upehal kot jaz, zato sem ga dohitela. Bil je prestrašen in začuden. Hitro sem ga pomirila in povedala, da mu ne bom storila nič žalega. Vprašala sem ga, čemu joče, in čez pet minut mi je bilo vse jasno.

Torej bilo je takole: škrat je bil žalosten, ker so Božička ugrabili. Ko mi je povedal, je tudi mene pretreslo, saj si nisem mogla predstavljati božiča brez daril, sreče in otroške vere v Božička. S škratom sva se odločila, da bova raziskala, kdo je Božička ugrabil, in ga nato rešila. V srcu sem

začutila tesnobo in sklenila, da moram dati vse od sebe, da rešim problem. S škratom sva sklenila prijateljstvo in odšla v akcijo za ugrabljenim Božičkom.

Škrat mi je med potjo povedal, da je Božiček izginil v delavnici igrač. Bilo mi je jasno, da morava najprej na kraj ugrabitve. V mojih mislih so se prepletale čudne rešitve, ki so bile le domneve. Razmišljala sem, zakaj so ugrabili Božička, kaj je njihov namen. Morda, da prizadenejo otroke, da naredijo v mestu preplah. Vse to je bilo preveč zame.

Vzela sem svoj mobilni telefon in poklicala FBI v New York. Po dolgem razgovoru sva se s kriminalistom Jackom dogovorila, da morava akcijo iskanja Božička izpeljati skupaj. Sama pri sebi sem pomislila na prijatelja škrate. On ne more na cesto raziskovat, ker bi ga ljudje čudno gledali. Domislila sem se, da bo on moj skriti vir. Opremila ga bom s prisluškovalno napravo in upam, da mi bo v veliko pomoč.

Kriminalist Jack je s svetlobno hitrostjo priletel v edinstvenem plovilu LIGHT 3000. Jacka sem pričakala v mestu, kjer je pristal na slovenskem drevesu - lipi. V rokah sem imela prenosni računalnik na sončno energijo, ki je imel tudi slovensko-angleški slovar. Pri pristanku se Jackovo plovilo ni nič poškodovalo, s pritiskom na gumb ga je spravil v majhen kovček. Z gospodom kriminalistom sva odhitela najprej v Božičkovo delavnico. Med potjo sem mu omenila svoj skriti vir, škrate, ki nama bo v pomoč. V delavnici sva odzela prstne odtise in preiskala vsak milimeter delavnice. Z dokazi sva s plovilom LIGHT 3000 odletela v New York. Pristala sva ravno nad kriminalističnem laboratorijem. Raziskala sva DNK ugrabitelja. Z računalniško opremo sva ugotovila, kdo je ugrabil Božička. Oseba, ki se je prikazala na ekranu, je bil dedek Mraz. Bila sva presenečena in šokirana. Nisva mogla verjeti, da je dedek Mraz naredil kaj takega. Z dokaznim gradivom sva se v plovilu odpravila na kraj zločina. Srečno sva prispela iz mesta in se odpravila proti hiši dedka Mraza. V hiši sem vključila prenosno napravo, ki me je povezala s škratom. Škrat mi je dajal natančna navodila, kje naj iščem, saj je dobro poznal hišo dedka Mraza. Bil je namreč večkrat na obisku pri njem. Z Jackom sva se počasi odpravila po stopnicah v podzemlje. Na koncu stopnic se je pred nama razprostrla dvorana, kjer je bilo ogromno igrač. Tam so bile tudi Božičkove sani in skrinja, polna sladkarij.

Z Jackom sva zajela sapo in nisva mogla verjeti svojim očem. Božiček in dedek Mraz sta skupaj pripravljala darila za otroke. Takoj sem spoznala, da Božiček ni bil ugrabljen, Božičku in dedku Mrazu sem razložila to akcijsko doživetje. Smejala sta se, potem pa je Božiček povedal, da je očitno s škratom nekaj narobe, saj mu je povedal, da bo za nekaj dni ostal pri dedku Mrazu in bosta skupaj pripravljala darila za otroke. Kriminalistu Jacku sem razložila trenutno situacijo v angleščini. Predlagal je, da bi moral škrat k psihiatru. Božiček je poiskal škrate in ga pripeljal k dedku Mrazu. Jack in jaz sva škrate s plovilom odpeljala v New York k specialistu. Tam sva ga pustila v dobrih rokah. Jack se je poslovil in odšel domov. Jaz pa sem odšla v trgovino napredne tehnologije in kupila napravo za teleportiranje.

V trenutku sem se znašla v svoji sobi. Čez nekaj časa sem dobila sporočilo od Jacka: » S škratom je vse v redu, zamenjali so mu spominsko kartico. Doma bo čez eno uro.«

Zaslepila me je močna svetloba. Odprla sem oči in se nato zavedla, da so bile le sanje. Zagledala sem bratca, ki me je slepil z žepno svetilko. Bila sem jezna nanj, ker me je zbudil iz tako razburljivih sanj. Brez pomisleka sem vrgla vanj blazino. Še bolj jezna sem bila, ko sem ugotovila, da se mi je udrila postelja. Potem sva z bratcem stekla po stopnicah pogledat, kaj nama je Božiček prinesel. Na šipah so naju pozdravile ledene rože, zunaj pa se je skrivnostno bleščala snežena preproga in na njej sledi Božičkovih jelenov. Morda pa je vendarle res...

Lori Petkovšek, 9.c

BOŽIČNO - NOVOLETNI ČAS

Vsem Vipavcem doma in po svetu, lep pozdrav !

Božični in novoletni prazniki so lepa priložnost za naša ponovna srečanja. Hvala Bogu, ki nam je dal ta lepi zgled! Poslal je svojega Sina, svoje osebno Pismo, Razglednico, Pozdrave in seveda še veliko več!

Najprej vsem Vam iskrena zahvala za vaše pozdrave, za molitve, za darove in vse dobro, ki ga namenjate za misijone in ljudi po vsem svetu, posebno za ljudi, ki so v različnih potrebah. Moja želja ob božiču in novem letu je, da bi Vaša dobrota in pozornost do bližnjega nikoli ne usahnila, da bi bila vedno bolj močna in dejavna. Gospe Magdi Rodman hvala za redno pošiljanje Vipavskega glasa ! Prebral sem tudi knjigo o šolstvu v Vipavi, ki mi jo je posodil gospod Janko Kosmač, zlati vipavski maturant in sedaj moj afriški sosed, ki tudi vas vse pozdravlja!

Zanimivih dogodkov in preobratov je bilo v tem letu kar precej. V socialnem in političnem življenju je glavna novica, da je vodja upornikov postal prvi minister nove vlade. Sedaj sta s predsednikom države prijatelja, vsaj tako je videti na zunaj in veliko se ju vidi skupaj na televiziji. Predsednik je lahko obiskal uporniški sever. Obisk se je seveda dolgo pripravljalo. Stanje na terenu pa je nekoliko bolj trdo. Ker je mnogo ljudi, domačinov in še več tujcev brez osebnih dokumentov, je sedaj v teku podeljevanje le teh, oziroma potrdil o rojstvu. Vendar zopet ne vsem "brezpapircem", ampak samo skupini, ki zaobsega starost od 13. do 17. leta pod pogojem, da so bili rojeni na Slonokoščeni obali. Starejši in mlajši ne pridejo v poštev pri tej operaciji, zaradi volilnih razlogov. Vojaki obeh strani si pripisujejo zasluge za mir in hočejo biti zato poplačani. Delno si plačajo kar sami, ko pobirajo po cestah mitnino, posebno od tujcev. Hočejo pa tudi uradne potrditve njihovih bojnih zaslug. Eni, ker so ohranili republiko, da ni padla v roke upornikom. Uporniki si pripisujejo zasluge, češ da so z uporom uspeli spremeniti nekatere krivične zakone in da je šele sedaj to prava, zdrava demokratična država. Kako pa živijo ljudje in da si ljudje resnično želijo miru, jih ne briga prav

veliko! Nekaj je še paravojaških enot in milic, ki imajo svoja pravila, svoje ozemlje in tudi ti hočejo nekaj drobtinic od zaslug, preden se razorožijo. Po novem letu naj bi se končno začelo pravo popisovanje in vpisovanje na volivne sezname za nove predsedniške in parlamentarne volitve, ki naj bi bile v drugi polovici leta.

Naj predstavim še kakšen dogodek z letnico 2007 v župniji Svetega Duha v San Pedru. Prvi večji dogodek, ki je zaznamoval našo

župnijo, je bil obisk skupine "Bejš če wjdeš" s Pivke, ki je pokrila streho na nastajajočem župnišču. V skupini je 11 moških in fantov različnih poklicev (strojevodja, študent, glasbenik, sodnik, mizar, duhovnik....), ki vsako leto naredijo vsaj eno dobrodelno akcijo v Sloveniji ali v tujini. S pomočjo sponzorjev, darov, dobrodelnega koncerta, itd. so zbrali sredstva za pokritje strehe. Župnik gospod Pavel Bajec je že prej veliko pripravil, tako da je delo hitro potekalo. V petih dneh je bila streha pokrita. Pokrivanje s pločevino, kakor je tukajšnja navada, gre razmeroma hitro. Če je streha prav narejena, nekaj let ne potrebuje kakšnega posebnega vzdrževanja, je pa nekoliko bolj vroče v zgornjih prostorih. Na hitro so si ogledali še nekaj pokrajine in baziliko v Yamoussoukro, uradnem glavnem mestu, ki je rojstna vas prvega predsednika Slonokoščene obale. Dela na župnišču se nadaljujejo. Zbrali pa so več denarja kot samo za streho. Tako se je porodila misel, da bi začeli s

sredstvi, ki so bila še na voljo, z zidavo ene osnovne šole. Skupno z darovi, ki so še prispeli s Slovenije, je bila zgrajena do jeseni in letos je že sprejela 321 učencev, ki so porazdeljeni v osem razredov. Dva razreda sta pripravljala, šest pa je rednih razredov osnovne šole. Francoski sistem šolstva. Šolo vodijo sestre domačinke z redovne skupnosti Notre Dame de la Piax. Z zanimanjem pričakujejo rezultate prvega trimestra, ki bodo pokazali, ali je šola dobro delala in kako so mladi učitelji večji poučevanja.

Velik dogodek v naši škofiji je bilo imenovanje in posvečenje novega škofa, Paulin Kouabenan N'Gname je njegovo ime. Prihaja z vzhodnega dela Slonokoščene obale. V mesecu maju je bilo posvečenje na mestnem stadionu. Na posvečenju je bilo veliko mladih, ki so napolnili celo tribuno stadiona. Drugi verniki so imeli prostor na samem igrišču. Ob kar lepi okrasitvi je bilo ozvočenje v stilu. Ozvočenja v Afriki so podobna smernemu kazalci pri avtu: dela - ne dela (vic iz leta 1975). In še kadar dela, je enkrat pretiho, drugič preglasno! Prvega julija je imel že birmo v naši župniji in v oktobru je imel škof birmo v eni večji podružnici, Gligbeuadi. Med mašo je blagoslovil cerkev, oltar in tabernakelj. Od takrat dalje je tam Najsvetejše, čeprav ni vsako nedeljo maše. Ko ni nedeljske maše, ima katehist bogoslužje božje besede in obhaja. Tudi mi smo v tej jesenskem času začeli z novim pastoralnim letom. Osrednja tema leta je bogoslužje - živ stik z Bogom v različnih oblikah duhovnega življenja. Vendar pa je potrebno, da liturgija postane tudi začetni korak k drugemu, posebno k tistim, ki so v stiski, ki so na obrobju družbe. Široka tema za celotno pastoralno leto in še več. Običajne pastoralne dejavnosti so že v teku. Obiski 27 podružnic so kar redni, čeprav je zaradi jesenskega deževja dostop do nekaterih vaši težak ali pa mogoč samo peš. Te dni imamo v večjih vaseh duhovne vaje za katehumene, ki so bili sprejeti za zakramente uvajanja. V božičnem času se bodo zvrstili obiski vasi in podeljevanje zakramentov. Podružne cerkve so v različnih stanjih. Nekatere so že zgrajene z zidaki, druge so še iz blata. Veliko je odvisno ob velikosti skupnosti, še več pa od pripravljenosti vernikov za medsebojno sodelovanje in prispevanje potrebnih sredstev. Kjer vidimo, da si ljudje prizadevajo, tudi misijonarji pomagamo, če pa te pripravljenosti pri ljudeh ni, je težko pomagati.

Glavna sezona odkupovanja kakava gre proti koncu. Kakav ima letos še razmeroma dobro ceno, ga pa je to leto nekoliko manj, ker je bilo preveč dežja in premalo sonca! Zaradi veliko vlage je bilo letos več bolezní. Kavi pa se cena določi tik preden se bo odkupovala, to je po novem letu. Drevesa pa se že pripravljajo na prihodnjo sezono. V tem času namreč kava cveti in njeni veliki beli cvetovi zelo lepo dišijo. Njen vonj je podoben vonju vanilije. Ko se vozim skozi večji nasad, je pravi užitek globoko dihati skozi nos. Na žalost pa ima kava zadnja leta zelo nizko ceno. Na svetu jo je preveč, vsaj te vrste, ki se goji pri nas. Ni več novih nasadov, stare nasade pa ljudje opuščajo in sadijo raje kavčuk ali kakav.

Voščim vam doživeti božič in blagoslovljeno novo leto z mislijo, ki jo je izrekel na enem srečanju domačin Ludvik Konan: »Božič ni samo enkrat na leto, čutim, da je božič vsakokrat, ko naredim kaj dobrega. Več kot je dobrote med nami, več je Boga med nami in to je zame božič.«

Dragi moji Vipavci in vsi prijatelji. Hvala za vaše dobre misli in želje, za vaše molitve in žrtve za misijone in posebej za moj, za naš misijon na Slonokoščeni obali. Hvala za duhovno in materialno podporo. Obe sta potrebni, da gre misijon naprej! Pozdravlja vas še ostali del misijonske ekipe, Colčana Ivan in Pavel Bajec.

*Sandi Skapin,
afriški misijonar*

San Pedro, 12.12.2007

Enciklopedija dobrih del...

V soboto, 24.11. sta si na Dvorcu Zemono pri Vipavi spet podali roko lepo in dobro. Polno dvorano so navdušili glasbeni umetniki: sopranistki Pija Brodnik in Anamarija Lazarevič, tenorist Metod Palčič in basist Blaž Kladnik. Na klavirju jih je spremljala Vlasta Doležal Rus. Povezovanje programa je obogatil Jože Bartolj.

Koprski škof Metod Pirih se je še posebej zahvalil vsem umetnikom, ki so prisluhnili klicu Karitas in darovali svoj časa in svoja likovna dela. Zanimivo, tudi sam je odkupil sliko, ki mu je bila najbolj všeč. Zahvala ajdovskega župana Marjana Poljšaka je bila namenjena predvsem sodelavcem Karitas, ki pričajo o kulturi medsebojne pomoči in dobrote v okolju in celotni družbi.

Pri ŠK vsako leto izdamo katalog, v katerega je ravnatelj Matej Kobal zapisal: Leta so čudna stvar. Tečejo in nič ne rečejo. Vsi bi jih radi doživeli čim več, nobeden pa ne bi bil rad star. Z njimi bi se nekateri hvalili, drugi jih skrivali. Starozavezni Pridigar pravi, da gre pri starosti za leta, o katerih porečeš: »Niso mi všeč« (Prd 12,1). Prva Mojzesovi knjiga pa s starostjo, ki jo je kdo od očakov dočakal, meri stopnjo blagoslova, ki ga je bil deležen. Leta so čudna stvar. Obremenjena so z boleznimi, osamljenostjo, strahom,

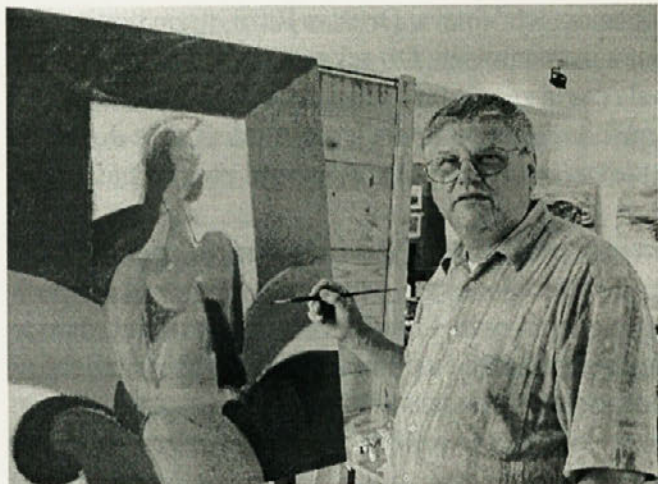
da ne bi bil komu v napoto, s stisko, ko nihče nima časa zate. Leta so čudna stvar. So čas, ko si vsem v napoto, lahko pa vodnjak, iz katerega črpajo modrosti mlajši rodovi. Leta so čudna stvar in ni čudno, da je družba, v trenutku, ko je edino merilo postala uspešnost, ideal pa mladost, zdravje, učinkovitost, iznašla evtanazijo. In krasno ime zanjo: Lepa-smrt. Seveda ne smemo pozabiti, da je ta ista družba iznašla tudi samomor, odvisnosti, bolezensko pomanjkanje smisla... Leta so čudna stvar, če jih

gledamo skozi optiko te družbe. Lahko pa so tudi čudežna. In ni treba dosti, da postanejo taka. Potrebna je samo sprejetost, zavest, da učinkovitost in uspešnost nista edini stvari, ki štejeta. Temu dodajmo še skrb za temeljne potrebe, ki jih starostnik ima (ne samo hrano in obleko, ampak še hrano za dušo) in iz čudne, bo starost - ta neizbežna posledica let - hitro postala čudežna.

Občudovali smo lahko dela udeležencev kolonije Zvesta Apollonia, Lucijana Bratuša, Milene Gregorčič, Andreja Kosiča, Laszla Nemesa, Marije Prelog, Nandeta Rupnika, Predraga Szilvassya, Veljaka Tomana in Mire Uršič, ki jih je predstavila likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Svoje likovne zapise sta darovala še posebna gosta Vojko Gašperut - Gašper in Ivan Stojan Rutar, kot tudi strokovni sodelavci Silva in Azad Karim, Jože Bartolj, Mira Ličen Krmpotič in Tone Seifert ter še preko 80 drugih slikarjev in kiparjev, zato smo na ogled lahko postavili 137 del.

Sama sem ob tem v katalogu razmišljala: Koliko lepega sem doživela v teh letih, odkar smo leta 1995 začeli udeležati idejo Umetniki za Karitas? Koliko plemenitih ljudi mi je bilo dano srečati? Dolg, zelo dolg postaja ta seznam, ki je lahko zapisan le v enciklopediji dobrih del. V vseh 13 katalogih pa je zapisanih tudi 628 imen avtorjev, ki so zaradi ljubezni do sočloveka poklonili 1081 likovnih del. Ni podatka, koliko ljudi si je ogledalo 131 prodajnih razstav, ki vsa leta potujejo iz kraja v kraj. Vedno so nekje dela postavljena na ogled in vedno znova vabijo gledalca, da jih ponese v svoj dom, da jih podari svojim najdražjim ali obogati svoj delovni prostor.

Kolonija na Sinjem Vrhu je le del celotnega dogajanja. Seveda je ta del zelo pomemben, nekakšno rojstvo, vsako leto znova. Akademsko izobraženi ali drugače priznani likovni ustvarjalci podarijo v tem tednu svoj talent in svoj čas za pomoči potrebne. Danes je čas dragocenost, zato so nam prav umetniki, ki se v poletnih, dopustniških dneh odpovedo vsemu in pridejo v kolonijo Karitas svetel vzgled darovanja. Pregovor, da zgledi vlečejo, še kako drži, saj nas vsako leto znova sili, da v tem ustvarjalnem tednu za en dan

odpremo vrata tudi drugim likovnim ustvarjalcem, ki pridejo, začutijo sporočilo Karitas in tudi svoj dar vključijo v ta mozaik neslutnih razsežnosti. Veličasten je ta četrtek sredi avgusta na Sinjem Vrhu, ki ga zaznamujejo plemeniti darovalci, pevci in mladi Gorjani, ki nas vsako leto znova navdušijo.

Letos je tako umetnike, kot obiskovalce še posebej nagovorilo geslo kolonije, v katerem psalmist pravi: »Ne zavrzi me v času starosti, ko gre moja moč h koncu, me ne zapusti.« Kljub temu, da je naša potrošniška družba naravnana imeti in uživati, se je marsikdo ob tem sporočilu za trenutek ustavil in zamislil. Upam in želim, da bi se ob potovanju razstav ustavljali novi ljudje in se zamislili nad življenjem, ki ima svoje jutro, svoj dan in tudi večer. In za ta večer življenja so letos ustvarjali slikarji in kiparji, in za ta večer ljudi, ki bodo okušali toplino novega doma, se letos z veseljem trudimo vsi, ki na različne načine pišemo enciklopedijo dobrih del. Želim, da bi v vsakem kraju, kjer se bo razstava ustavila, prinesla sporočilo nesebične ljubezni - karitas, ki jo današnji svet še kako potrebuje.

In na Zemonu je novega lastnika dobilo 21 umetnin. Čez božične praznike je razstava v galeriji Ars v Gorici, kjer se ob lepem in dobrem že več let srečujemo s številnimi Slovenci z druge strani meje.

*Jožica Ličen,
Škofijska Karitas Koper*

Način, s katerim daješ, je pogosto vrednejši od tega, kar daješ

(Corneille, fran. dramatik)

Na predvečer godu sv. Miklavža, 5.12.07 nas je v kulturnem domu v Vipavi obiskal sv. Miklavž. Ob tej priliki je obdaril 99 otrok starih do osem let. Ob 16.30 smo si ogledali igrico Čudeži se še dogajajo in sv. Miklavž je obdaril prvo skupino 49 otrok. Ob 18.00 je bila sv. maša, ki jo je daroval msgr. g. Franc Pivk. Pri maši je pel otroški pevski zbor pod vodstvom ge. Katje Poljšak. Po maši je bila na ogled ista igrica in sv. Miklavž je obdaril drugo skupino 50 otrok, 16 nastopajočih v priložnostni igrici in 20 strežnikov.

Letos je bilo miklavževanje pripravljeno s sodelovanjem KS Vipava, Društva Razmetano podstrešje, cerkvenega otroškega pevskega zbora, birmancev in mentorjev. Ob tej priliki se zahvaljujem ge. Barbari Kunaver Tomažič, ki je nesebično darovala čas in znanje ter s skupino šestnajstih iznajdljivih mladostnikov in igralcev oblikovala in širši javnosti na ogled postavila igrico Čudeži se še dogajajo. Hvala ge. Katji Poljšak, ki na čudežen način najde čas in pripravi otroški pevski zbor za nastop ter sodelovanje.

Letos je finančno breme tega dogodka skoraj v celoti poravnala KS Vipava in njenemu predsedniku g. Borisu Ličnu se iskreno zahvaljujem za pomoč in sodelovanje.

Z iskreno hvaležnostjo se spominjam vseh tistih neomenjenih, katerih vestno opravljeno delo je prav tako pripomoglo, da je miklavževanje potekalo pristrčno in upajmo, doseglo svoj namen.

Ustvarjalno sodelovanje vseh omenjenih je obogatitev dogajanja v Vipavi.

Le skrbna priprava godovanja tega priljubljenega svetnika je priložnost za evangelizacijo. Sicer bo na voljo le «veseli december», kjer so stvari profesionalno vodene in podrejene trženju. O zastonjskem darovanju in sodelovanju skupnosti, mreženju staršev ... pa nič.

Prerastimo morebitna razočaranja, ki smo jih mogoče doživeli ob godu sv. Miklavža. Ljubezen do bližnjega in bratska pomoč, lastnosti, ki ju kaj radi občutimo kot nadležno dolžnost, sta pri tem svetniku sami po sebi umevni. Naj tudi nas pridobi za dobro.

Ne glede, kako se bomo starši odločili obdarovati otroke ali pa tudi ne, bo sv. Nikolaj na predvečer svojega godu gotovo pridobil človeške noge in obdaril po skrivnih in vidnih poteh.

Pridružujem se željam g. Čušina: Nikar ne iščimo Otroka v sebi. Pustimo, da Otrok poišče nas in nam zleze v naročje. In srce.

Martina Naglost

Šola za starše

V mesecu novembru se je v Vipavi pričela šola za starše v okviru Karitasa. Do sedaj smo imeli tri srečanja. Na prvem srečanju je bila gostja ga. Nives Ličen, na drugem pa ga. Biserka Pirič. Tretje srečanje pa je bilo bolj delavne narave. Otroci in odrasli smo skupaj ustvarjali adventne venčke. V šolo za starše je vključenih 27 staršev, katerih otroci imajo od 9 mesecev do 26 let. Število vseh otrok je 58.

V mesecu decembru srečanj ne bo. Šola je odprta za nove člane. Ponovno bomo pričeli 18.1. 2008. Informacije lahko dobite na tel. št. 031 452217 (Ivica Čermelj)

Ivica Čermelj

Teta Tončka, Bog Vas živi

Jesen je najlepši letni čas. Narava je kot pisana mavrica, kjer se prepletajo barve sem ter tja. Tako je tudi jesen življenja lahko lepa in pestra.

Vse najboljše.

Gospa Tončka Durn v krogu domačih.

V začetku oktobra je praznovala svoj 93. rojstni dan naša najstarejša faranka Antonija - Tončka Durn, rojena na Gradišču pri Vipavi št. 8. Rodila se je očetu Antonu in mami Mariji. Imela je še brata Ivana in sestro Maro.

Osnovno šolo je obiskovala v Vipavi. Doma je rada pomagala pri domačih opravilih. S 43 leti je odšla v Ljubljano, kjer je služila pri dr. Andolškovi in na domu g. Alojza Gradnika, ki je bil višji sodnik in znan pesnik iz Goriških Brd. Sedaj že 31 let živi pri nečakinji Mari Žorž na Slapu. Pridno je pazila na Marini hčerki Romano in Petro. Dokler je lahko hodila, je šla rada v cerkev k sveti maši. Sedaj pa jo vsak prvi petek obišče naš gospod župnik, profesor Franc Kralj. Kljub visokim letom slavljena živahno razpravlja o dogodkih, saj prebira časopise, kjer prebere prav vse, do vejice in pike. Spomini pa jo radi odnesejo tudi v mlada leta.

Teta Tončka, Bog Vas živi še veliko let s tako dobrim spominom!

Karmen Smet Rondič

ADAMOVO NESREČNO REBRO

Ko ljubi Bog je Adama ustvaril,
in rib'ce, ptičke vse je skupaj spravil,
poslal ga je na ta pregrešni svet,
misleč, da njemu bo lahko živet.

Čez nekaj dni Bog Adama povpraša,
kako na svetu on se kaj obnaša,
tedaj pa reče oča naš Adám,
šlo bi že, če bi ne bil tak' sam.

Nato Bog Adamu takoj pomaga,
tako nar'di da trden spanec ga premaga,
mu vzame eno rebro od strani,
in Eva ženska že pred njim stoji.

Ko čez tri dni Bog Adama vpraša,
kako se ženka Eva kaj obnaša,
Gospod le vzemi mi vsa rebra ven,
in mi ustvari dosti takih žen.

Ko čez tri leta Bog spet Adama vpraša,
kako se mamca Eva kaj obnaša,
tedaj obrne Adam se k Bogu,
potoži bridko se v svojem slogu.

Pred ženko svojo nikdar nimam mira,
se rada z mano noč in dan prepira,
sedaj že ona hoče hlače nosit,
začel te bom, o Bog, kaj družga prosit.

Posedala samo, bi dremala in spala,
namesto da pospravljala bi kuhala in prala,
zvečer pa ko k počitku se podam,
si posteljo napraviti moram sam.

Preljubi Bog, oj reš' me tega križa,
kaj mi pomaga sreča paradiža,
le to te prosim, ljubljeni Gospod,
le vtakni tisto rebro zopet not'.

Nato pa Bog nasmehne se in pravi,
saj ti verjamem, ker tako si siv po glavi,
a za pokoro ženko moraš imet,
da pridno z njo množil boš grešni svet.

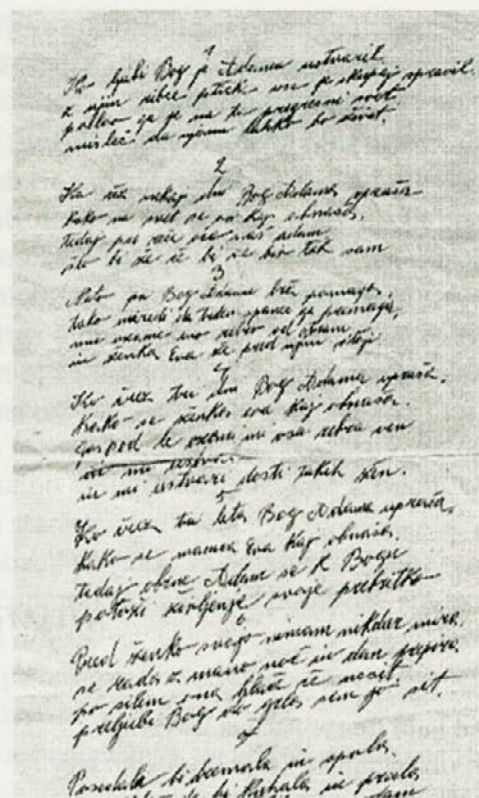
Tako je Adam ubogi se potil,
je ubogal Evo, delal in priden bil,
zato od nje tud' jabolko je vzal,
čeprav je vedel, da tega ne bi smel.

Zaradi tega grešen je ta svet,
saj človek res ne more razumet,
da rebro krivo vsega tega zla,
je zgodba to človeštva, ki vsak jo že pozna.

Tako se zgodba dosti tisoč let ponavlja,
da Evinih naslednic mnogo se postavlja,
je Adamov še polno na tem svetu,
ki niso kos prelepem ženskem cvetu.

*Napisala nedokončano: Karolina Bajc
Uredil in dokončal: Jože Kalc*

Verze je napisala Karolina Bajc, moja stara mati po mami nekje v tridesetih letih prejšnjega stoletja, torej že pred drugo svetovno vojno. Po sklepanju njenih še živečih hčera, moje mame Ivanke (roj.1918) in tete Ančke zaradi slabo ohranjenega papirja je verjetno v šestdesetih letih verze prepisala sedaj že pokojna teta Marija - Micka in jih poslala svojemu bratu Lojzetu Bajcu v Združene države Amerike, kjer je živel od leta 1953. On je zapis hranil do leta 1998. V marcu istega leta, štiri mesece pred svojo smrtjo, je ta zapis poslal po pošti meni s pripisom, da je to spisala njegova mama in da je pesmica nedokončana. Nedavno tega mi je med nekim iskanjem kuverta z verzi spet prišla v roke. Besedilo sem na nekaj mestih nekoliko popravil in ker je bilo rečeno, da zgodba ni dokončana, sem dopisal nekaj verzov in tako je pred vami zanimiva »štorija«, kot jo je imenoval moj stric Lojze, o Adamu in njegovemu rebru. Naj še omenim, da je Lojze Bajc napisal preko 300 pesmi za razne prilike in za svojo dušo. Morda bo zbirka njegovih pesmi tudi kdaj ugledala luč sveta.

ISKRICE

Biti moraš srečen, da lahko nekoga osrečiš; treba je nekoga osrečiti, da bi ostal srečen. (Maeterlinck)

Obogatimo svoje življenje. Ne s stvarmi, ki imajo vrednost, ampak s stvarmi, ki so vrednote. (R. Kerševan)

Življenje lahko razumemo le s pogledom nazaj, živimo pa ga lahko le s pogledom naprej. (S. Kierkegaard)

Kdor življenja ne ceni, ga ne zasluži. (L. da Vinci)

Kolikor bolj smo zmožni ljubiti in se žrtvovati, toliko smiselnejše postane naše življenje. (H. Hesse)

Dejavna ljubezen ozdravlja vse rane, zgolj besede pa samo še večajo bolečine. (A. Koplring)

Obraz je svetilka, s katero sami sebi svetimo na poti, svetimo pa tudi drug drugemu. Obraz je načrt srca. (I. Golub)

Slabi prijatelji so kakor sončna ura, ki le tako dolgo kaže, dokler sonce sije. Ko se sonce skrije, tudi sence na uri ni. (A.M. Slomšek)

Denar ne prinese sreče. Lepo je, da ga imaš, toda le toliko, da mirno živiš. Denar ni pogoj za srečo. Pogoj za srečo je notranji mir. (A. Smolar)

Vabilo

Otmarjeva pot 2008

Četrto peš romanje po »Otmarjevi poti« bo potekalo v soboto, 12. januarja 2008. Začetek ob 6. uri v cerkvi sv. Urbana, ki stoji ob cesti v Podrago, približno 200 m od magistralne ceste Ljubljana - Nova Gorica; odcep za Podrago je med Podnanosom in Vipavo. Ob cerkvi sv. Urbana je možno parkirati.

V podraški župnijski cerkvi sv. Mohorja in Fortunata bo ob 6.30 sv.maša za g. Otmarja Črnilogarja. Nato bomo pot nadaljevali in obiskali ostalih osem cerkva.

Peš romanje po Otmarjevi poti skuša biti pohod in romanje obenem, zato se bomo pri vsaki izmed desetih cerkva nekoliko ustavili za počitek. Letošnja duhovna misel v cerkvah bo na temo o družini. Pohod bo trajal približno pol dneva (12 ur); po »Jakobovi poti« se bomo vrnili v Podrago predvidoma okoli 18. ure.

Zahtevnost pohoda po Otmarjevi poti

Pohoda po Otmarjevi poti ne nameravamo »skomercializirati«, ampak ohraniti njegov pohodniško-romarski značaj. Otmarjeva pot je zelo prijetna za hojo, večinoma poteka po stezah in kolovozih. Opozoriti pa je potrebno, da je kljub temu pot zahtevna zaradi dolžine (okoli 25 km), pa tudi zaradi vzponov in spustov; zato zahteva dobro kondicijsko pripravljenost in je tako pravi izziv tudi za resne pohodnike.

Oprema: planinska, pohodniška... S seboj imejte tudi čelno svetilko, hrano in pijačo.

Organizator: Peš romanje organizira Planinsko društvo Vipava v sodelovanju z župnijami Podraga, Vrabče in Štjak.

Informacije: Danilo Naglost, Grabrijanova 17, 5271 Vipava, tel.: 051/386-462;
Leon Kodre, tel.: 05 36 650173 zvečer.
Bogdan Vidmar, Grabrijanova 19, 5271 Vipava, tel.: 051/323-165.

Odhod z Glavnega trga v Vipavi ob 5.45 - prevoz z osebnimi avtomobili. Pohod bo izveden v vsakem vremenu (le v primeru izredno slabega vremena bo pohod odpadel).

PRISRČNO VABLJENI!

Idejo za pot iz Podrage na Štjak, ki se vije mimo desetih cerkva, je predlagal g. Otmar Črnilogar, duhovnik, profesor latinščine in grščine ter filozofije, prevajalec Svetega pisma (med 1980-1996 je prevajal Mdr, Sir, 1 Kor, 2 Kor, 1 Tim, 2 Tim, Tit, Heb, 1Pt, 2 Pet, 1Jn, 2Jn, 3 Jn, Jud). Bil je tudi navdušen planinec in v letih 1967-1972 predsednik Planinskega društva Vipava. V letu 2006 mu je Občina Vipava v Podragi postavila spomenik (odkritje in blagoslov je bil 8. 7. 2006).

»Slovenska Jakobova pot«. Del obnovljene srednjeveške mednarodne Jakobove poti med Zagrebom in Trstom bo verjetno potekal po Otmarjevi poti - skozi Štjak, ki nosi ime po sv. Jakobu. Za ureditev in obnovitev srednjeveške poti v Kompostelo - v »daljno lepo Galicijo, notri k svetemu Jakobu«, si v Sloveniji prizadeva Društvo prijateljev poti svetega Jakoba.

Danilo Naglost

Planinsko društvo Vipava

vabi

planinske prijatelje in vse druge na

**TRADICIONALNO
14. NOVOLETNO SREČANJE
NA PLAZU
1. JANUARJA 2008**

Ves dan vas pričakujemo s prijazno besedo in toplim čajem.

SREČNO IN VARNO HOJO V GORAH V LETU 2008

VAM ŽELI

PLANINSKO DRUŠTVO VIPAVA

Planinski pozdrav!

ODMEVI

Na rob diskusiji o postavitvi spomenika dr. Natlačnu

Nisem domačinka, a marsikaj o tem lahko tudi sama povem. Ne morem reči, da sem dr. Natlačna poznala, a videla sem ga večkrat v otroških letih (8-letna). Moj pokojni oče, dr. Viktor Ružić, je bil istočasno ban Savske banovine, in je ban Natlačen včasih prišel k nam v Zagreb. Kasneje, ko smo se 1938. leta vrnili na Sušak, ni več zahajal k nam, saj je bilo potrebno za v Ljubljano potovati čez Zagreb in ne čez Postojno.

Med vojno smo slišali za njegovo likvidacijo, in spominjam se, da so bili moji starši zelo ogorčeni, posebno, če je bil likvidator preoblečen v duhovnika.

Ne bom dolgovezla. Ko sem se 1959. leta poročila v Vipavo, sem izvedela, da sorodniki bana Natlačna živijo v Mančah - poprej niti vedela nisem, odkod je bil doma. Ko me je 1960. leta prišla obiskat moja sedaj že pokojna mati, si je zaželela, da bi obiskali Natlačnove sorodnike v Mančah, in da bi kaj izvedela o številnih Natlačnovih otrocih, ki so bili nekako vrstniki njenih 6 otrok. Šli sva torej v Manče, se predstavili, povedali, odkod veva za vse to.

Prav nič se ne spominjam, kateri od sorodnikov so bili doma, a vem, da so vsi povedali, da se pokojnega bana Natlačna slabo ali nič ne spominjajo, da je zelo poredkoma prihajal v Manče. Tudi drugi vaščani niso o njem kaj prida vedeli.

Zato je moje skromno mnenje, če mu je že treba postaviti kak pomnik, naj se mu le-ta postavi v Ljubljani, tam, kjer je živel, a ne v vasi, kjer o njem ni dosti spomina.

Nada Kostanjevic Ružić

ZA RAZVEDRILO

KRŽANKA

STO LET VIPAVSKE MLEKARNE

			STAR IZRAZ ZA PLAČILO	PARLA- MENTARNE STRANKE, KI NISO V VLADI	NAVPIČEN IZKOP ZA DOSTOP POD POVRŠJE		DELO ANIMATOR- JA	ROJSTNI KRAJ IVANA TAVČARJA	ZASTRUPI- TEV S KISLINO	LJUBEZEN DR. ŽIVAGA
	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	GOVEJA MAST NEMAŠKI NOGL VRATAR, OLIVER					MENIČNO POROŠTVO LOVRENC KETE			
	PROSTOR ZA UMIVANJE									
	AMER. IGR., PATRICIA									
	IZRAZ VESELJA KRONIKA, LETOPIŠ			AVT. OZN. ZENICE SVETAR, NAR. RINAK, WILHELM			NAČIN OBLAČENJA			
OCEAN MED EVROPO IN AMERIKO							IME GRAFIKA OTRINA PETER TROŠT			KEMIJSKI ZNAK ZA ALUMINIJ
TUJE MOŠKO IME			EMILJAN CEVC VZDEV. KORAL, GOMBRJA LEŠNIAKA		PRIPOVED- NIŠTVO PTICA UJEDA, BRKATI ...					
PTICA SEVERNEGA MORJA, NJORKA			ČREVESNI ZAJEDALEC					IME RURALCA PACINA DEL TENIŠKE IGRE		
ŽENSKO IME			TEKOČA MAŠČOBA RAZLIČNA SAMOGLAS				NATAŠA GRAOVAC AZIJSKI VELETOK		ZDRUŽENJE OBRTNIKOV V SREDNJEM VEKU	
LAHKA KOVINA SIVE BARVE, Y				PRIPADNIK ARUŠKE RASE GRŠKA POKRAJINA						KEMIJSKI ZNAK ZA KALCIJ
	TANZANI- SKI PREDSED- NIK, JULIUS KAMBARAGE	IME PEVKE FALK RASTLINSKI ŽENSKI SPOLNI ORGAN			LUCIJA NABERGOJ	PRIPADNIK EVROPSKEGA NARODA RAZIKOVAL- NO POTOVANJE				
SVETO- PISEMSKA OSEBA			NAGONSKI IN NEZAVEJNI DEL OSEBNOSTI PO FREUDU	DEBLO BREZ VEJ VODNA TEHTNICA			DYANAJST MESECEV	MEDMET SMEHA STAR IZRAZ ZA POSNETEK		
BLAGOVNA ZNAMKA VIPAVSKE MLEKARNE							LJUBO STARC VRTEČI SE DEL STROJA		KRATEK, OSTER PODALJŠEK PLEVE PRI KLASU, RESA	TANKA, KAMNITA PLOŠČA ZA POKRIVANJE STREH
MOŠKO IME, TILEN					VRSTA TV ODDAJE PODZEMNI ŽUŽKOJED					
NASILNA TATVINA			VRSTA TISKA KEM. ZNAK ZA RADIJ							
JEZERO NA FINSKEM				HRVAŠKO MOŠ. IME AVT. OZN. SLOVAŠKE						
DEJSTVO, DA JE KDO TEKMEC KOGA							ITALIJAN- SKA INDUSTRIJ- SKA DRUŽBA			
REKA NA KAVKAZU, KI TEČE V AZOVSKO MORJE			ANA KOREN		ENOTA ZA POVRŠINO		POGANJEK, KLICA			

REŠITEV iz 82. številke VG:

VODORAVNO: Siam, pi, antikrist, TO, tri, as, Iva, Odin, **Franc Pivk**, zlatar, geto, igla, omega, PV, šlager, strmec, kotel, Ota, abolicija, ne, Amazonas, Srb, ata, Ana, Ist, miš, očim, GB, Krn, ali, anus, milnica, port, Aka, bar, Argo.

NAVPIČNO: Iška, MK, globa, Irma, **zlatomašnik**, flagelat, la, satira, Eliza, AN, inovator, Co, Olib, AT, Anam, inačica, mit, Cres, Jani, ar, krop, GT, Asam, **pridigar**, Apa, II, Ive, **monsignor**, Sankt Petersburg, TS, ovca, BT, sto.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.10.2007 DO 30.11.2007

Bajc Bogomira	Beblerjeva	10 e
Cizara Anton	Gradnikove brigade 13	20 e
Clemenž Majda	Ljubljana	10 e
Dolenc Klelija	Kanal	10 e
Jamšek Stanka	Gradnikove brigade	10 e
Jamšek Vida	Nova Gorica	20 e
Kobal Milena	Dolina pri Trstu	50 e
Nabergoj Rina	Ajdovščina	10 e
NN		10 e
Posavec Alda	Ljubljana	10 e
Silvester Martin	Ljubljana	10 e
Vidrih Darinka	Slap	10 e
Vidrih Marija	Ljubljana	10 e
Virant Mara in Jožko	Vojkova 3	20 e
Skupaj		<hr/> 210 e

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR *KS Vipava* 01336-6450860755
s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
DECEMBER 2007
700 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Ivan Princes, Bogdan Vidmar, Darinka Vidrih, Marija Mercina, Petra Kolenc, Vida Babič, Jožko Člekovič, Vlasta Tul, Nadja Rodman Koradin, Dominika Prijatelj, Irena Krapš Vodopivec, Alenka Nussdorfer Bizjak, Erna Žgur, Tanja Princes, Ivica Petrič, Sonja Žvanut, Ana Velagič, Lori Petkovšek, Sandi Skapin, Jožica Ličen, Martina Naglost, Ivica Čermelj, Jože Kalc, Danilo Naglost, Nada Kostanjevic.

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Iz naše preteklosti

Sv. Socerb	stran 2
Kal, ki ga ni več	stran 3

Predstavljamo vam

Rodbinski pečat	stran 4
Vipavski rojak Štefan Kociančič	stran 10

Iz naše KS

Ob koncu leta 2007	stran 14
--------------------------	----------

Iz naše občine

Iz Občine Vipava	stran 14
Redarstvo v Vipavi	stran 21
Vipava je dobila priznanje	stran 22

Ob 35-letnici smrti Ivana Ščeka	stran 23
---------------------------------------	----------

Slovesno ob 50-letnici zaključka nižje gimnazije v Vipavi	stran 25
---	----------

Knjižne novosti

Zbornik o šolstvu v Vipavi	stran 27
Življenjska pot Rafka Premrla	stran 28
Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945-1953	stran 29

Šola v Vrhpolju	stran 29
-----------------------	----------

100 let Mlekarne Vipava	stran 30
-------------------------------	----------

Glede igralništva je v Sloveniji veliko sprenevedanja	stran 32
---	----------

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV	stran 33
--------------	----------

Iz OŠ	stran 38
-------------	----------

Iz CUIO	stran 39
---------------	----------

Iz otroškega vrtca	stran 42
--------------------------	----------

Iz društev	stran 43
------------------	----------

Za dom in družino

Ali ste vedeli?	stran 44
-----------------------	----------

Ugrabljeni Božiček	stran 44
--------------------------	----------

Božično-novoletni čas	stran 46
-----------------------------	----------

Enciklopedija dobrih del	stran 48
--------------------------------	----------

Nečin, s katerim daješ, je pogosto vrednejši od tega, kar daješ	stran 49
---	----------

Šola za starše	stran 50
----------------------	----------

Teta Tončka, Bog vas živi	stran 50
---------------------------------	----------

Adamovo nesrečno rebro	stran 51
------------------------------	----------

Iskrice	stran 52
---------------	----------

Otmarjeva pot 2008	stran 53
--------------------------	----------

Vabilo PD Vipava	stran 54
------------------------	----------

Odmevi

Na rob diskusijo ob postavitvi spomenika dr. Natlačnu	stran 54
---	----------

Za razvedrilo

Križanka	stran 55
----------------	----------

Ajdovščina
SP 0
VIPAVSKI
2007

COBISS

